

ANALIZA GOSPODARCZA DOLNEGO ŚLĄSKA

DIAGNOZA NR 1. SEKTORY GOSPODARKI DOLNEGO ŚLĄSKA

Rzeczpospolita
Polska

**DOLNY
ŚLĄSK**

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

„Analiza Gospodarcza Dolnego Śląska realizowana w ramach projektu Promocja Dolnego Śląska w kraju i za granicą w obliczu zmian w gospodarce światowej na podstawie umowy o dofinansowanie nr RPDS.01.04.01-02-0002/20-00 z dnia 25.11.2020 r. w ramach RPO WD 2014-2020.

Spis treści:

1.	Wprowadzenie.....	2
1.1.	Sektor przemysłowy i budowlany.....	16
1.2.	Sektor usługowy	36
1.3.	Sektor rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa	49
1.4.	Działalność badawcza i rozwojowa	59

1. Wprowadzenie

Korzystne położenie geograficzne, powiązania komunikacyjne z Europą Zachodnią, zasoby naturalne, dobrze wykształcone kadry, liczne tereny aktywności gospodarczej oraz dbałość o promocję regionu decydują o atrakcyjności inwestycyjnej Dolnego Śląska i jego dynamicznym rozwoju. W regionie w 2019 roku zarejestrowanych było ponad 382,9 tysięcy podmiotów gospodarczych, a ich liczba od 2015 roku zwiększyła się o blisko 25,7 tysięcy. W strukturze sektorowej gospodarki na Dolnym Śląsku przeważa zróżnicowany branżowo przemysł oraz wyspecjalizowane usługi, w tym w zakresie informacji i komunikacji, finansowe, obsługi rynku nieruchomości i outsourcingowe. Przemysł generuje 32,5% uzyskiwanych przychodów ze sprzedaży, usługi 43,4%, a handel 24,1%. Najważniejszą rolę w gospodarce Dolnego Śląska odgrywa eksploatacja rud miedzi i srebra w Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym. Prowadząca ją spółka KGHM „Polska Miedź” S.A. jest jednym ze światowych liderów w produkcji miedzi elektrolitycznej, srebra oraz renu. Również pod względem wydobywania węgla brunatnego województwo dolnośląskie plasuje się na wysokiej pozycji. Ilości surowca wydobywanego w kopalni „Turów” w gminie Bogatynia daje regionowi 3. miejsce w kraju. Dolnośląskie to także potentat w wydobywaniu kamieni drogowych i budowlanych, glin ogniotrwałych oraz kruszyw naturalnych. Dodatkowo około 95% wszystkich zasobów magmowych i metamorficznych w Polsce znajduje się na Dolnym Śląsku. Silnie rozwinięty jest tu sektor motoryzacyjny, elektromaszynowy i high-tech, reprezentowane m.in. przez takich inwestorów jak:

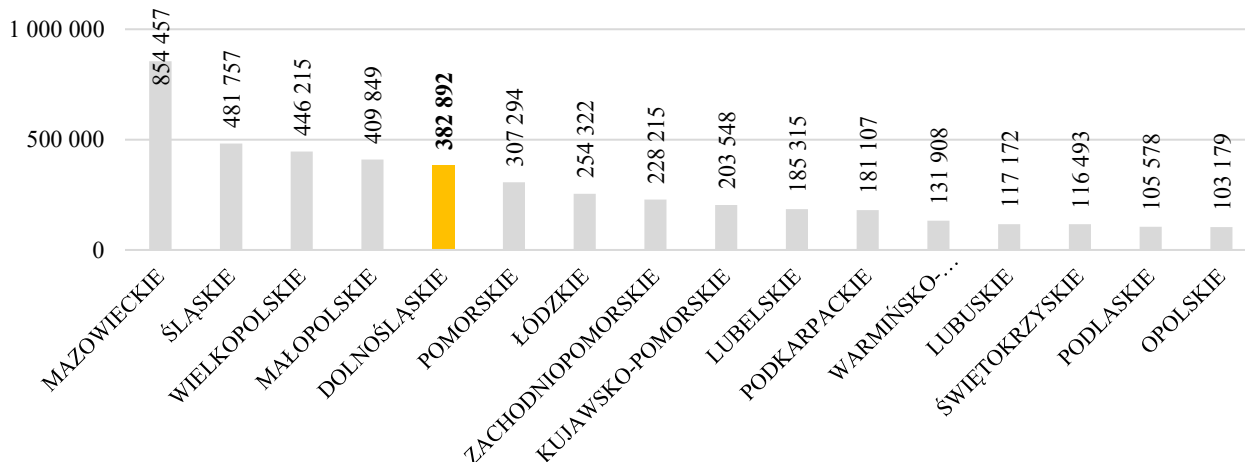
- motoryzacyjny – AAM, Autoliv Poland, Bosch, Bridgestone Diversified Products Poland, Daicel Safety Systems Europe, Dr. Schneider Automotive Polska, DWS Draexlmaier Wyposażenie Wnętrz Samochodowych, Faurecia, GKN Driveline, HOERBIGER Polska, Industrie Maurizio Peruzzo Comfort, Metzeler Automotive Profile Systems Polska, NSK Steering System Europe, Pittsburgh Glass Works, Zakłady Samochodowe Jelcz, Ronal, Sanden Manufacturing Poland, TBMECA Polska, Toyota, Volkswagen, Volvo, Voss Automotive Polska, Wabco, Bombardier Transportation, Wagony Świdnica S.A. (Greenbrier Company S.A.),
- elektromaszynowy – ABB, Alstom, Archimedes, Bosch, Electrolux, Fabryka Aparatury Pomiarowej PAFAL, General Electric, KGHM Zanam, LG Electronics, Siemens, Whirlpool, Elektrolux – Świdnica (fabryka kuchenek), Żarów (fabryka zmywarek), Oława (fabryka pralek),
- high-tech – 3M Poland, Capgemini NearShore Center, IBM, LG, LG Electronics, Nokia Siemens Networks, Siemens, Signity, Toshiba, UNIT4 TETA.

Stolica regionu to także jeden z najważniejszych ośrodków rozwoju branży internetowej, usług IT i instytucji otoczenia biznesu, siedziba oddziału Google oraz takich firm jak: Amazon, cKinsey, Credit Suisse, Ernst Young, Geoban, HP, IBM, Irevna, KPIT Cummins, Mphasis, Nokia Siemens Network, QAD, TietoEnator, UPS, WIPRO i Volvo. Na Dolnym Śląsku działalność prowadzi kilkadziesiąt instytucji i firm otoczenia biznesu, stanowiących wsparcie dla przedsiębiorców m.in. w zakresie: tworzenia, prowadzenia i rozwoju przedsiębiorstwa, szkoleń, doradztwa, wdrażania projektów opartych na nowoczesnych technologiach, usług B+R itp. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw, do których zalicza się: parki technologiczne, naukowe i naukowo-technologiczne, centra transferu technologii, inkubatory technologiczne i inkubatory przedsiębiorczości. Oprócz instytucji proinwestycyjnych i proinnowacyjnych ważną rolę odgrywają również fundusze poręczeniowe i pożyczkowe, oferujące przedsiębiorcom usługi finansowe na korzystniejszych warunkach niż instytucje komercyjne. Wsparcie w postaci szkoleń, doradztwa i organizacji różnego typu przedsięwzięć, jak np.: prowadzenie wspólnych negocjacji

i postępowań zakupowych, udział w targach branżowych, organizacja wspólnych działań promocyjnych, zapewniają przedsiębiorcom agencje rozwoju, izby gospodarcze, samorządy przedsiębiorców oraz ośrodki szkoleniowo-doradcze.

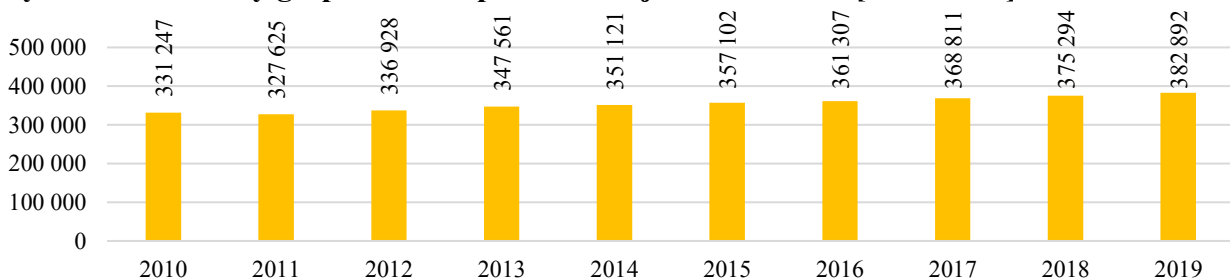
Przedsiębiorczość. W 2019 roku na Dolnym Śląsku działalność prowadziło ponad 382,9 tys. podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON, czyli 8,5% przedsiębiorstw w kraju, co dawało regionowi 5. miejsce wśród województw¹. Ich liczba zwiększa się z roku na rok, a od 2015 roku wzrosła o ponad 25,7 tys. podmiotów, czyli 7,2%. Wzrost ten w ujęciu bezwzględnym plasował województwo na 4. miejscu w kraju². Zmiana ich liczby w ujęciu procentowym była jednak w tym okresie niższa niż w krajowej czołówce, a dolnośląskie znalazło się pod tym względem na 6. miejscu w kraju³.

Wykres 1. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w województwach w kraju [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 2. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON [2010-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największa liczba przedsiębiorstw prowadzących działalność w regionie skoncentrowana jest w stolicy regionu – mieście Wrocław (32,1%), a następnie w powiatach: wrocławskim (6,0%), świdnickim (5,0%) i kłodzkim 4,8%. Najmniejsza natomiast, poniżej 4,5 tys. podmiotów, w powiatach górowskim (0,8%), milickim (1,0%), strzelińskim (1,1%) oraz wołowskim (1,1%).

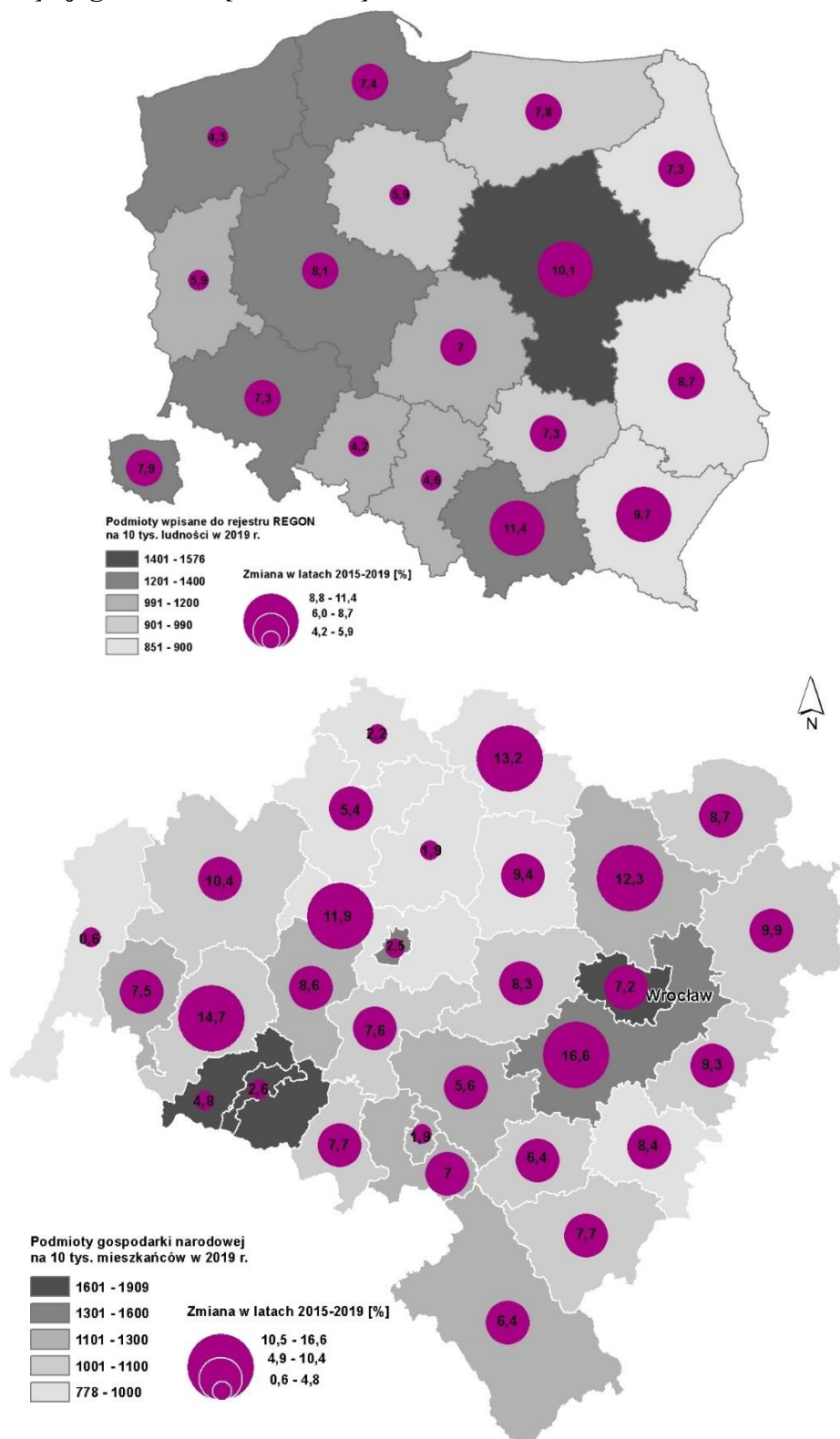
¹ Po województwach: mazowieckim (854 457 podm. gosp., 18,9% podmiotów gospodarczych w kraju), śląskim (481 757; 10,7%), wielkopolskim (446 215; 9,9%), małopolskim (409 849; 9,1%).

² Po województwach: mazowieckim (88 427 podm. gosp.), małopolskim (45 966), wielkopolskim (36 350).

³ Po województwach: małopolskim (12,6%), mazowieckim (11,5%), podkarpackim (9,7%), pomorskim (9,0%), wielkopolskim (8,9%).

Poziom przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, na poziomie 1 320 w 2019 roku, plasował Dolny Śląsk powyżej średniej krajowej wynoszącej 1 175, na 3. miejscu wśród regionów w kraju – po województwie mazowieckim (1 576) i zachodniopomorskim (1 345).

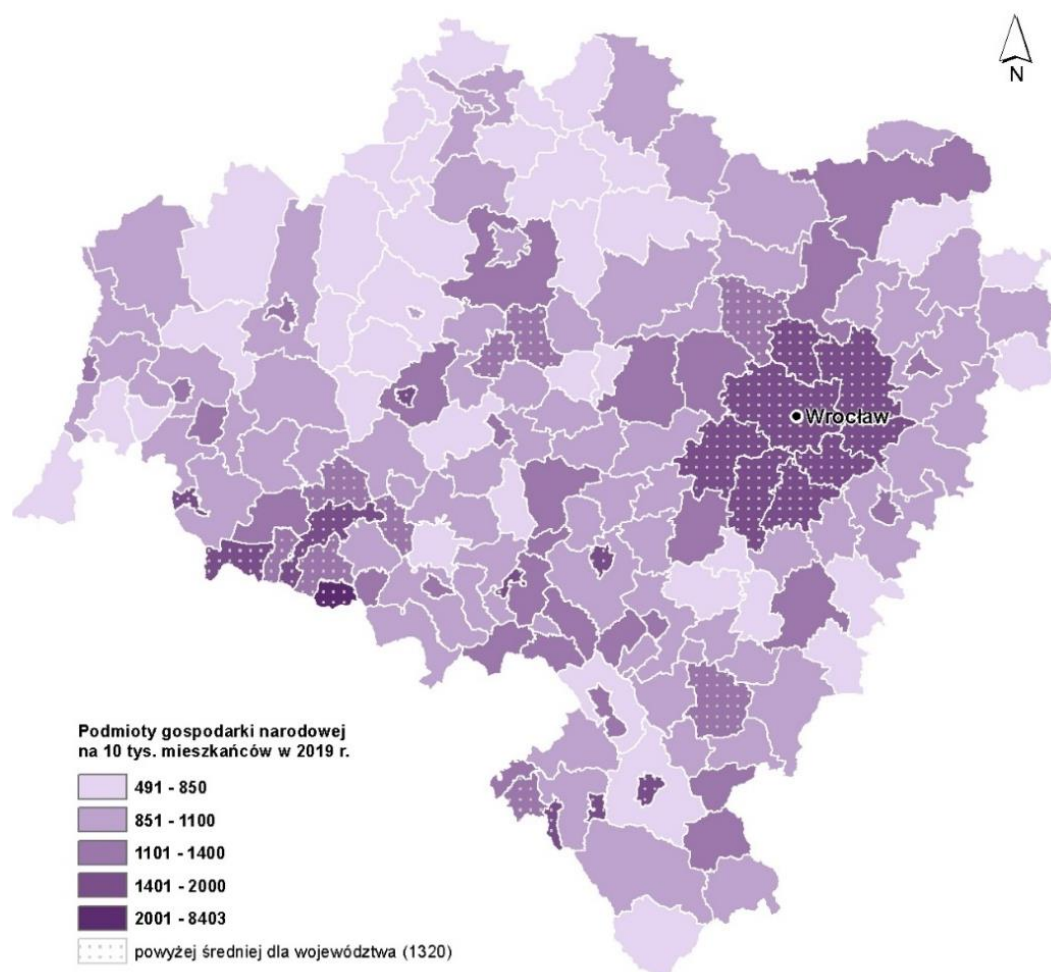
Mapa 1. Poziom przedsiębiorczości wg województw w kraju i powiatów na Dolnym Śląsku [2019] i jego zmiana [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ujęciu powiatowym najwyższy poziom przedsiębiorczości odnotowano w mieście Wrocław (1 909 podmiotów na 10 tys. ludności), powiecie jeleniogórskim (1 821), zdominowanym przez turystykę i działalności jej towarzyszące, a także w mieście Jelenia Góra (1 601). W ujęciu gminnym, krajowym i regionalnym liderem od lat pozostaje gmina Karpacz (8 403 podmiotów na 10 tys. ludności), gdzie poziom przedsiębiorczości ponad 6-krotnie przekracza średnią w Polsce. Do regionalnej czołówki zaliczają się również gminy: Szczawno-Zdrój (1 952), Wrocław (1 909), Szklarska Poręba (1 891) oraz Kobierzyce (1 866).

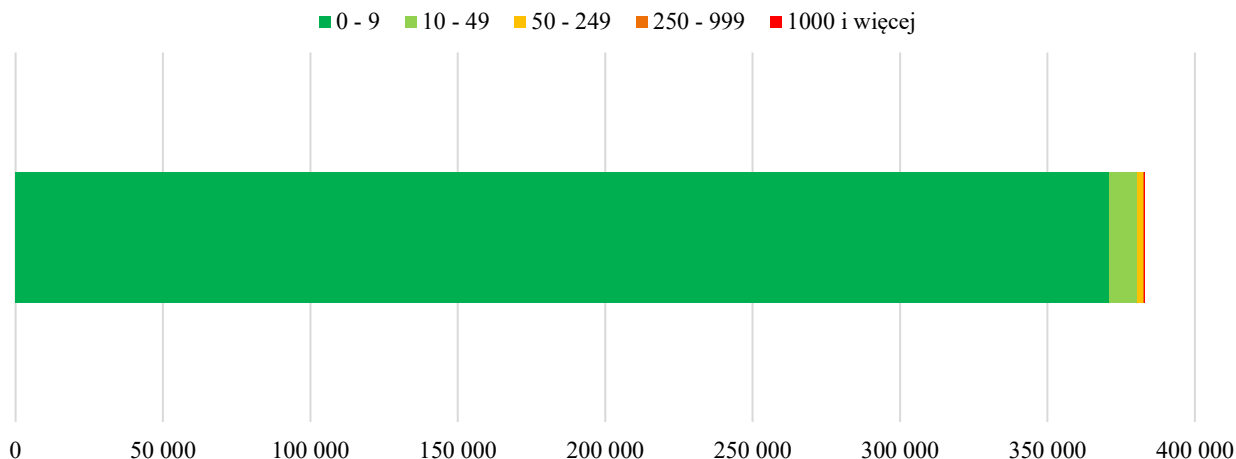
Mapa 2. Poziom przedsiębiorczości wg gmin na Dolnym Śląsku [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wielkość przedsiębiorstw wg zatrudnienia. Podobnie jak w kraju, na Dolnym Śląsku przeważają mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób, stanowiące 96,8% podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w regionie (370,6 tys. przedsiębiorstw). Małe przedsiębiorstwa, zatrudniające od 10 do 49 osób, stanowią 2,5% przedsiębiorstw w regionie (9,7 tys. podmiotów), średnie, zatrudniające od 50 do 249 osób, 0,5% (2,0 tys. podmiotów), a duże zatrudniające od 250 do 999 osób, 0,1% (296 podmiotów). W regionie działalność prowadzi również 58 przedsiębiorstw deklarujących zatrudnienie powyżej 1000 osób zlokalizowanych w 13 z 30 powiatów w województwie. Dolny Śląsk znajduje się na 4. miejscu wśród województw pod względem liczby dużych i bardzo dużych przedsiębiorstw. Struktura wielkości przedsiębiorstw według zatrudnienia w regionie jest zbliżona do krajowej, poza udziałem przedsiębiorstw małych (10-49 pracowników), który udział jest tu niższy niż przeciętnie w kraju (2,5% wobec 3%).

Wykres 3. Struktura wielkości przedsiębiorstw na Dolnym Śląsku [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 1. Struktura wielkości przedsiębiorstw na Dolnym Śląsku [2019].

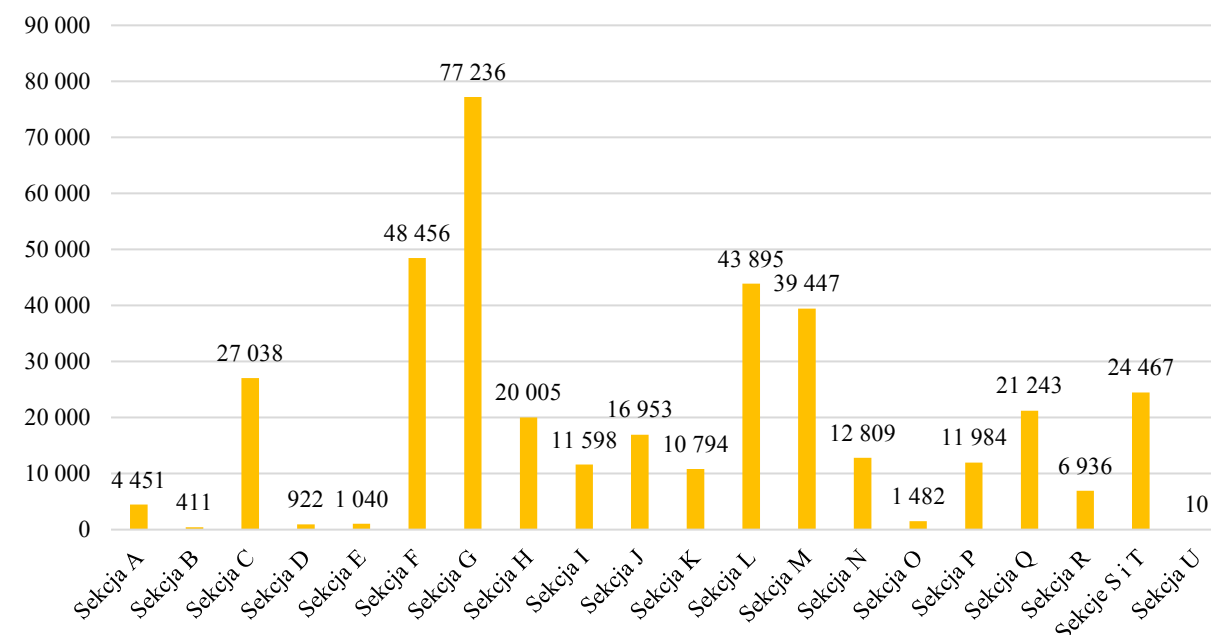
Nazwa	0-9	10-49	50-249	250-999	>1000
liczba podmiotów gospodarczych	370 768	9 718	2 052	296	58
udział w ogóle przedsiębiorstw w województwie dolnośląskim [%]	96,8	2,5	0,5	0,1	0,02
udział w ogóle przedsiębiorstw w kraju w danej klasie wielkości [%]	8,5	7,1	7,4	8,3	7,8
miejsce w kraju pod względem liczby podmiotów gospodarczych w danej klasie wielkości	5	5	5	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Udział mikro przedsiębiorstw (zatrudnienie 0-9 osób) wyższy niż przeciętnie w regionie (96,8%) notuje się w takich powiatach jak: jeleniogórski (98,1%) – gdzie jednocześnie w strukturze powiatu występuje bardzo niski udział przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 10 osób, wałbrzyski (97,4%), wrocławski i lwówecki (po 97,2%). W ogólnej strukturze wielkości przedsiębiorstw według powiatów, niski udział przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 50 osób, poza wspomnianym wcześniej powiatem jeleniogórskim, notuje się również w powiecie wałbrzyskim. Duże przedsiębiorstwa, zatrudniające powyżej 250 osób zlokalizowane są głównie w 4 dolnośląskich powiatach: mieście Wrocław (42,7%) oraz Legnicy (5,9%), powiecie wrocławskim (5,4%) i w Wałbrzychu (4,8%). Warto również zaznaczyć, że w powiatach takich jak: polkowicki i złotoryjski nie prowadzi działalności żadne przedsiębiorstwo zatrudniające powyżej 250 osób.

Struktura gospodarki województwa dolnośląskiego oparta jest na trzech podstawowych filarach: usługach, przemyśle i budownictwie oraz handlu. Znaczącą rolę w kształtowaniu potencjału gospodarczego regionu odgrywają dwa pierwsze rodzaje działalności gospodarczej. Sektor handlu odgrywa rolę uzupełniającą dla kluczowych, dla rozwoju gospodarki regionu przemysłów i usług, co świadczy o istniejącej równowadze gospodarczej. Około 78,4% przedsiębiorstw na Dolnym Śląsku prowadzi działalność usługową (298,8 tys.), 20,4% związaną z przemysłem i budownictwem (77,8 tys. przedsiębiorstw), a około 1,2% z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (4,4 tys. przedsiębiorstw), co jest strukturą zbliżoną do krajowej (odpowiednio: 76,3%, 22,1% i 1,6).

Wykres 4. Podmioty gospodarcze wg sektorów ekonomicznych i sekcji PKD 2007 [2019].

Sektory ekonomiczne:				
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości
				pozostałe usługi

Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
 Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie
 Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe
 Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
 Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
 Sekcja F – Budownictwo
 Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
 Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa
 Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
 Sekcja J – Informacja i komunikacja
 Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa

Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
 Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
 Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
 Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
 Sekcja P – Edukacja
 Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
 Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
 Sekcja S – Pozostała działalność usługowa
 Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
 Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największa liczba podmiotów usługowych (sekcje G-U) zlokalizowana jest głównie w: mieście Wrocław 34,1% (102,6 tys. podmiotów) oraz powiatach wrocławskim 5,9% (17,7 tys.), kłodzkim 4,9% (14,7 tys.) i świdnickim 4,7% (14,1 tys.). Działalności związane z przemysłem i budownictwem (sekcje B-F) skoncentrowane są również w mieście Wrocław 25,3% (19,7 tys.) oraz powiatach wrocławskim 6,2% (4,8 tys.) i świdnickim 6,0% (4,7 tys.). Natomiast działalność związana z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (sekcja A) koncentruje się w powiecie kłodzkim 9,8% (436 podmiotów) i mieście Wrocław 8,6% (383) oraz powiatach: oleśnickim 5,1% (226) i wrocławskim 4,9% (219).

Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg grup rodzajów działalności PKD 2007 wg powiatów [2019].

Nazwa	liczba podmiotów gospodarczych				udział % podmiotów gospodarczych w powiecie w ogóle podmiotów w danej grupie działalności w województwie dolnośląskim			
	ogółem	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność	ogółem	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność
DOLNOŚLĄSKIE	382 892	4 451	77 867	300 574	100,0	100,0	100,0	100,0
Powiat bolesławiecki	9 191	161	2 729	6 301	2,4	3,6	3,5	2,1
Powiat dzierzoniowski	10 994	89	2 655	8 250	2,9	2,0	3,4	2,7
Powiat głogowski	8 336	122	1 815	6 399	2,2	2,7	2,3	2,1
Powiat górowski	3 112	100	849	2 163	0,8	2,2	1,1	0,7
Powiat jaworski	5 377	140	1 327	3 910	1,4	3,1	1,7	1,3
Powiat jeleniogórski	11 583	101	2 038	9 444	3,0	2,3	2,6	3,1
Powiat kamiennogórski	4 534	105	1 193	3 236	1,2	2,4	1,5	1,1
Powiat kłodzki	18 303	436	3 157	14 710	4,8	9,8	4,1	4,9
Powiat legnicki	5 513	189	1 307	4 017	1,4	4,2	1,7	1,3
Powiat lubański	6 135	70	1 709	4 356	1,6	1,6	2,2	1,4
Powiat lubiński	10 242	182	1 920	8 140	2,7	4,1	2,5	2,7
Powiat lwówecki	4 691	88	1 598	3 005	1,2	2,0	2,1	1,0
Powiat milicki	3 852	127	916	2 809	1,0	2,9	1,2	0,9
Powiat oleśnicki	11 079	226	2 958	7 895	2,9	5,1	3,8	2,6
Powiat oławski	8 286	95	2 253	5 938	2,2	2,1	2,9	2,0
Powiat polkowicki	4 909	141	1 045	3 723	1,3	3,2	1,3	1,2
Powiat strzeliński	4 102	118	1 037	2 947	1,1	2,7	1,3	1,0
Powiat średzki	5 996	165	1 630	4 201	1,6	3,7	2,1	1,4
Powiat świdnicki	19 062	203	4 709	14 150	5,0	4,6	6,0	4,7
Powiat trzebnicki	10 173	181	2 788	7 204	2,7	4,1	3,6	2,4
Powiat wałbrzyski	6 542	110	1 144	5 288	1,7	2,5	1,5	1,8
Powiat wołowski	4 310	95	1 132	3 083	1,1	2,1	1,5	1,0
Powiat wrocławski	22 820	219	4 834	17 767	6,0	4,9	6,2	5,9
Powiat ząbkowicki	7 096	183	1 707	5 206	1,9	4,1	2,2	1,7
Powiat zgorzelecki	8 713	102	1 645	6 966	2,3	2,3	2,1	2,3
Powiat złotoryjski	4 962	121	1 164	3 677	1,3	2,7	1,5	1,2
Powiat m. Jelenia Góra	12 658	57	2 334	10 267	3,3	1,3	3,0	3,4
Powiat m. Legnica	13 839	66	2 511	11 262	3,6	1,5	3,2	3,7
Powiat m. Wrocław	122 731	383	19 714	102 634	32,1	8,6	25,3	34,1
Powiat m. Wałbrzych	13 751	76	2 049	11 626	3,6	1,7	2,6	3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podobnie jak w kraju, w dolnośląskich miastach na prawach powiatu notuje się wysoki udział podmiotów usługowych: Wałbrzych (84,5%), Wrocław (83,6%), Legnica (81,4%) oraz Jelenia Góra (81,1%). Jednocześnie występuje w nich niższy niż przeciętnie w regionie udział pozostałych grup działalności jak rolnictwo czy przemysł i budownictwo. Wyższy niż średnio w województwie udział podmiotów usługowych notuje się również w powiecie jeleniogórskim (81,5%), wałbrzyskim (80,8%) i kłodzkim (80,4%), najniższy natomiast w powiecie milickim (64,1%). Podmioty gospodarcze związane z przemysłem i budownictwem przeważają natomiast w takich powiatach jak:

lwówecki (34,1%), bolesławiecki (29,7%) i lubański (27,9%). Ich najniższy udział notuje się w mieście Wałbrzych (14,9%) i Wrocław (16,1%) oraz powiatach: kłodzkim (17,2%), wałbrzyskim (17,5%) i jeleniogórskim (17,6%). W przypadku rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa wyższy niż przeciętnie w regionie udział występuje w powiatach: legnickim (3,4%), milickim (3,3%), polkowickim (2,9%), strzelińskim (2,9%) i średzkim (2,8%).

Tabela 3. Struktura poszczególnych grup działalności PKD 2007 w powiatach na Dolnym Śląsku (powiat = 100%) [2019].

Nazwa	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo [%]	przemysł i budownictwo [%]	pozostała działalność [%]
DOLNOŚLĄSKIE	1,2	20,3	78,5
Powiat bolesławiecki	1,8	29,7	68,6
Powiat dzierżoniowski	0,8	24,1	75,0
Powiat głogowski	1,5	21,8	76,8
Powiat górowski	3,2	27,3	69,5
Powiat jaworski	2,6	24,7	72,7
Powiat jeleniogórski	0,9	17,6	81,5
Powiat kamiennogórski	2,3	26,3	71,4
Powiat kłodzki	2,4	17,2	80,4
Powiat legnicki	3,4	23,7	72,9
Powiat lubański	1,1	27,9	71,0
Powiat lubiński	1,8	18,7	79,5
Powiat lwówecki	1,9	34,1	64,1
Powiat milicki	3,3	23,8	72,9
Powiat oleśnicki	2,0	26,7	71,3
Powiat oławski	1,1	27,2	71,7
Powiat polkowicki	2,9	21,3	75,8
Powiat strzeliński	2,9	25,3	71,8
Powiat średzki	2,8	27,2	70,1
Powiat świdnicki	1,1	24,7	74,2
Powiat trzebnicki	1,8	27,4	70,8
Powiat wałbrzyski	1,7	17,5	80,8
Powiat wołowski	2,2	26,3	71,5
Powiat wrocławski	1,0	21,2	77,9
Powiat ząbkowicki	2,6	24,1	73,4
Powiat zgorzelecki	1,2	18,9	79,9
Powiat złotoryjski	2,4	23,5	74,1
Powiat m. Jelenia Góra	0,5	18,4	81,1
Powiat m. Legnica	0,5	18,1	81,4
Powiat m. Wrocław	0,3	16,1	83,6
Powiat m. Wałbrzych	0,6	14,9	84,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Co piąte przedsiębiorstwo zarejestrowane na Dolnym Śląsku prowadzi działalność związaną z handlem oraz naprawą pojazdów samochodowych (sekcja G – 20,2% podmiotów w regionie), co ósme związane jest z budownictwem (sekcja F – 12,7%), a co dziewiąte z działalnością związaną z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L – 11,5%), a co dziesiąte z działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (sekcja M – 10,3%). Przedsiębiorstwa z wyżej wymienionych sekcji stanowią 54,6% przedsiębiorstw zarejestrowanych w regionie. Na Dolnym Śląsku zarejestrowana jest największa liczba podmiotów gospodarczych związanych z obsługą rynku nieruchomości w kraju (43,8 tys. podmiotów; 16,5% tego typu podmiotów w Polsce). Region zajmuje również 2. miejsce

w kraju pod względem liczby przedsiębiorstw związanych z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D). Analiza zmiany liczby przedsiębiorstw w latach 2015-2019 wskazuje znaczący wzrost liczby przedsiębiorstw związanych z informacją i komunikacją (sekcja L +52,2%) oraz wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D +40,3%). Zmiana w zakresie liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w dwóch wyżej wymienionych sekcjach w ujęciu procentowym była również wyższa niż średnio w kraju (odpowiednio: 14,1%, 20,2%), a w bezwzględny klasyfikowała region do czołówki województw z największym wzrostem ich liczby.

Tabela 4. Ranking sekcji pod względem liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na Dolnym Śląsku oraz sekcji PKD 2007 z największym udziałem w liczbie podmiotów danej sekcji w kraju [2019].

Lp.	Nazwa sekcji	Liczba podmiotów	Udział w ogóle podmiotów w regionie [%]
1.	Sekcja G	77 236	20,2
2.	Sekcja F	48 456	12,7
3.	Sekcja L	43 895	11,5
4.	Sekcja M	39 447	10,3
5.	Sekcja C	27 038	7,1
6.	Sekcje S i T	24 467	6,4
7.	Sekcja Q	21 243	5,5
8.	Sekcja H	20 005	5,2
9.	Sekcja J	16 953	4,4
10.	Sekcja N	12 809	3,3

Lp.	Nazwa sekcji	Liczba podmiotów	Udział w ogóle podmiotów w sekcji w kraju [%]
1.	Sekcja L	43 895	16,5
2.	Sekcja J	16 953	9,2
3.	Sekcja B	411	9,0
4.	Sekcja D	922	8,8
5.	Sekcja K	10 794	8,7
6.	Sekcja N	12 809	8,7
7.	Sekcja R	6 936	8,4
8.	Sekcja M	39 447	8,3
9.	Sekcja F	48 456	8,3
10.	Sekcja Q	21 243	8,1
	Sekcja I	11 598	8,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 5. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 [2019].

Sekcja	Sekcja A	Sekcja B	Sekcja C	Sekcja D	Sekcja E	Sekcja F	Sekcja G	Sekcja H	Sekcja I	Sekcja J
podmioty gospodarcze [szt.]	4 451	411	27 038	922	1 040	48 456	77 236	20 005	11 598	16 953
udział w liczbie podmiotów gospodarczych w regionie ogółem [%]	1,2	0,1	7,1	0,2	0,3	12,7	20,2	5,2	3,0	4,4
zmiana liczby podmiotów w latach 2015-2019 [%]	-7,7	-8,5	2,3	40,3	-1,8	17,2	-9,3	2,6	11,0	52,2
udział w ogóle podmiotów w kraju w sekcji [%]	6,3	9,0	7,1	8,8	7,3	8,3	7,8	7,2	8,1	9,2
zmiana udziału % w kraju w latach 2015-2019 [pkt%]	-0,1	-0,4	0,0	1,3	-0,1	-0,2	-0,2	-0,4	0,1	0,8
Sekcja	Sekcja K	Sekcja L	Sekcja M	Sekcja N	Sekcja O	Sekcja P	Sekcja Q	Sekcja R	Sekcje S i T	Sekcja U
podmioty gospodarcze [szt.]	10 794	43 895	39 447	12 809	1 482	11 984	21 243	6 936	24 467	10
udział w liczbie podmiotów gospodarczych w regionie ogółem [%]	2,8	11,5	10,3	3,3	0,4	3,1	5,5	1,8	6,4	0,0
zmiana liczby podmiotów w latach 2015-2019 [%]	-4,3	9,8	15,5	25,4	-0,9	5,5	15,9	8,5	8,5	66,7
udział w ogóle podmiotów w kraju w sekcji [%]	8,7	16,5	8,3	8,7	5,6	7,8	8,1	8,4	8,0	4,0
zmiana udziału % w kraju w latach 2015-2019 [pkt%]	-0,1	-0,6	-0,1	0,4	0,0	0,1	0,1	-0,1	-0,3	1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Do najliczniej reprezentowanych i najpopularniejszych na Dolnym Śląsku działalności wg poszczególnych działów sekcji PKD 2007 zaliczyć należy: handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (sekcja G, dział 47 – 44,9 tys. podmiotów gospodarczych) oraz działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L – 43,8 tys.), a następnie roboty budowlane specjalistyczne (sekcja F, dział 43 – 31,2 tys.) oraz handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi (sekcja G, dział 46 – 19,5 tys.) i opiekę zdrowotną (sekcja Q, dział 86 – 19,1 tys.). W dalszej kolejności pod względem liczby podmiotów wyróżniają się także: transport lądowy i rurociągowy (sekcja H, dział 49 – 17,5 tys.) oraz roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (sekcja F, dział 41 – 13,8 tys.). Szczegółowa analiza poszczególnych działów w ramach sekcji PKD 2007 wskazuje na następujące licznie reprezentowane na Dolnym Śląsku działalności gospodarcze:

Tabela 6. Ranking rodzajów działalności wg działów sekcji PKD 2007 wg liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na Dolnym Śląsku [2019].

Lp.	Nazwa	Opis	Liczba podmiotów	Udział w ogólnej liczbie podmiotów w regionie [%]	Udział w liczbie podmiotów w liczbie podmiotów w danym dziale w kraju [%]
1.	Sekcja G dział 47	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	44 986	11,7	8,1
2.	Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	43 895	11,5	16,5
3.	Sekcja F dział 43	roboty budowlane specjalistyczne	31 213	8,2	8,2
4.	Sekcja G dział 46	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	19 534	5,1	7,3
5.	Sekcja Q dział 86	opieka zdrowotna	19 153	5,0	7,9
6.	Sekcja H dział 49	transport lądowy oraz transport rurociągowy	17 553	4,6	7,3
7.	Sekcja F dział 41	roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	13 848	3,6	8,3
8.	Sekcja G dział 45	handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	12 716	3,3	7,7
9.	Sekcja J dział 62	działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	12 442	3,2	10,0
10.	Sekcja P	edukacja	11 984	3,1	7,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle kraju Dolny Śląsk wyróżniają przedsiębiorstwa związane z górnictwem rud metali (sekcja B, dział 7), bowiem aż 29,7% z nich ma swoją siedzibę w naszym regionie (11 z 37 przedsiębiorstw w Polsce). Wysoki udział w rynku krajowym mają również wspomniane wcześniej przedsiębiorstwa prowadzące działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości – 16,5% (43,8 tys. przedsiębiorstw) oraz pomoc społeczna bez zakwaterowania – 13,0% (1,7 tys. przedsiębiorstw). W tym miejscu wymienić należy również produkcję wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (2,4 tys. podmiotów) z 12,5% udziałem w ogólnej liczbie tego typu przedsiębiorstw w kraju oraz działalność związaną z zatrudnieniem (1,2 tys. podmiotów; 10,2%). Warto również wspomnieć, że na Dolnym Śląsku zarejestrowanych jest 9,0% przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z uprawami rolnymi, chowem i hodowlą zwierząt, łowiectwem, włączając działalność usługową (sekcja A, dział 2).

Tabela 7. Ranking rodzajów działalności wg działów sekcji PKD 2007 wg najwyższego udziału podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na Dolnym Śląsku w liczbie podmiotów danego działu w kraju [2020].

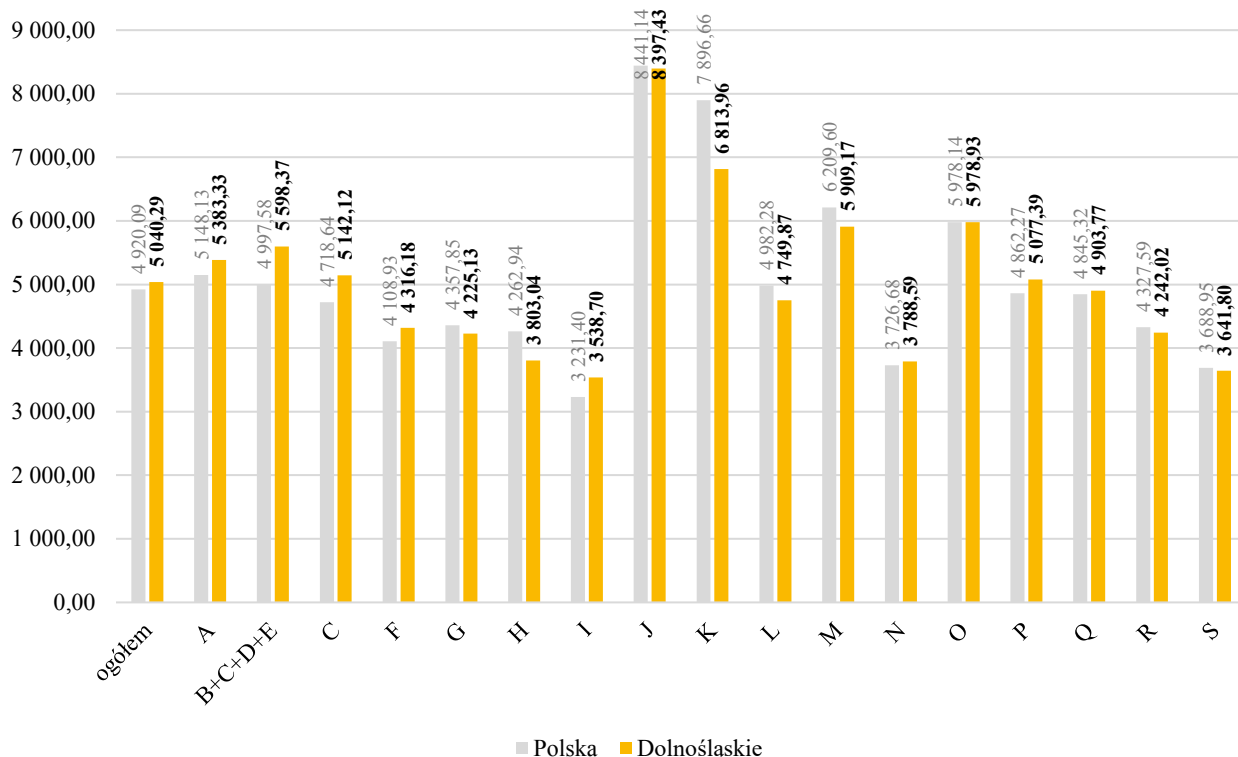
Lp.	Nazwa	Opis	Liczba podmiotów	Udział w ogóle podmiotów w regionie [%]	Udział w liczbie podmiotów w liczbie podmiotów w danego działu w kraju [%]
1.	Sekcja B dział 07	górnictwo rud metali	11	0,0	29,7
2.	Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	43 895	11,5	16,5
3.	Sekcja R dział 92	działalność związana z grami losowymi i zakładami wzajemnymi	171	0,0	15,1
4.	Sekcja Q dział 88	pomoc społeczna bez zakwaterowania	1 747	0,5	13,0
5.	Sekcja C dział 23	produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	2 414	0,6	12,5
6.	Sekcja N dział 78	działalność związana z zatrudnieniem	1 294	0,3	10,2
7.	Sekcja E dział 39	działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami	75	0,0	10,1
8.	Sekcja J dział 62	działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	12 442	3,2	10,0
9.	Sekcja Q dział 87	pomoc społeczna z zakwaterowaniem	343	0,1	9,6
10.	Sekcja C dział 29	produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	254	0,1	9,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W okresie od 2015 roku do 2019 roku liczba przedsiębiorstw związanych z przemysłem i budownictwem zwiększyła się o 11,3%, z pozostałą działalnością usługową (sekcje G-U) o 6,0%, natomiast w przypadku rolnictwa nastąpił spadek o 7,7%. Wskazane wyżej tendencje były zbieżne z zachodzącymi w kraju, gdzie nastąpiły zmiany odpowiednio o: 11,8%, 6,7% i -6,7%. Jednocześnie udział regionu w ww. grupach działalności pozostał na tym samym poziomie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto. Na Dolnym Śląsku najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej osiągają pracownicy zatrudnieni w działalności związanej z informacją i komunikacją (sekcja J – 8,4 tys. zł) oraz finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K – 5,5 tys. zł). Nadmienić należy, że jednocześnie wynagrodzenia te są niższe niż przeciętnie w Polsce, odpowiednio o: 43,71 zł i 1 082,70 zł. W porównaniu z resztą kraju *in plus* wyróżniają się natomiast wynagrodzenia osiągane w przemyśle (sekcje B, C, D, E) i przetwórstwie przemysłowym (sekcja C), wyższe odpowiednio o 12% i 9% od średniej krajowej. Najniższe przeciętne zarobki osiągane są natomiast w sekcjach związanych z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I – 3,5 tys. zł).

Wykres 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg sekcji PKD 2007 na Dolnym Śląsku i w Polsce (zł) [2019].

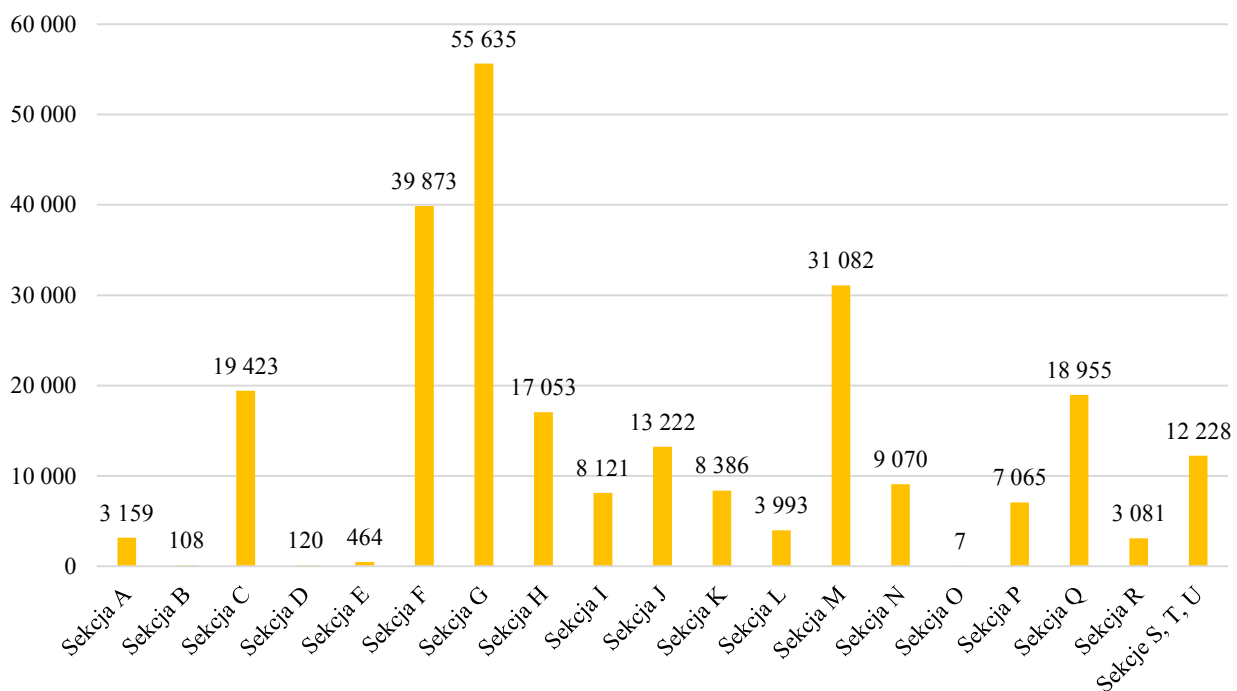

SEKCJA		A	B+ C+ D+ E	C	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	Przemysł	Przetwórstwo przemysłowe.	Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Transport i gospodarka magazynowa	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	Działalność w zakresie usług administracyjnych i działalności wytwórczej	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	Edukacja	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	Pozostała działalność usługowa
różnica między średnim wynagrodzeniem w Polsce i województwie [zł]	120,20	235,20	600,79	423,48	207,25	-132,72	-459,90	307,30	-43,71	-1 082,70	-232,41	-300,43	61,91	0,79	215,12	58,45	-85,57	-47,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W 2019 roku na Dolnym Śląsku działalność gospodarczą prowadziło ponad 251 tys. osób. Ich liczba plasowała region na 5. miejscu w kraju z udziałem 7,8%. Największa liczba jednoosobowych działalności prowadzona była w zakresie handlu (sekcja G) – 22,2% co było jednak udziałem niższym niż przeciętnie w kraju (23,2%) oraz budownictwa (sekcja F) – 15,9%, a następnie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (sekcja M), gdzie udział na poziomie 12,4% był wyższy niż średnio w kraju. W regionie jednoosobowa działalność gospodarcza była natomiast prowadzona rzadziej niż przeciętnie w kraju w ramach przetwórstwa przemysłowego – 6,8% wobec 7,4% w Polsce.

Wykres 6. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 na Dolnym Śląsku [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 8. Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w ogóle przedsiębiorstw w kraju i na Dolnym Śląsku [2019].

Nazwa	Sekcja A	Sekcja B	Sekcja C	Sekcja D	Sekcja E	Sekcja F	Sekcja G	Sekcja H	Sekcja I	Sekcja J
Polska	1,7	0,1	9,0	0,1	0,2	15,4	23,2	7,4	3,2	4,3
Dolnośląskie	1,3	0,0	7,7	0,0	0,2	15,9	22,2	6,8	3,2	5,3
Nazwa	Sekcja K	Sekcja L	Sekcja M	Sekcja N	Sekcja O	Sekcja P	Sekcja Q	Sekcja R	Sekcje S, T, U	
Polska	3,1	1,5	11,7	3,4	0,0	2,6	7,2	1,2	4,7	
Dolnośląskie	3,3	1,6	12,4	3,6	0,0	2,8	7,6	1,2	4,9	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kapitał zagraniczny. Na Dolnym Śląsku działalność prowadzi ponad 2,1 tys. podmiotów gospodarczych z udziałem kapitału zagranicznego, tj. 8,7% tego typu przedsiębiorstw w kraju. Stanowią one 0,6% przedsiębiorstw prowadzących działalność w regionie. Ponad połowa z nich zarejestrowana jest w mieście Wrocław (54%; 1 185 przedsiębiorstw) oraz w sąsiadującym z nim powiecie wrocławskim (10,4%; 229 przedsiębiorstw). Po ponad 50 inwestorów zagranicznych zlokalizowało również swoją siedzibę w powiatach: świdnickim (76), bolesławieckim (55) i mieście Legnica (52). Najmniejsza ich liczba zarejestrowana jest w powiatach: milickim (5), wałbrzyskim (6) i górowskim (7). 57,3% z nich zatrudnia do 9 osób, 20,5% od 10 do 49 osób, 14,3% od 50 do 249 osób. Przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego zatrudniające powyżej 250 osób, w liczbie 174, stanowią 7,9% tego typu podmiotów w regionie oraz 10,9% podmiotów w tej klasie wielkości w kraju. W przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego w 2019 roku pracowało 196 262 osób, czyli 9,3% osób pracujących w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego w kraju (4. miejsce wśród województw) i było to liczbą o 15,4% wyższą niż w 2015 roku. Pod względem

zainwestowanego kapitału zagranicznego Dolny Śląsk w 2019 roku uplasował się również na 4. miejscu wśród regionów (22 433,6 mln zł)⁴, jednak jego wysokość w przeliczeniu na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym na poziomie 12 944 zł klasyfikowała województwo już na 2. miejscu w kraju, po województwie mazowieckim (30 792 zł). Najwyższy poziom kapitału zagranicznego zainwestowany został we Wrocławiu (9 235,5 mln zł), powiecie wrocławskim (6 663,7 mln zł), a także mieście Wałbrzych (1 773,1 mln zł). Z zarejestrowanych 2 195 podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w 2019 roku 670 wykazało zysk brutto na poziomie 3 748,9 mln zł (662 zysk netto na poziomie 2 979,5 mln zł). Zarówno liczba przedsiębiorstw wykazujących zysk brutto jak i netto plasowała Dolny Śląsk na 4. miejscu wśród województw⁵, jednak pod względem wysokości zysku brutto i netto było to już 6. miejsce⁶.

Działalność badawczo-rozwojowa. W 2019 roku w województwie dolnośląskim funkcjonowały 494 jednostki aktywne badawczo, czyli prowadzące działalność B+R lub zlecające innym podmiotom wykonywanie pracy związanej z tą działalnością, w tym 451 z nich działało w sektorze przedsiębiorstw. Liczba pracujących w działalności badawczo-rozwojowej na Dolnym Śląsku stale wzrasta i w 2019 roku wynosiła ona 12 373,1 EPC⁷, lokując województwo na 3. miejscu w kraju. W sektorze przedsiębiorstw obejmowała ona 7 375,2 EPC, tj. 9,5% udziału w kraju, a w sektorze szkolnictwa wyższego 4 640,4 EPC (8,4%). Udział osób pracujących w B+R w liczbie osób pracujących ogółem wynosił 1,44% (przy wartości dla Polski 1,13%), co ulokowało Dolny Śląsk na 3. miejscu w kraju. Od 2015 do 2019 roku nakłady wewnętrzne ogółem na badania i rozwój w regionie wzrosły o 85% – z 1 282,0 mln zł do 2 368,2 mln zł, co dało regionowi w 2019 roku 4. miejsce wśród województw, z udziałem w kraju w wysokości 7,8%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady te w 2019 roku wynosiły 816,6 zł, a region zajmował pod tym względem również 4. miejsce w Polsce. Na Dolnym Śląsku działalność prowadzą 33 uczelnie wyższe oraz 12 oddziałów zamiejscowych uczelni wyższych, a ich liczba plasuje region na 4. miejscu w kraju. Dolnośląska kadra akademicka obejmuje około 8,47 tys. osób, czyli 9,1% nauczycieli akademickich w kraju. Region znajduje się także w czołówce województw pod względem liczby studentów. W 2019 roku na dolnośląskich uczelniach kształciło się 117,5 tys. osób, czyli 9,8% ogółu studiujących w kraju. W Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej (UPRP) w 2019 roku z województwa dolnośląskiego zgłoszonych zostało 366 wynalazków, czyli 9,4% wynalazków zgłoszonych ogółem w kraju, co uplasowało region na 3. miejscu wśród województw. Pod względem zgłoszeń wynalazków w UPRP na 1 mln mieszkańców, województwo dolnośląskie również ulokowało się na 3. miejscu w Polsce, z wynikiem 126,2, przekraczającym wartość krajową wynoszącą 101,3. Pod względem patentów udzielonych przez UPRP w 2019 roku region z liczbą 252 uplasował się na 4. miejscu w kraju, a patenty te stanowiły 8,6% ogółu patentów udzielonych w kraju.

⁴ Po województwach: mazowieckim 98 485,8 mln zł, wielkopolskim 25 279,3 mln zł, śląskim 25 127,6 mln zł.

⁵ Po województwach: mazowieckim (brutto: 2 112; netto: 2 082), wielkopolskim (750; 740) i śląskim (705; 700).

⁶ Po województwach: mazowieckim (brutto: 27 089,2 mln zł; netto: 20 879,8 mln zł), wielkopolskim (14 495,9; 11 920,2), śląskim (5 860,2; 4 300,8), małopolskim (4 501,5; 3 514,5) i łódzkim (4 238,7; 3 470,3).

⁷ Ekwiwalenty pełnego czasu pracy – stosunek godzin pracy rzeczywiście przepracowanych w związku z działalnością B+R w danym okresie sprawozdawczym (zazwyczaj w roku kalendarzowym) do całkowitej liczby godzin formalnie przepracowanych w tym samym okresie przez osobę lub grupę.

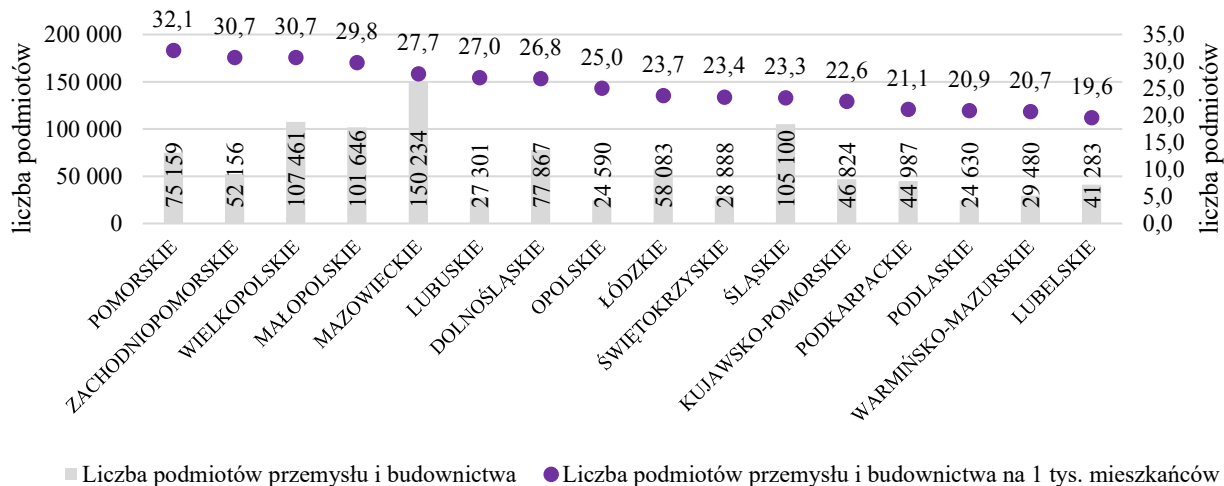
1.1. Sektor przemysłowy i budowlany na Dolnym Śląsku

Przemysł jest jednym z rodzajów produkcji materialnej, gdzie dochodzi do wytwarzania nowych dóbr i przetwarzania zasobów na bieżące i przyszłe potrzeby gospodarcze. Pełni on nie tylko wskazaną podstawową funkcję ekonomiczną i produkcyjną, ale także wykazuje się funkcją społeczną (poprzez tworzenie miejsc pracy, rozwój sposobów produkcji, dając możliwość zwiększania dochodów obywateli i tym samym standardu ich życia) oraz przestrzenną (potencjał miastotwórczy, przekształcanie krajobrazu i środowiska naturalnego, zmiany urbanizacyjne wewnątrz miast).

Najważniejszą rolę w gospodarce Dolnego Śląska odgrywa eksploatacja rud miedzi i srebra w Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym. Prowadząca ją spółka KGHM „Polska Miedź” S.A. jest jednym ze światowych liderów w produkcji miedzi elektrolitycznej, srebra oraz renu. Również pod względem wydobywania węgla brunatnego województwo dolnośląskie plasuje się na wysokiej pozycji. Ilości surowca wydobywanego w kopalni „Turów” w gminie Bogatynia dają regionowi 3. miejsce w kraju, po łódzkim i wielkopolskim. Dolnośląskie to także potentat w wydobywaniu kamieni drogowych i budowlanych, glin ogniotrwałych oraz kruszyw naturalnych. Dodatkowo około 95% wszystkich zasobów magmowych i metamorficznych w Polsce znajduje się na Dolnym Śląsku.

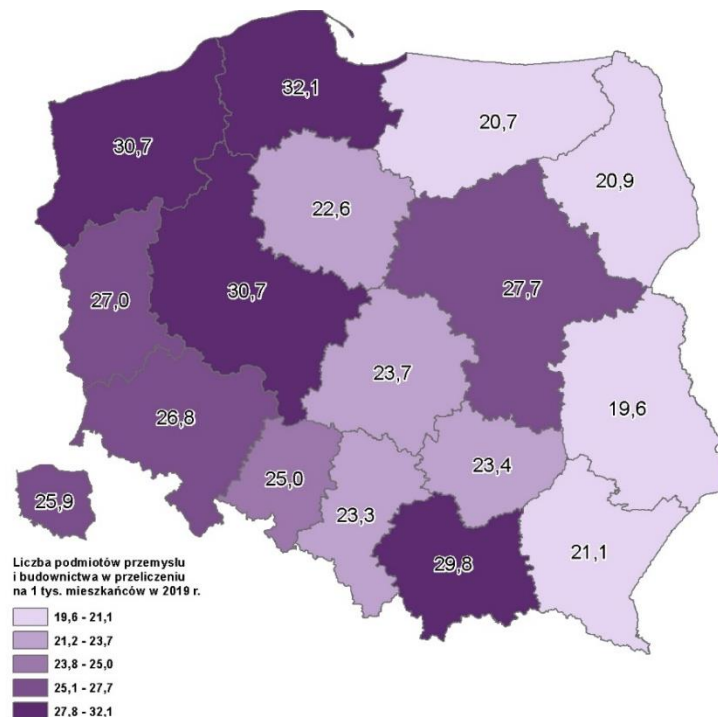
Przemysł i budownictwo. Dolny Śląsk w 2019 roku zajmował 7. miejsce w Polsce z 26,8 podmiotami przemysłu i budownictwa na 1 tys. mieszkańców, przy średniej w kraju na poziomie 25,9 podmiotów. W 2015 roku wskaźnik ten był o 11,5% niższy i wyniósł 24,1. W stolicy regionu zarejestrowanych jest przeciętnie 30,7 podmiotów związanych z przemysłem i budownictwem na 1 tys. mieszkańców, co jest poziomem zbliżonym do średniej w województwie (26,8). Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku Jeleniej Góry (29,5) czy Legnicy (25,6), natomiast w Wałbrzychu (18,4) notowany jest poziom znacznie poniżej wartości przeciętnej. W 2019 roku najwyższy poziom tego wskaźnika zarejestrowany został w gminie Olszyna, gdzie na 1 tys. mieszkańców przypadało 47,6 podmiotów przemysłu i budownictwa, a na kolejnych miejscach znalazły się: Nowogrodzice (39,2), Oborniki Śląskie (38,5), Wisznia Mała (38,7), Stara Kamienica (38,3) czy Jeżów Sudecki (38,2). Ponad dwukrotnie mniej podmiotów niż średnio na Dolnym Śląsku zlokalizowanych było natomiast w gminach: Bogatynia (11,6), Grębocice (11,9) oraz Przemków (13,7).

Wykres 7. Liczba podmiotów przemysłu i budownictwa w regionach Polski ogółem i w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców [2019].

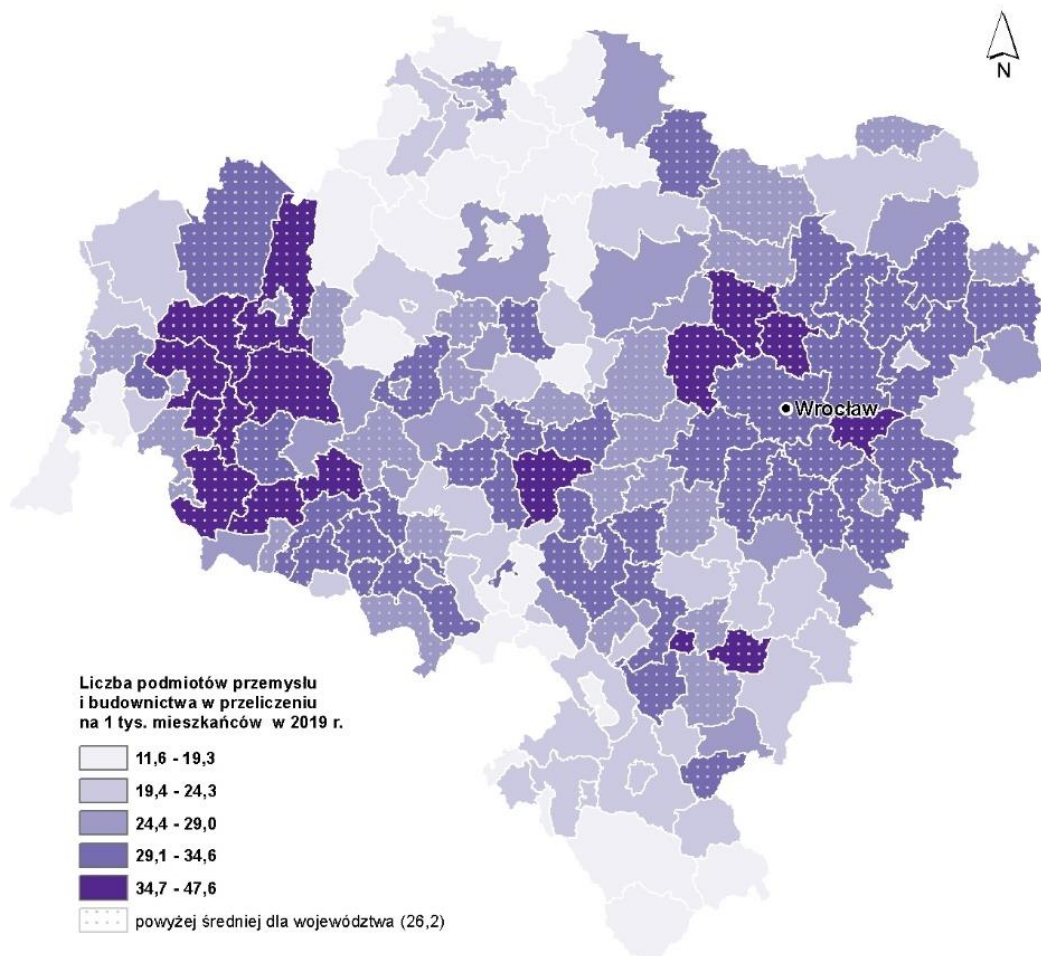
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Mapa 3. Podmioty przemysłowe na 1 tys. mieszkańców w regionach Polski [2019].

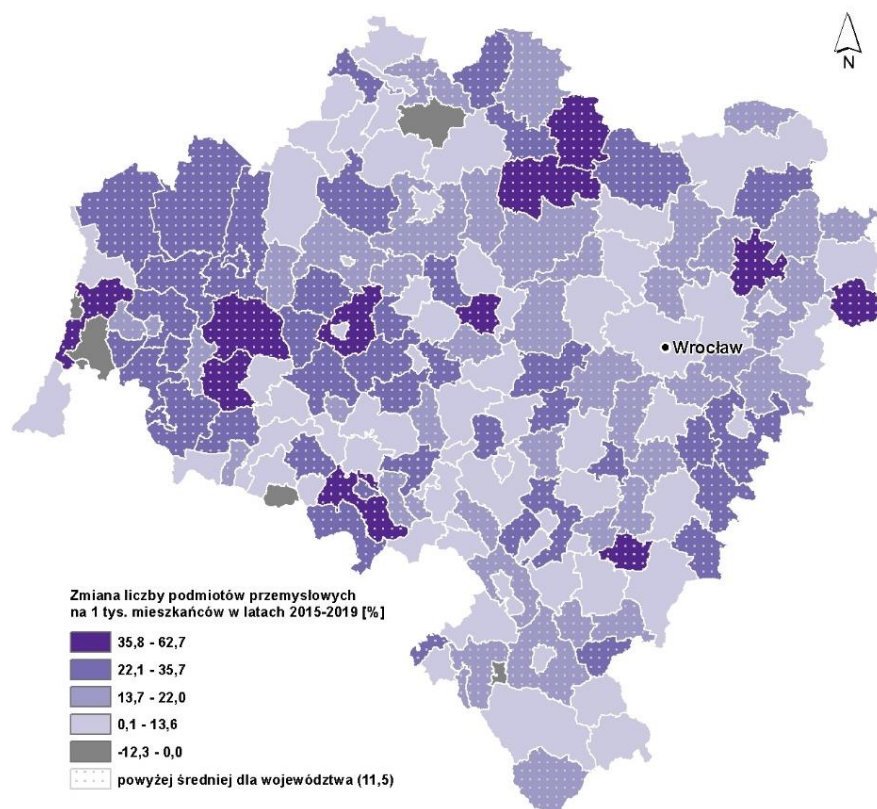
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Mapa 4. Liczba podmiotów przemysłu i budownictwa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminach Dolnego Śląska [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Mapa 5. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych sekcji B-E PKD 2007 na 1 tys. mieszkańców w gminach Dolnego Śląska (%) [2015-2019].

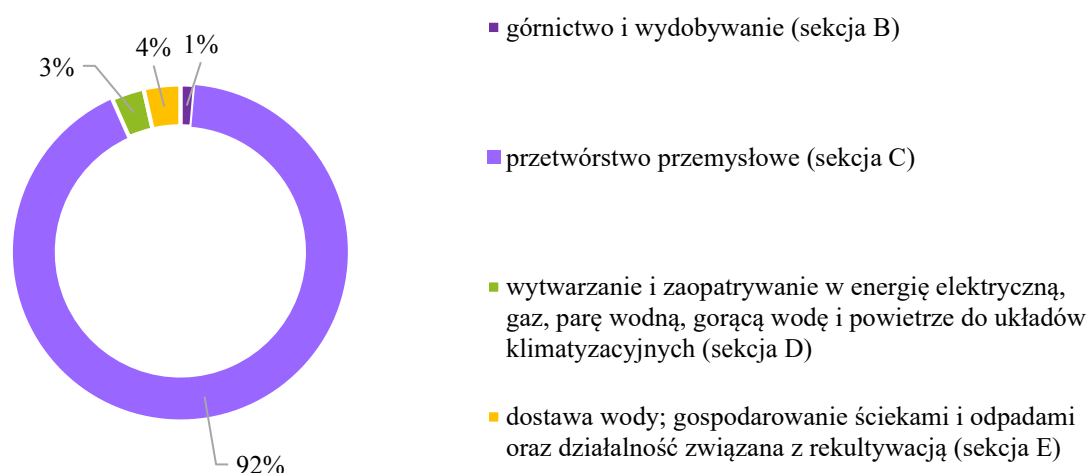
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

W 2019 roku na Dolnym Śląsku działalność prowadziło 77,9 tys. podmiotów zaliczanych do przemysłu i budownictwa, co stanowiło 7,8% wszystkich tego rodzaju podmiotów działających w Polsce i dawało regionowi 5. pozycję kraju po takich województwach jak: mazowieckie (142,9 tys. podmiotów), wielkopolskie (107,5 tys.), śląskie (105,1 tys.) oraz małopolskie (101,6 tys.). Od 2015 roku ich liczba wzrosła o 9,7%, z poziomu niemal 71 tys. W zakresie przemysłu (sekcje B-E) działalność gospodarczą prowadziło 29,87 tys. podmiotów gospodarczych (7,1% podmiotów tych sekcji w kraju, 6. miejsce wśród województw), a z budownictwem (sekcja F) związanych jest 51,76 tys. podmiotów (8,3%, 5. miejsce). W stosunku do 2015 roku ich liczba zwiększyła się na Dolnym Śląsku odpowiednio o 2,9% oraz 17,2%. Ponad 25% podmiotów związanych z przemysłem i budownictwem w regionie zlokalizowane jest we Wrocławiu (20,4 tys.). Na kolejnych miejscach znalazły się pozostałe największe dolnośląskie miasta, należy jednak podkreślić, że wykazywały się niemal ośmiokrotnie mniejszą liczbą podmiotów tego sektora w porównaniu do stolicy regionu: Legnica (2,6 tys.), Jelenia Góra (2,4 tys.) oraz Wałbrzych (2,1 tys.). Na przeciwnym końcu skali znalazły się gminy, gdzie liczba podmiotów zaliczanych do przemysłu i budownictwa nie przekroczyła 50: Lewin Kłodzki (45), Platerówka (40) oraz Pęcław (41). Dominująca pozycja Wrocławia i pozostałych dużych miast Dolnego Śląska pod względem liczby przedsiębiorstw związanych z przemysłem i budownictwem jest oczywista ze względu na wielkość tych ośrodków.

Struktura działalności przemysłowej na Dolnym Śląsku. Sektor przemysłowy na Dolnym Śląsku, podobnie jak w kraju, tworzą przede wszystkim podmioty małe, zatrudniające do 9 pracowników. Stanowią one 96,8% wszystkich podmiotów (w Polsce jest to 96,3%). Kolejne miejsca w strukturze udziału wg wielkości zajmują przedsiębiorstwa o coraz większej liczbie pracowników: 2,5% 10-49

pracowników, 0,5% 50-249 pracowników, 0,08% 250-999 pracowników i 0,02% ponad 1000 pracowników. Na tle wartości średniej nieznacznie tylko wyróżniają się gminy południowej części Dolnego Śląska, gdzie częściej niż na pozostałym obszarze regionu podmioty do 9 pracowników stanowią ponad 98% wszystkich podmiotów przemysłowych. W 2019 roku na Dolnym Śląsku 99,4% podmiotów zaliczanych do przemysłu (sekcje B, C, D, E PKD 2007) znajdowało się w rękach prywatnych właścicieli (28 638 podmiotów wobec 185 podmiotów publicznych).

Wykres 8. Struktura działalności przemysłowej na Dolnym Śląsku [2019].

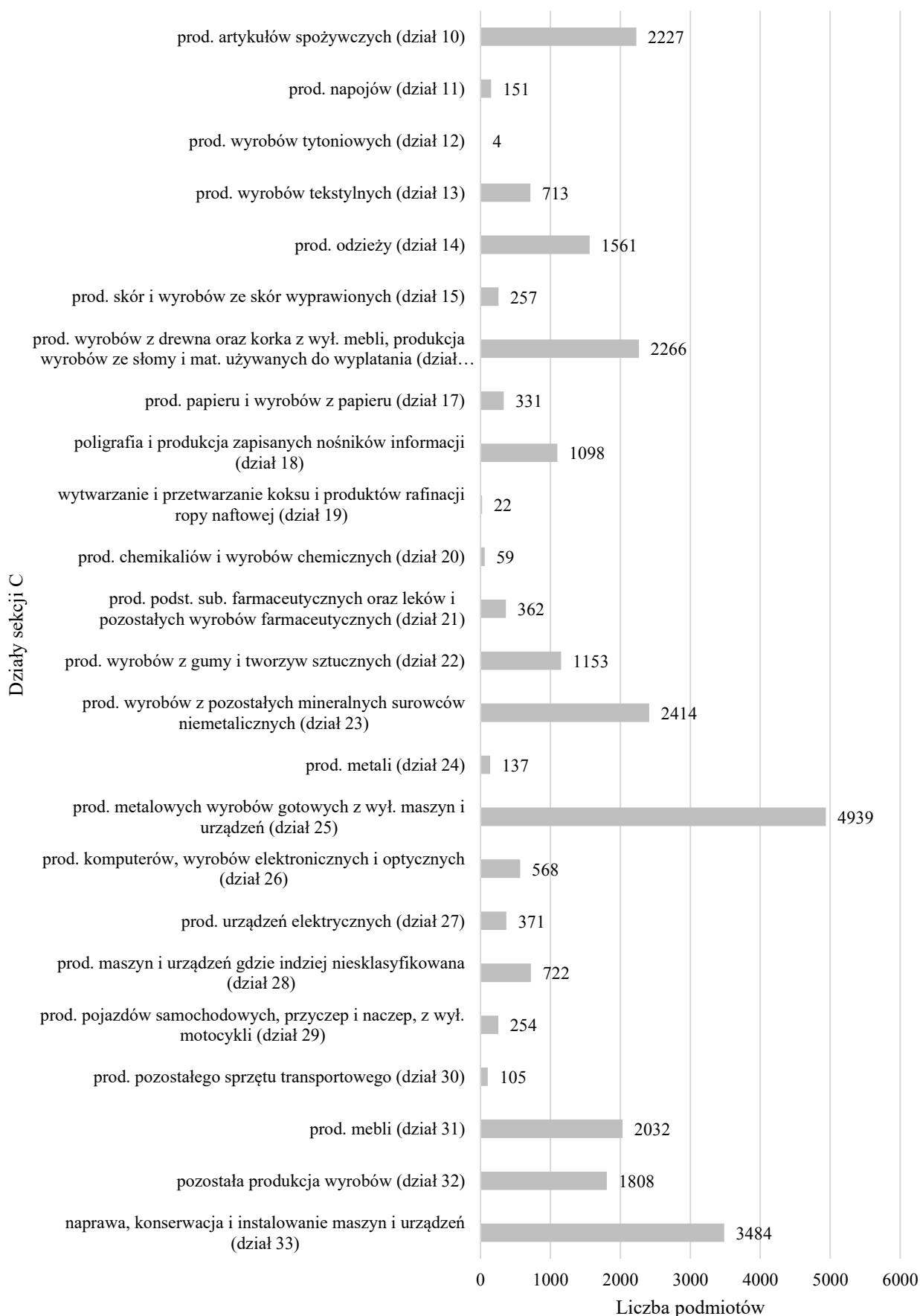

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

W przeważającej części (92%) reprezentowały one przetwórstwo przemysłowe (sekcja C – 27 tys. podmiotów). W dalszej kolejności związane były z dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz rekultywacją (sekcja E – 4%; 1 tys. podmiotów), z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D – 3%; 922 podmioty) oraz górnictwem i wydobywaniem (sekcja B – 1%; 411 podmiotów). Struktura działalności przemysłowej w regionie jest zbliżona do krajowej (sekcja C – 93%, sekcje D i E po 3% oraz sekcja B – 1%) oraz pozostałych województw. Również na przestrzeni ostatnich lat wskazać można, że struktura ta jest stała. W 2015 roku sekcja C obejmowała 92% podmiotów, sekcja E – 3,7%, sekcja D – 2,3%, natomiast sekcja B – 1,6%.

W ramach dominującego w regionie **przetwórstwa przemysłowego (sekcja C)** największą liczbę podmiotów skupiała w 2019 roku produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (dział 25 – 4,9 tys. podmiotów), drugim zaś pod względem udziału była naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń (dział 33 – 3,5 tys. podmiotów). Znacząco wyróżniały się ponadto następujące działy: produkcja artykułów spożywczych (dział 10 – 2,2 tys. podmiotów), produkcja wyrobów z drewna i korka z wyłączeniem mebli oraz ze słomy i materiałów do zaplatania (dział 16 – 2,2 tys. podmiotów), a także produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych (dział 23 – 2,4 tys. podmiotów) i produkcja mebli (dział 31 – 2 tys. podmiotów). Najmniejsza liczba przedsiębiorców prowadziła swoją działalność w ramach produkcji wyrobów tytoniowych (dział 12 – 4 podmioty), wytwarzania i przetwarzania koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (dział 19 – 22 podmioty) oraz produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych (dział 20 – 59 podmiotów).

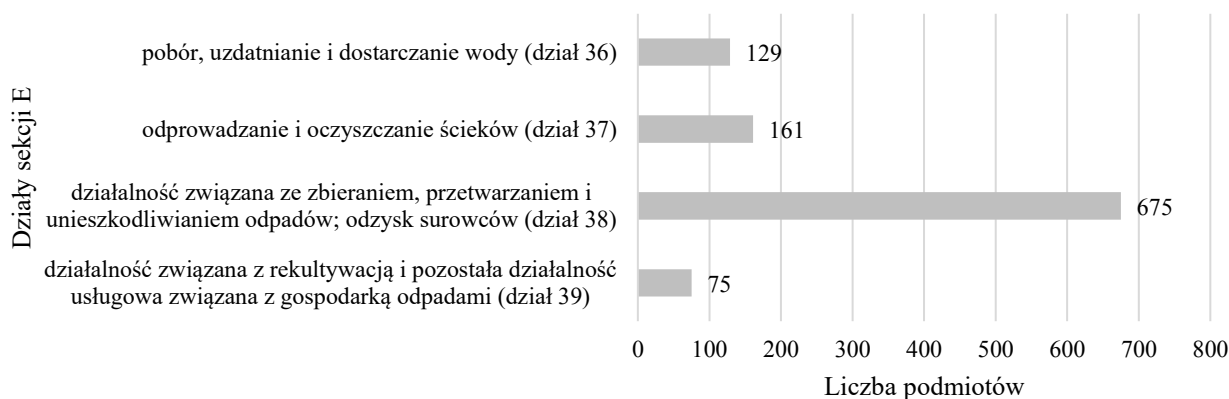
Wykres 9. Struktura podmiotów sekcji C na Dolnym Śląsku [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Podmioty przemysłowe związane z **dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz rekultywacją** tworzące **sekcję E** w regionie to głównie te prowadzące działalność związaną ze zbieraniem, przetwarzaniem, unieszkodliwianiem odpadów i odzyskiem surowców (dział 38 – 675 podmiotów). Najmniejsza liczba działalności w ramach tej sekcji związana była z działalnością powiązaną z rekultywacją i pozostałą działalnością usługową związaną z gospodarką odpadami (dział 39 – 75 podmiotów).

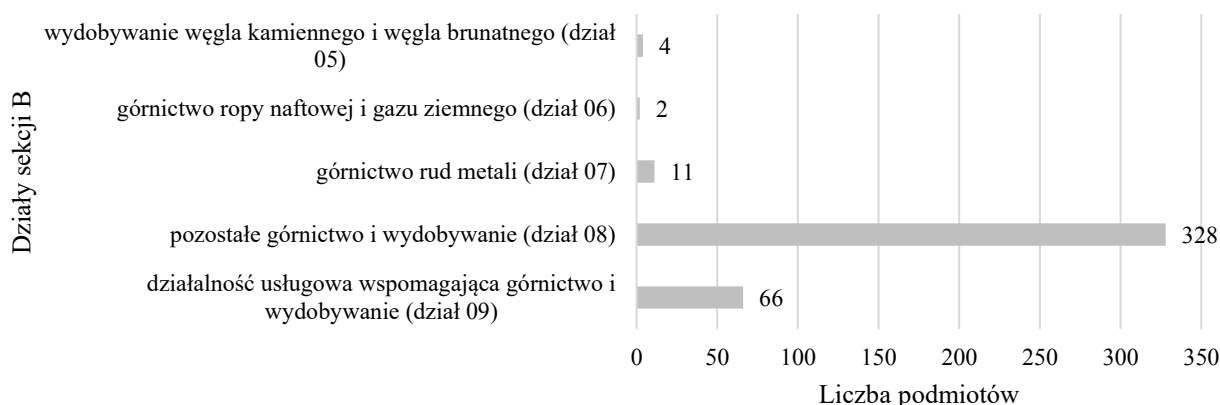
Wykres 10. Struktura podmiotów sekcji E na Dolnym Śląsku [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Wśród podmiotów związanych z **górnictwem i wydobywaniem (sekcja B)** zdecydowanie przeważały te zaliczane do pozostałego górnictwa i wydobywania (dział 08 – 328 podmiotów). Najslabiej reprezentowany było natomiast górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego (dział 06) – z jedynie dwoma podmiotami.

Wykres 11. Struktura podmiotów sekcji B na Dolnym Śląsku [2019].

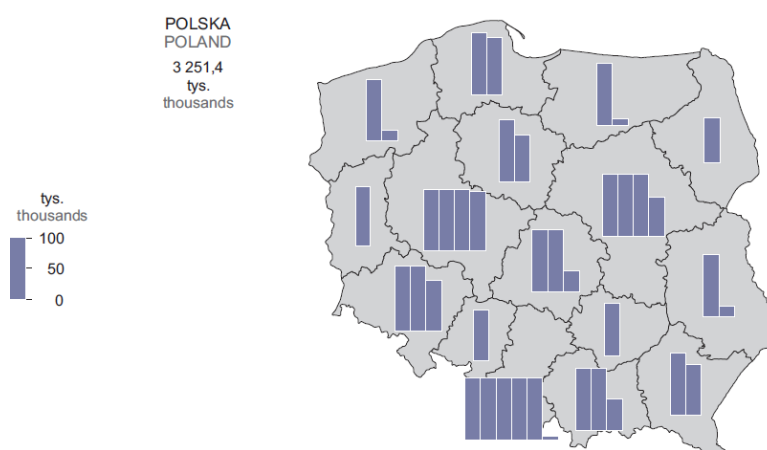

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Należy zwrócić uwagę, że udział poszczególnych sekcji w ogólnej liczbie przedsiębiorstw działających na Dolnym Śląsku był porównywalny z przeciętnymi wartościami w Polsce (Dolny Śląsk: B – 0,11%, C – 7,06%, D – 0,24%, E – 0,27%; Polska: B – 0,10%, C – 8,48%, D – 0,23%, E – 0,32%), a także w regionie w pięciu ostatnich latach. Można zatem stwierdzić, że w przypadku przemysłu trudno mówić o regionalnej specjalizacji województwa dolnośląskiego w ramach wybranej sekcji.

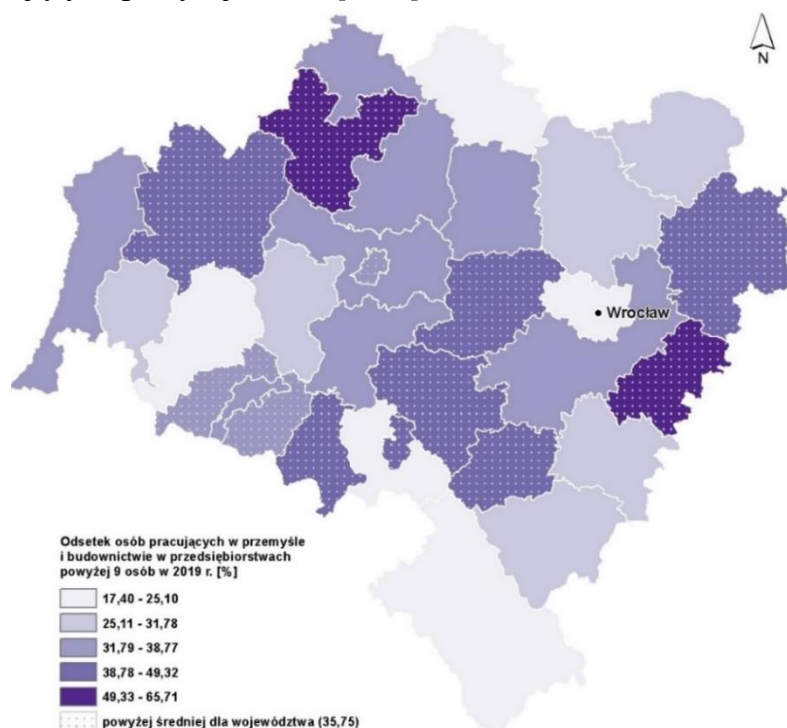
Pracujący w przemyśle. W 2019 roku na Dolnym Śląsku 32% pracowników w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób⁸ zatrudnionych było w przemyśle i budownictwie. Udział ten od 2015 roku utrzymuje się niemalże na stałym poziomie (32,7%). Przewyższał on nieznacznie wartość średnią w Polsce (27,2%), natomiast na tle pozostałych regionów plasował województwo na 4. miejscu po śląskim (37,6%), lubuskim (34,5%) oraz opolskim (33,4%). Dla sekcji B, C, D i E wynosił on w 2019 roku 24,1%, co również dawało 4. pozycję w kraju pod tym względem (śląskie 28,4%; lubuskie 26,2%; opolskie 24,2%).

Mapa 6. Pracujący w przemyśle według województw⁹ [2019].

Źródło: Rocznik Statystyczny Przemysłu 2020, GUS, Warszawa 2020.

Mapa 7. Odsetek osób pracujących w przemyśle i budownictwie w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

⁸ Dane dla pracujących wg grup sekcji PKD 2007 w przypadku przemysłu i budownictwa dostępne są w BDL GUS jedynie dla przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 9 pracowników.

⁹ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Wiodącymi powiatami pod tym względem były: polkowicki (65,7%) i oławski (60,1%). Najmniejszy odsetek osób związanych z przemysłem i budownictwem wśród pracujących w przedsiębiorstwach powyżej 9 osób odnotowano natomiast w powiecie górowskim (17,4%) oraz we Wrocławiu (18,1%).

Do największych i najbardziej rozpoznawalnych pracodawców w regionie działających w przemyśle, oprócz wspomnianych powyżej KGHM i „Turowa”, należą: CCC z siedzibą w Polkowicach, Jelcz (Jelcz-Laskowice), Volkswagen Motor Polska (Polkowice), Röben Polska (Środa Śląska), Colgate-Palmolive Polska (Świdnica), Zakłady Porcelany Stołowej „Karolina” (Jaworzyna Śląska), Betard (Długołęka), Nestlé Purina (Kąty Wrocławskie), LG Electronics (Kobierzyce), Jelfa (Jelenia Góra), Viessmann (Legnica), Wabco Polska (Wrocław), Bombardier (Wrocław), 3M (Wrocław), Volvo Polska (Wrocław), Hasco-Lek (Wrocław), Wrocławskie Zakłady Zielarskie „Herbapol” (Wrocław), Ronal Polska (Wałbrzych), Fabryka Mebli „Bodzio” (Twardogóra) czy ABB Industrial Solutions (Kłodzko).

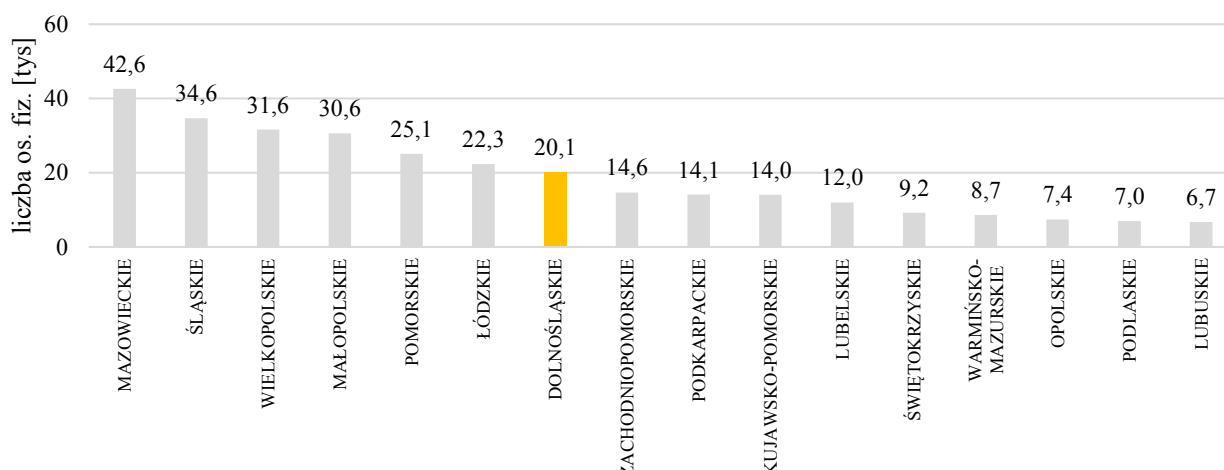
Tabela 9. Wykaz przedsiębiorstw przemysłowych zatrudniających 1000 i więcej pracowników [2020].

Lp.	Nazwa podmiotu	Sekcja	Wielkość zatrudnienia [os.]	Nazwa gminy
1.	Bader Polska Sp. z o.o.	C	1000 i więcej	Bolesławiec
2.	KGHM Polska Miedź S.A.	B	1000 i więcej	Lubin
3.	Fabryka Mebli "Bodzio" Bogdan Szewczyk Sp. j.	C	1000 i więcej	Twardogóra
4.	Autoliv Poland Sp. z o.o.	C	1000 i więcej	Oława
5.	KGHM Zanam S.A.	C	1000 i więcej	Polkowice
6.	Volkswagen Motor Polska Sp. z o.o.	C	1000 i więcej	Polkowice
7.	Sitech Sp. z o.o.	C	1000 i więcej	Polkowice
8.	Nestlé Purina Manufacturing Operations Poland Sp. z o.o.	C	1000 i więcej	Kąty Wrocławskie
9.	LG Electronics Wrocław Sp. z o.o.	C	1000 i więcej	Kobierzyce
10.	PGE Elektrownia Turów S.A.	D	1000 i więcej	Bogatynia
11.	DWS Draexlmaier Wyposażenie Wnętrz Samochodowych Sp. z o.o.	C	1000 i więcej	Jelenia Góra
12.	Winkelmann Sp. z o.o.	C	1000 i więcej	Legnica
13.	Wabco Polska Sp. z o.o.	C	1000 i więcej	Wrocław
14.	Volvo Polska Sp. z o.o.	C	1000 i więcej	Wrocław
15.	Faurecia Wałbrzych S.A.	C	1000 i więcej	Wałbrzych
16.	Ronal - Polska Sp. z o.o.	C	1000 i więcej	Wałbrzych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

Osoby fizyczne prowadzące działalność w przemyśle. W województwie dolnośląskim w 2019 roku jednoosobową działalność gospodarczą zaliczaną do przemysłu (sekcje B, C, D, i E PKD 2007) prowadziło 20,1 tys. osób fizycznych, a ich liczba od 2015 roku zwiększyła się o 4%. Stanowiły one 7% liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ramach przemysłu w Polsce, co dawało regionowi 7. pozycję w kraju, gdzie liderem było województwo mazowieckie z 42,6 tys. osobami. 97% spośród nich prowadziło działalność w ramach przetwórstwa przemysłowego (sekcja C).

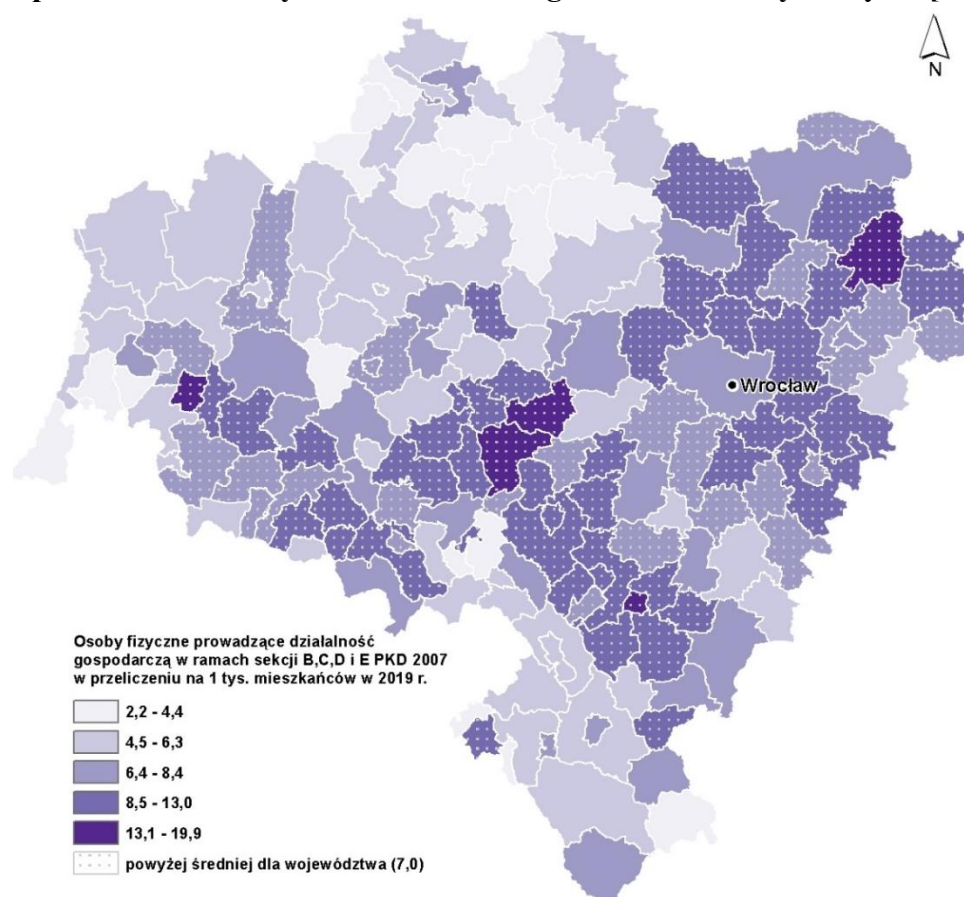
Wykres 12. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w ramach sekcji B-E PKD 2007 w regionach Polski [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Analiza zróżnicowania przestrzennego wewnątrz regionu wg liczby jednoosobowych działalności gospodarczych związanych z przemysłem w odniesieniu do 1 tys. mieszkańców w 2019 roku wskazuje, że koncentrowały się one w gminach: Twardogóra i Strzegom, gdzie badany wskaźnik osiągnął odpowiednio 19,9 oraz 19 osób, oraz Piławie Górnej (16,4) i Olszynie (16).

Mapa 8. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w ramach sekcji B,C,D i E PKD 2007 w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminach na Dolnym Śląsku [2019].

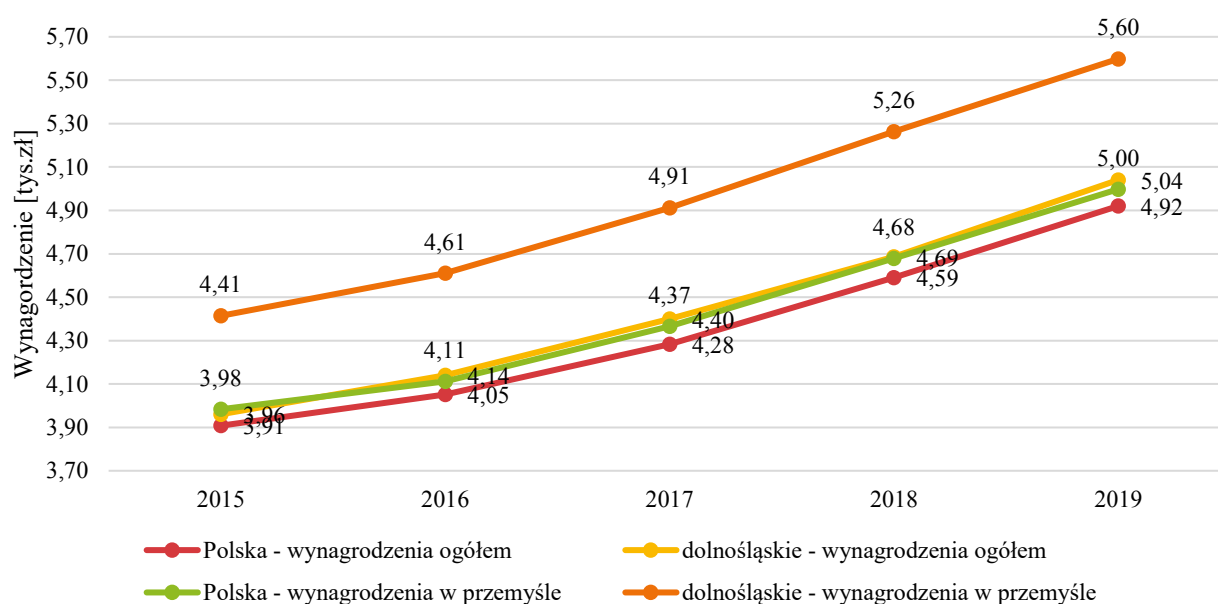

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

W tych jednostkach wartość wskaźnika była znacznie wyższa niż przeciętnie w regionie (7 os./1 tys. mieszkańców). Wśród gmin o najniższych wartościach wskaźnika wymienić należy te, które nie osiągnęły nawet połowy wartości średniej w regionie. Były to: Bogatynia (2,2 os.), Sulików (2,5), Ścinawa (2,9), Grębocice (3), Zawidów (3,1), Rudna (3,2), Duszniki-Zdrój, Niechlów oraz Jemielno (po 3,3), a także Wińsko (3,4).

Przeciętne wynagrodzenie brutto. Warto przyrzeć się również warunkom finansowym, jakie mają do zaoferowania pracownikom przedsiębiorstwa przemysłowe w regionie. W 2019 roku średnie wynagrodzenie w tym sektorze wynosiło 5,6 tys. zł brutto i było wyższe niż przeciętnie na Dolnym Śląsku (5 tys. zł) oraz w kraju (ogółem 4,9 tys. zł, w przemyśle 4 998 zł).

Wykres 13. Wynagrodzenie brutto ogółem i w przemyśle w Polsce i na Dolnym Śląsku (zł) [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Wynik ten wskazywał również, że Dolny Śląsk był drugim regionem po województwie mazowieckim (5,6 tys. zł), w którym w przemyśle zarabia się najwięcej. Co istotne, od 2015 roku płace w przemyśle są wyższe i rosną szybciej niż przeciętne wynagrodzenie w regionie, a także w porównaniu do średniej w Polsce. Ponadto różnica między średnią płacą brutto w przemyśle na Dolnym Śląsku a ogółem we wszystkich działach gospodarki jest dużo wyższa niż ma to miejsce ogółem w Polsce i od 2015 roku stale się powiększa: na początku badanego okresu było to 454 zł, a w 2019 roku już 558 zł (dla porównania w Polsce odpowiednio: 76 i 77 zł).

Wysokość zarobków w sektorze przemysłowym Dolnego Śląska ma również swoje odbicie w strukturze przedsiębiorstw wg przedziałów średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto. Choć, podobnie jak przeciętnie w Polsce, największy udział w grupie podmiotów zatrudniających 10 osób i więcej wykazały w 2018 roku te, gdzie pracownicy mogli liczyć średnio na wynagrodzenie rzędu 2 500,01 – 3 500,00 zł brutto (28,1%; w Polsce 30,3%), to już odsetek podmiotów o najwyższych płacach przekraczających 5 000 zł brutto stanowił aż 20% wszystkich podmiotów. Dla porównania w kraju był on na poziomie jedynie 12,9%. Relatywnie dużo niższy był także udział zakładów

o najniższych klasach zarobków. Na miesięczne wynagrodzenie brutto poniżej 2 100,00 zł mogli liczyć pracownicy 1,5% podmiotów na Dolnym Śląsku, podczas gdy średnio w kraju było to 3,4%. Jeszcze większa dysproporcja wystąpiła w przypadku drugiej najniższej klasy zarobków: w województwie dolnośląskim jedynie 15,9% podmiotów oferowało wynagrodzenie na poziomie 2 100,01 – 2 500,00 zł brutto, choć ogółem w Polsce warunki takie oferowała w 2018 roku niemal jedna czwarta podmiotów zatrudniająca powyżej 10 osób.

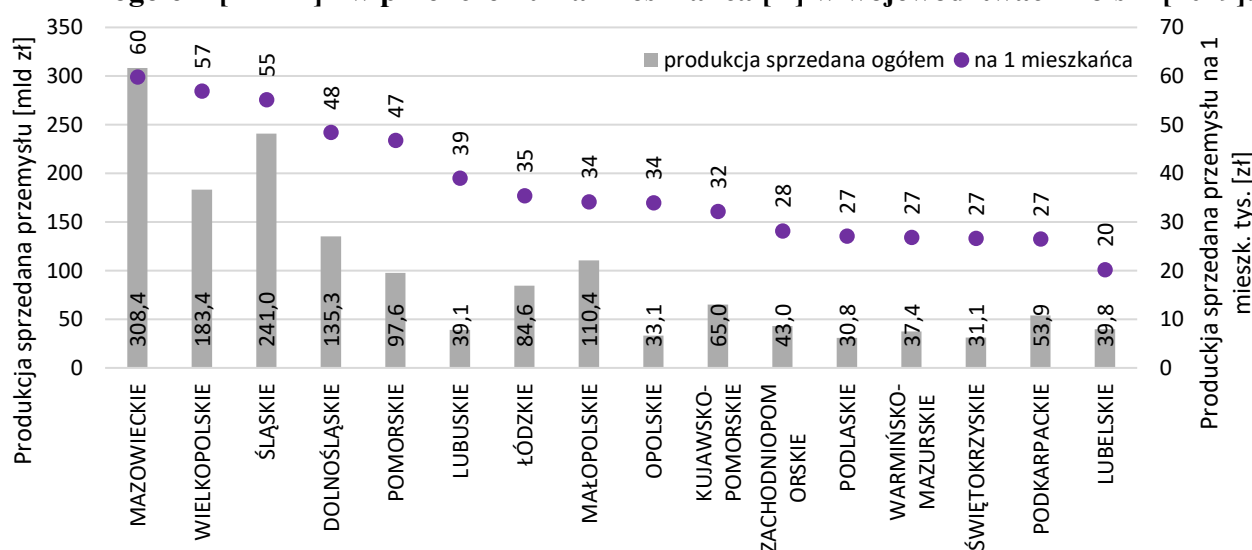
Tabela 10. Udział podmiotów wg przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w ogólnej liczbie podmiotów przemysłowych (powyżej 10 osób) w Polsce i na Dolnym Śląsku (zł) [2018].

	2 100 i mniej	2 100,01- 2 500	2 500,01- 3 500	3 500,01- 4000	4 000,01- 5 000	5 000 i więcej
Polska	3,4	24,4	30,3	13,7	15,3	12,9
dolnośląskie	1,5	15,9	28,1	15,7	18,6	20,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznika Statystycznego Przemysłu 2019, GUS, Warszawa 2019.

Produkcja sprzedana przemysłu jest podstawowym miernikiem działalności gospodarczej i stanowi wartość wyrażoną w bieżących cenach bazowych (bez podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego) łącznie z dotacjami otrzymanymi do wytwarzanych produktów. W 2019 roku produkcja sprzedana przemysłu ogółem w cenach bieżących na Dolnym Śląsku w przedsiębiorstwach liczących powyżej 9 pracujących¹⁰ wynosiła 1,4 mld zł, co stanowiło 8,8% tej wartości w Polsce i dawało regionowi 4. pozycję w kraju pod tym względem, ustępując Mazowszu (3,1 mld zł), Śląskowi (2,4 mld zł) oraz Wielkopolsce (1,8 mld zł). Warto także dodać, że od 2015 roku wartość ta rosła z roku na rok (w 2015 roku wynosiła 1,1 mld zł), zatem wskaźnik dynamiki kształtował się na poziomie 106,5% względem 2015 roku. Pod względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na mieszkańca na każdego Dolnoślązaka przypadają 48,4 tys. zł, co było wartością o 15% wyższą niż przeciętnie w Polsce (42 tys. zł).

Wykres 14. Produkcja sprzedana przemysłu (przedsiębiorstwa powyżej 9 pracujących) ogółem [mln zł] i w przeliczeniu na mieszkańca [zł] w województwach Polski [2019].

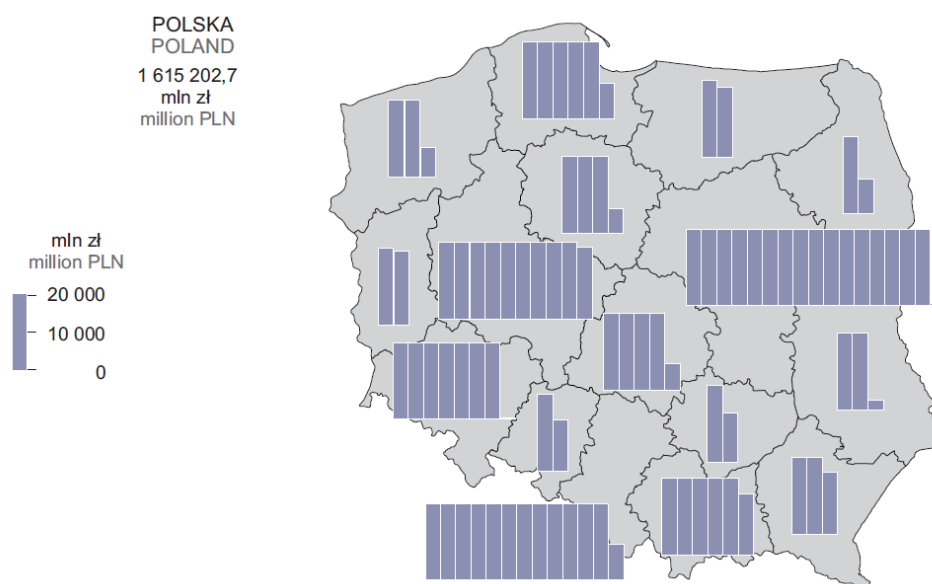

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

¹⁰ Zakres danych dostępny w statystyce publicznej GUS.

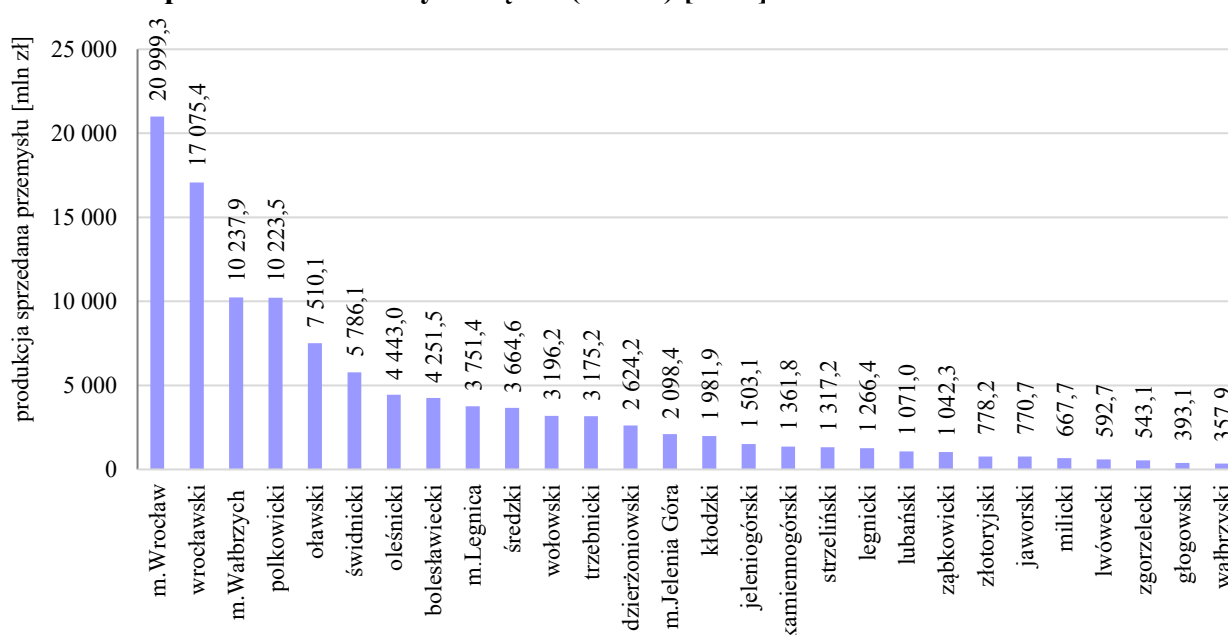
Pozycja Dolnego Śląska na tle pozostałych województw była tożsama jak w przypadku **produkcji sprzedanej ogółem**. Region wyprzedzały pod tym względem województwa: mazowieckie (60 tys. zł), wielkopolskie (57 tys. zł) oraz śląskie (55 tys. zł). W tym miejscu można także nadmienić, że wartość omawianego wskaźnika w regionie od 2015 roku, kiedy to wynosiła 39,1 tys. zł, stale rosła, choć w stosunku do średniej krajowej pozycja dolnośląskiego przemysłu pod względem omawianej cechy stała się nieco słabsza. W 2015 roku wymieniona kwota stanowiła bowiem 120% wartości przeciętnej w Polsce, by w 2019 roku zmniejszyć się do 115%. W obu przypadkach jednak dawało to regionowi 4. pozycję w kraju po wymienianych już uprzednio województwach.

Mapa 9. Produkcja sprzedana przemysłu według województw (ceny bieżące) [2019].

Źródło: Rocznik Statystyczny Przemysłu 2020, GUS, Warszawa 2020.

Wykres 15. Produkcja sprzedana przemysłu w przedsiębiorstwach powyżej 9 pracowników w powiatach na Dolnym Śląsku (mln zł) [2019].

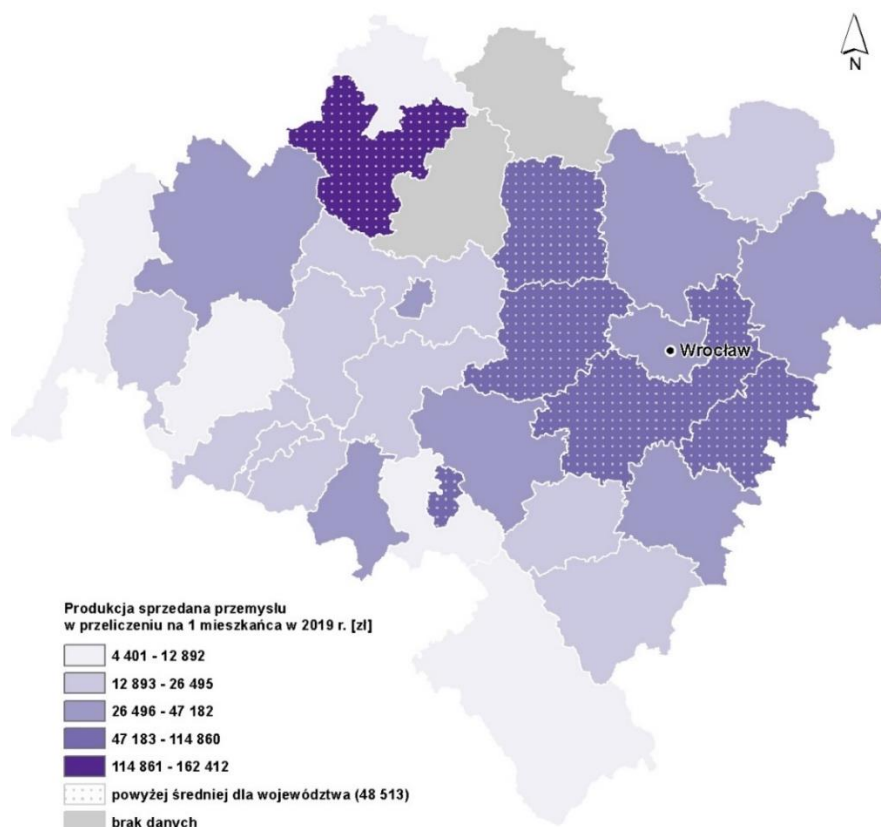

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Liderem wartości sprzedanej przemysłu w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 pracowników w regionie jest Wrocław generujący 21 mln zł produkcji sprzedanej¹¹, a tuż za nim powiat wrocławski z 17,1 mln zł, co łącznie daje niemal jedną trzecią omawianej wartości w regionie. Razem ze znajdującymi się na dwóch dalszych miejscach – Wałbrzychem (10 mln zł) oraz powiatem polkowickim (10 mln zł) cztery wskazane jednostki odpowiadają za niemal połowę wartości sprzedanej przemysłu na Dolnym Śląsku (44,4%; 58,6 mln zł) wśród przedsiębiorstw, gdzie pracuje więcej niż 9 pracowników.

Pod względem produkcji sprzedanej przemysłu w przedsiębiorstwach powyżej 9 pracowników w przeliczeniu na jednego mieszkańca niekwestionowanym liderem w regionie w 2019 roku był powiat polkowicki, wykazując wynik 162,2 tys. zł produkcji sprzedanej przemysłu, co stanowiło 357% średniej na Dolnym Śląsku (45,5 tys. zł). Na drugim miejscu znalazł się powiat wrocławski z 114,9 tys. zł (253%), natomiast dwoma kolejnymi wyróżniającymi się na tle pozostałych jednostek były powiaty oławski (97,9 tys. zł; 215%) i miasto Wałbrzych (91,5 tys. zł; 201%). Powyżej wartości przeciętnej w regionie znalazły się ponadto także powiaty: wołowski (68,1 tys. zł; 150%), średzki (67,1 tys. zł; 147%) i bolesławiecki (47,2 tys. zł; 104%). Sam Wrocław, wyróżniający się pod względem ogólnej wartości produkcji sprzedanej znalazł się na 12. miejscu z wynikiem 32,7 tys. zł w odniesieniu do mieszkańca (72% wartości przeciętnej w regionie). Najniższe wartości wskaźnika wynoszące mniej niż 15% wartości średniej na Dolnym Śląsku odnotowano w trzech powiatach: głogowskim (4,4 tys. zł), zgorzeleckim (6,1 tys. zł) oraz wałbrzyskim (6,4 tys. zł).

Mapa 10. Produkcja sprzedana przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiatach Dolnego Śląska [2019].

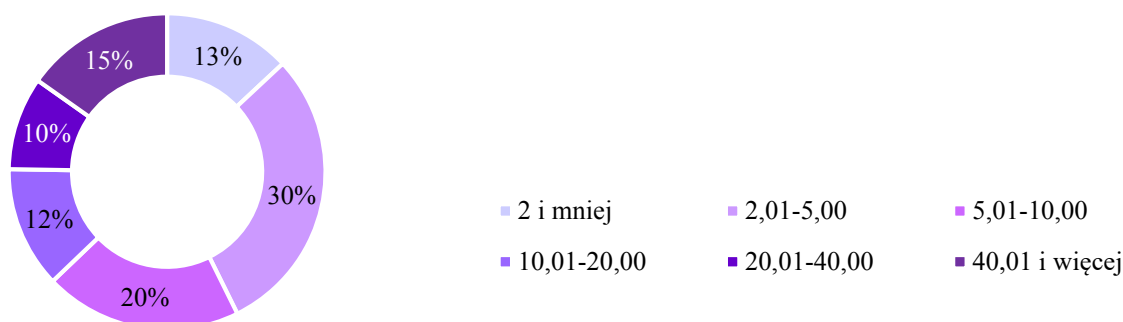

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

¹¹ Z analizy zostały wyłączone powiaty lubiński i górowski, dla których wskazane dane nie są upubliczniane.

W 2018 roku największa liczba przedsiębiorstw zatrudniających więcej niż 10 pracowników wykazywała się produkcją sprzedaną rzędu 2,01-5,0 mln zł rocznie. Było to 707 zakładów stanowiących 29,7% ogólnej liczby przedsiębiorstw tej klasy wielkości. Najmniejszym udziałem odznaczały się przedsiębiorstwa wykazujące się produkcją sprzedaną na poziomie 20,01-40 mln zł rocznie (227). Wskazana powyżej struktura jest podobna do średnich wartości w Polsce w poszczególnych klasach wielkości produkcji sprzedanej przemysłu.

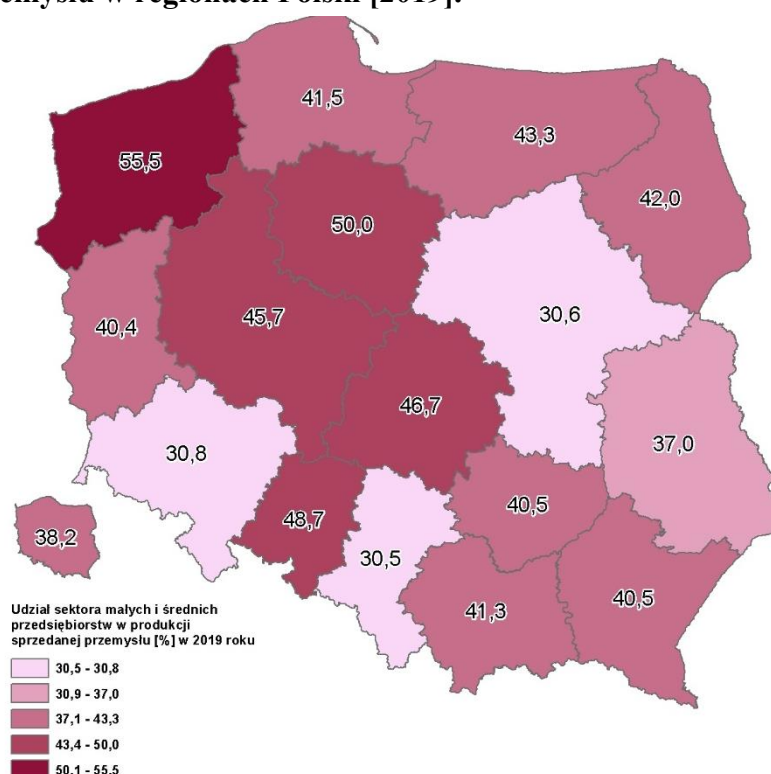
Wykres 16. Przedsiębiorstwa przemysłowe (10 i więcej pracowników) wg wielkości produkcji sprzedanej na Dolnym Śląsku [2018].

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Rocznik Statystyczny Przemysłu 2019, GUS, Warszawa 2019.*

Udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny dane dotyczące produkcji sprzedanej przemysłu nie uwzględniają mikroprzedsiębiorstw (z liczbą pracujących poniżej 9 osób), jednak dają możliwość prześledzenia udziału małych i średnich przedsiębiorstw w ramach badanego wskaźnika.

Mapa 11. Udział sektora małych i średnich przedsiębiorstw w produkcji sprzedanej przemysłu w regionach Polski [2019].

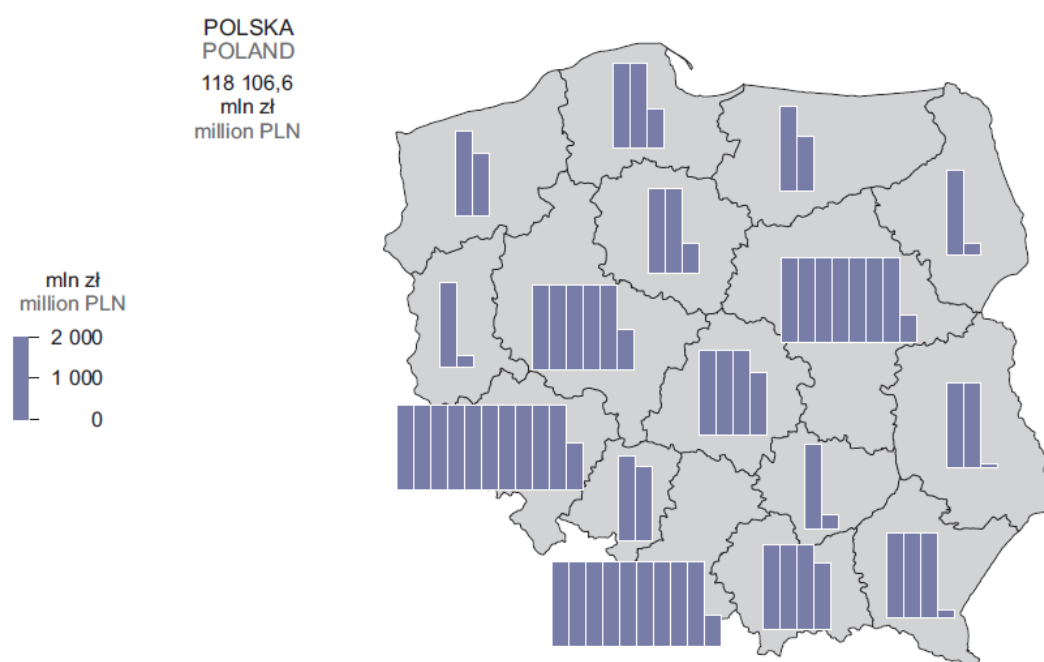

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Na Dolnym Śląsku w 2019 roku łącznie przedsiębiorstwa wskazanych klas wielkości posiadały 31% udziału w produkcji sprzedanej przemysłu (43,3 mld zł), a na przestrzeni ostatnich lat jej wartość pozostaje na bardzo zbliżonym poziomie (w 2015 roku 29%; 33,1 mld zł). Było to mniej niż przeciętnie w kraju (38%), choć porównywalnie z Mazowszem (30,6%) i Śląskiem (30,5%). Jedynie województwo wielkopolskie, jako jeden z regionów referencyjnych, wykazał się zdecydowanie wyższym udziałem małych i średnich przedsiębiorstw w produkcji sprzedanej przemysłu – było to 45,7%. Na Dolnym Śląsku wśród wskazanej grupy udział małych i średnich przedsiębiorstw rozkładał się niemal po równo: 14,4% należał do zatrudniających od 10 do 49 pracowników (20,3 mld zł), natomiast 16,4% do tych posiadających 50-249 pracowników (23 mld zł).

Nakłady inwestycyjne. Jednym z mierników aktywności przedsiębiorstw, obok produkcji sprzedanej, mogą być również nakłady inwestycyjne. Są to nakłady finansowe lub rzeczowe, które mają na celu stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (takie jak rozbudowa, przebudowa, rekonstrukcja czy modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego. Zalicza się do nich również nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

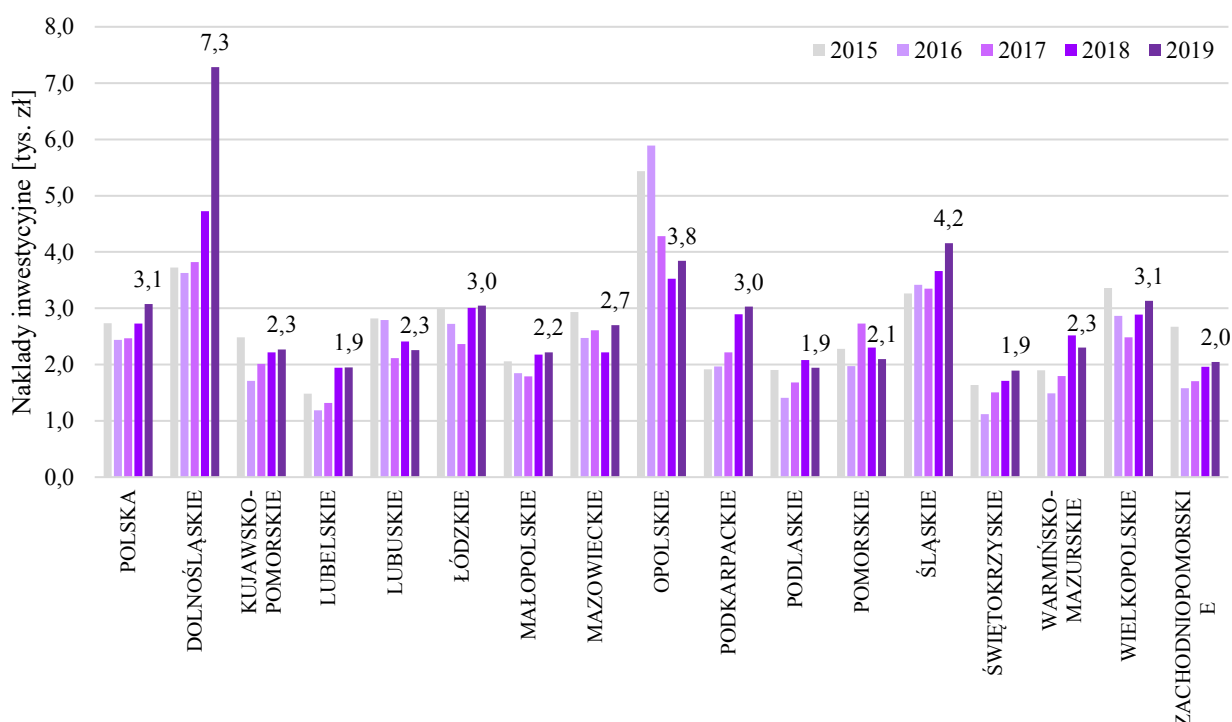
Mapa 12. Nakłady inwestycyjne w przemyśle według lokalizacji inwestycji w województwach (ceny bieżące) [2019].

Źródło: *Rocznik Statystyczny Przemysłu 2020, GUS, Warszawa 2020.*

2019 rok był wyjątkowo korzystny pod tym względem dla dolnośląskich przedsiębiorstw przemysłowych, które na wskazane cele przeznaczyły 7,3 tys. zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca regionu, co było wynikiem bardzo wysokim zarówno w porównaniu do wartości przeciętnej w Polsce (3,1 tys. zł na mieszkańca), jak i drugiego pod tym względem województwa śląskiego (4,2 tys. zł na mieszkańca). Należy jednak podkreślić, że wynik ten znacznie przewyższał również wysokości nakładów inwestycyjnych w poprzednich latach w regionie. Wahały się one bowiem od 3,7 tys. zł w 2015 roku do 4,7 tys. zł w 2018 roku.

Wykres 17. Wysokość nakładów inwestycyjnych podmiotów przemysłowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwach Polski (tys. zł) [2015-2019].

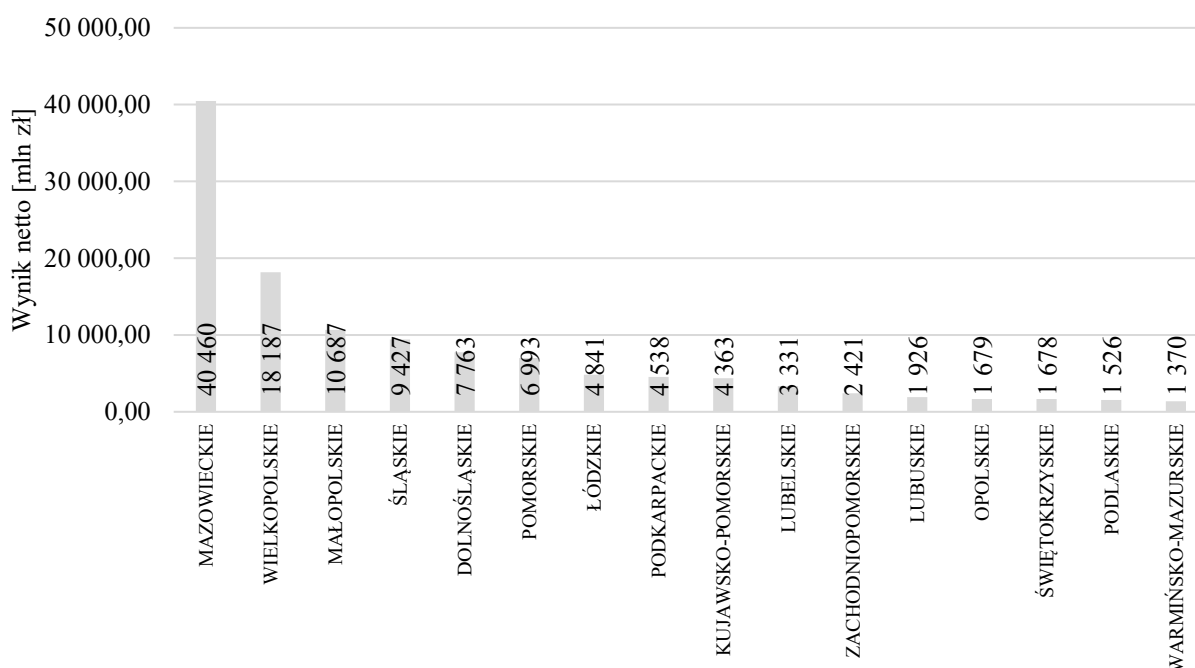

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Nakłady na działalność innowacyjną. Szczególnie istotne w obecnej sytuacji rozwoju technologii i zmieniających się dynamicznie warunków na rynkach globalnych wydają się ponoszone przez przedsiębiorstwa nakłady na działalność innowacyjną. W przeliczeniu na mieszkańca w 2019 roku na Dolnym Śląsku przedsiębiorstwa przemysłowe wykazały 748 zł wydatków na ten cel, co było wartością wyższą niż przeciętnie w Polsce (604 zł). Wyższe kwoty wydatkowało jedynie województwo łódzkie (1 tys. zł) i śląskie (807 zł). W porównaniu do 2015 roku wysokość nakładów na ten cel w regionie spadła jednak o blisko 30% z 1 063 zł (w Polsce o 25% z 809 zł). 65% wskazanej kwoty pochodziło ze środków własnych przedsiębiorstw przemysłowych. Zgodnie z danymi GUS (dostępnymi tylko dla największych podmiotów zatrudniających powyżej 50 pracowników) 58% z 1 150,3 mln zł środków wydatkowanych w tych zakładach na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesów biznesowych przeznaczonych zostało w 2018 roku na działalność badawczą i rozwojową. Na drugim miejscu (32%) znalazły się inwestycje w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne. Największe przedsiębiorstwa przemysłowe w regionie najniższe kwoty przeznaczały na personel własny pracujący nad innowacjami (3% całości nakładów) oraz materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej (2,7%). W latach 2016-2018 przełożyło się to na 7,5% udziału w przychodach netto pochodzących ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych. Wartość ta wskazuje na relatywnie niższą komercjalizację produktów tego typu w porównaniu do przeciętnej w Polsce (9,9%) i pozwoliła zająć regionowi dopiero 11. miejsce wśród wszystkich województw w kraju. Dla porównania w zajmujących czołowe pozycje lubuskim i małopolskim udział ten kształtował się na poziomie odpowiednio 13,8% i 13,3%. Dolny Śląsk wyprzedzał pod tym względem jedynie takie województwa jak: podlaskie (7,4%), kujawsko-pomorskie (6,9%), lubelskie (4,9%), świętokrzyskie (4,4%) i zachodniopomorskie (3,5%).

Wynik finansowy netto. Kondycję finansową przedsiębiorstw przemysłowych działających na Dolnym Śląsku można opisać za pomocą analizy wyniku finansowego netto. Stanowi on miarę oceny efektywności gospodarowania, gdzie dodatni wynik oznacza nadwyżkę przychodów nad kosztami ich uzyskania (czyli potocznie zysk), natomiast ujemny świadczy o wykorzystywaniu zewnętrznych zasobów finansowych i ponoszenia z tego tytułu kosztów (potocznie rozumiany jako strata). Przedsiębiorstwa przemysłowe działające na terenie Dolnego Śląska w 2019 roku ogółem wykazały dodatni wynik finansowy na poziomie 7,8 mld zł (w 2015 roku 7,9 mld), co stanowiło w skali kraju udział na poziomie 6,4%. Wśród pozostałych regionów Polski zdecydowanym liderem było województwo mazowieckie, gdzie wynik finansowy przedsiębiorstw przemysłowych przekroczył 40,5 mld zł i był ponad dwukrotnie wyższy niż znajdującego się za nim województwa wielkopolskiego (18,2 mld zł). Dolnośląskie plasowało się na 5. miejscu, wykazując wynik porównywalny z regionami na czwartej (śląskie; 9,4 mld zł) i szóstej pozycji (pomorskie; 7 mld zł). Biorąc pod uwagę poszczególne sekcje PKD 2007 (z wyłączeniem górnictwa i wydobywania)¹² ponad 40% w wyniku finansowego netto ogółem miały przedsiębiorstwa związane z przetwórstwem przemysłowym (sekcja C), wykazując w 2019 roku 3,2 mld zysku. Marginalny udział przypadł działalności w ramach wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D) – 1,5%; 115 mln zł, a także dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją (sekcja E) – 0,8%; 65 mln zł.

Wykres 18. Wynik finansowy netto przedsiębiorstw przemysłowych w województwach Polski (mln zł) [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

¹² Wg oficjalnych danych GUS dostępnych w BDL dane dotyczące górnictwa i wydobywania (sekcja B) nie są publikowane ze względu na tajemnicę statystyczną.

Podmioty przemysłowe Dolnego Śląska w bazie REGON. Zgodnie ze stanem na koniec grudnia 2020 roku w bazie REGON na Dolnym Śląsku zarejestrowanych było nieco ponad 29 tys. podmiotów zaliczanych do działalności przemysłowych. 91,7% z nich związane było z przetwórstwem przemysłowym (sekcja C – 26,6 tys.), a pozostałe 3,5% z dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz rekultywacją (sekcja E – 1 tys.), 3,4% z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D – 992 podmioty) oraz 1,4% z górnictwem i wydobywaniem (sekcja B – 395 podmiotów). Około 87,3% przedsiębiorstw przemysłowych pozostawało aktywnych (25,4 tys.), 10,6% zawiesiło działalność gospodarczą (3,1 tys.), a w stanie upadłości bądź likwidacji znajdowało się odpowiednio 0,3% (80) i 1% (296) ogólnej liczby podmiotów przemysłowych. 87,8% (25,5 tys.) ogólnej liczby podmiotów przemysłowych w regionie w 2020 roku było własnością krajowych osób fizycznych. Analiza wielkości podmiotów przemysłowych pod względem zatrudnienia wskazuje na dominację przedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników – 84,4% (24,5 tys.). Zatrudnienie powyżej 1 tys. osób zadeklarowało 18 przedsiębiorstw, z których 16 należało do przetwórstwa przemysłowego. 23,1 tys. spośród wskazanej liczby stanowiły podmioty najmniejsze, zatrudniające do 9 pracowników. Łącznie, biorąc pod uwagę również liczbę podmiotów zaliczanych do własności mieszanych, w sektorze prywatnym rynek ten tworzyło 28,2 tys. podmiotów, a zatem 97% należało w całości lub w przewadze do sektora prywatnego.

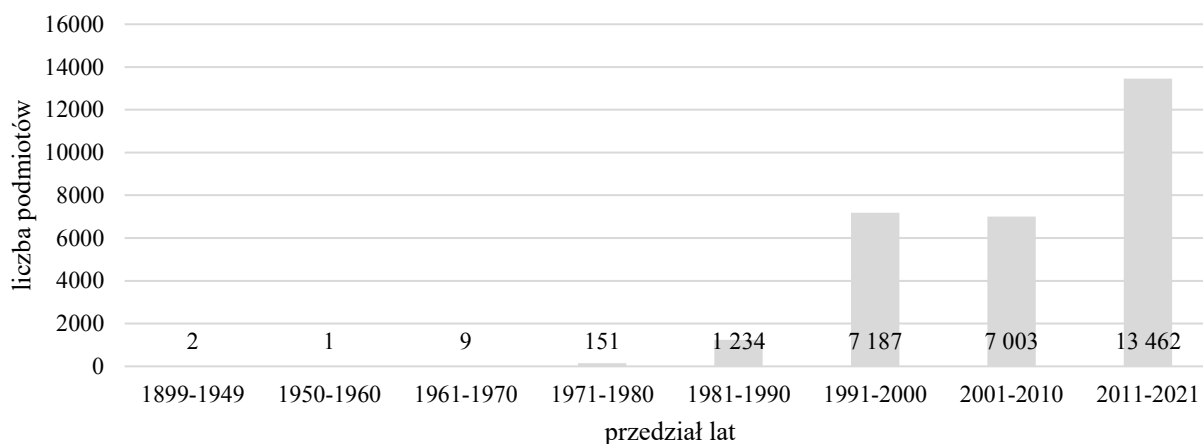
Tabela 11. Wielkość podmiotów przemysłowych wg zatrudnienia i sekcji PKD 2007 w województwie dolnośląskim [2020].

wielkość podmiotu	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej	brak informacji	Ogółem
sekcja PKD 2007							
Górnictwo i wydobywanie (sekcja B)	246	58	24	3	1	70	402
Przetwórstwo przemysłowe (sekcja C)	22 955	1 599	435	113	16	1 507	26 625
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D)	606	29	10	4	1	342	992
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E)	723	125	58	6	0	118	1030
SUMA	24 530	1 811	527	126	18	2 037	29 049

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

1,1 tys. podmiotów to przedsiębiorstwa zagraniczne (3,9%). W tym przypadku również mamy do czynienia z przewagą podmiotów małych zatrudniających do 50 pracowników (53%; 597 podmiotów), lecz częściej niż w przypadku działalności krajowych osób fizycznych występowały średnie i duże zakłady pracy: 127 zatrudnia od 50 do 249 pracowników, natomiast 63 od 250 do 999 osób. Co również znamienne większość z największych przedsiębiorstw regionu (12 z 18) wykazujących się liczbą ponad 1 tys. zatrudnionych należało właśnie do sektora zagranicznego. Analiza czasu rozpoczęcia działalności gospodarczej podmiotów przemysłowych na Dolnym Śląsku wskazuje, że rynek przemysłowy tworzą podmioty powstałe po transformacji ustrojowej w 1991 roku (95% ogólnej ich liczby). Warto nadmienić, że niemal połowa z obecnie działających w regionie podmiotów (46%) powstała w ostatniej dekadzie po 2011 roku.

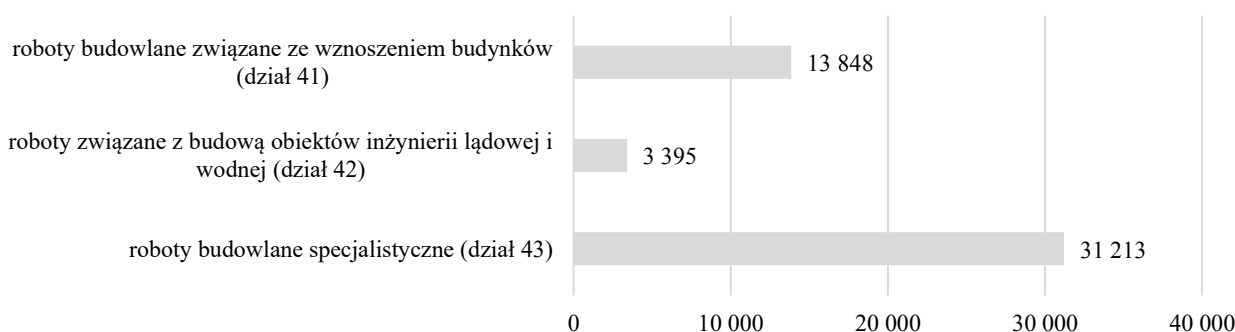
Wykres 19. Liczba podmiotów działających na Dolnym Śląsku wg lat rozpoczęcia działalności gospodarczej [2020].

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

Budownictwo. Na Dolnym Śląsku w 2019 roku zarejestrowanych było ponad 48,4 tys. podmiotów gospodarczych prowadzących działalność związaną z budownictwem (sekcja F), tj. 8,3% tego typu przedsiębiorstw w kraju (5. miejsce). W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców z działalnością w tej sekcji związanych było średnio 16,7 podmiotów gospodarczych w regionie, czyli nieznacznie więcej niż średnio w kraju (15,2). Największa liczba podmiotów gospodarczych związanych z budownictwem zlokalizowana była w miastach na prawach powiatu: Wrocław (11,9 tys. podmiotów; 24,7% tego typu podmiotów w województwie), Legnica (1,7 tys.; 3,5%), Jelenia Góra (1,5 tys.; 3,1%), Wałbrzych (1,3 tys.; 2,7%). W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wyróżniały się natomiast gminy: Nowogrodziec (30,8 podmiotów), Olszyna (29,2) i Stara Kamienica (28,0), gdzie liczba podmiotów zarejestrowanych w tej sekcji była blisko dwukrotnie wyższa niż średnio w regionie. W branży tej dominowały roboty budowlane specjalistyczne (dział 43) – 31,2 tys. podmiotów oraz roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (dział 41) – 13,8 tys. podmiotów. Od 2015 roku liczba podmiotów związanych z budownictwem zwiększyła się o 17,2%, co było jednym z mniejszych wzrostów wśród regionów.

Wykres 20. Liczba podmiotów działów sekcji F PKD 2007 na Dolnym Śląsku [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Wielkość przedsiębiorstw wg zatrudnienia. Podobnie jak w pozostałych sekcjach, w budownictwie dominują podmioty gospodarcze zatrudniające do 9 osób. W regionie działalność gospodarczą prowadzi także 8 podmiotów deklarujących zatrudnienie od 250 do 999 osób oraz jedno zatrudniające powyżej 1000 osób.

Tabela 12. Wielkość podmiotów gospodarczych sekcji F PKD 2007 na Dolnym Śląsku [2019].

Wyszczególnienie	0-9	10-49	50-249	250-999	>1000	brak informacji	Ogółem
podmioty gospodarcze	1 436	333	56	8	1	360	2194

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

Tabela 13. Największe przedsiębiorstwa w sekcji F PKD 2007 wg zatrudnienia na Dolnym Śląsku [2020].

Lp.	Nazwa podmiotu	Wielkość przedsiębiorstwa	Nazwa gminy
1.	Przedsiębiorstwo Budowy Kopalń Pebeka S.A.	1000 i więcej	Lubin
2.	Remy Sp. z o.o.	250-999	Żukowice
3.	"Polers" Sp. j. K. Makowiec i S-Ka	250-999	Chojnów
4.	ZUW Urbex Sp. z o.o.	250-999	Lubin
5.	Eurovia Polska S.A.	250-999	Kobierzyce
6.	Strabag Infrastruktura Południe Sp. z o.o.	250-999	Wrocław
7.	Przedsiębiorstwo Budowy Pieców Przemysłowych "Piec-Bud" Wrocław Sp. z o.o.	250-999	Legnica
8.	Elektrotim S.A.	250-999	Wrocław
9.	Dolnośląskie Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Komunikacyjnej "Dolkom" Sp. z o.o.	250-999	Wrocław
10.	Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego Dach Bud Sp. z o.o.	250-999	Wrocław

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

Pracujący i zatrudnieni w budownictwie. Zgodnie z danymi GUS, budownictwo w 2019 roku skupiało 72,1 tys. pracujących, czyli 6,2% pracujących w regionie, co było udziałem zbliżonym do średniej w kraju. W latach 2015-2019 ich liczba zwiększyła się o 14,1%. Zatrudnienie w budownictwie w tym czasie kształtowało się na poziomie 49,6 tys. osób (6. miejsce wśród regionów, 6,9% zatrudnionych w tej sekcji w kraju) i od 2015 roku wzrosło o 12,7%, czyli nieznacznie poniżej średniej w kraju wynoszącej 14,0%.

Indywidualna działalność gospodarcza. W regionie w 2019 roku indywidualną działalność gospodarczą w zakresie budownictwa prowadziło 39,8 tys. osób fizycznych, tj. 8% tego typu w kraju. Ich liczba od 2015 roku zwiększyła się o 17,4%, czyli 5,8 tys. osób. Przedsiębiorcy prowadzący jednoosobowe działalność gospodarcze w tej sekcji stanowili aż 15,8% jednoosobowych działalności w regionie, czyli była to druga pod względem popularności sekcja, zaraz po handlu i naprawie pojazdów (sekcja G), które miały udział wysokości 22,2%.

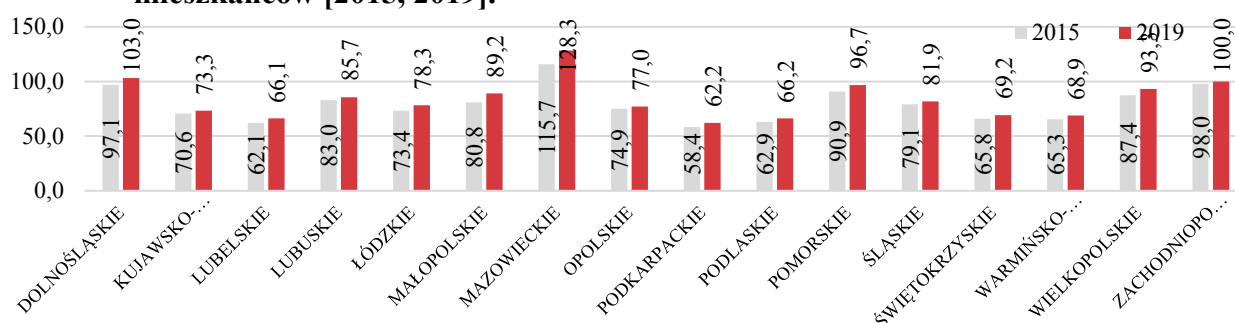
Produkcja sprzedana budownictwa w 2019 roku kształtowała się na poziomie 17 157 511,7 tys. zł co klasyfikowało region na 6. miejscu w kraju¹³. Z udziałem 6,5% w produkcji sprzedanej w kraju. Od 2015 roku kwota ta zwiększyła się o 45,8%, tj. na poziomie średniej w kraju.

¹³ Po województwach: mazowieckim (83 136 320,7 tys. zł), wielkopolskim (29 952 651,6), śląskim (27 760 489,1), małopolskim (22 949 644,6) i pomorskim (18 828 797,7).

1.2. Sektor usługowy na Dolnym Śląsku

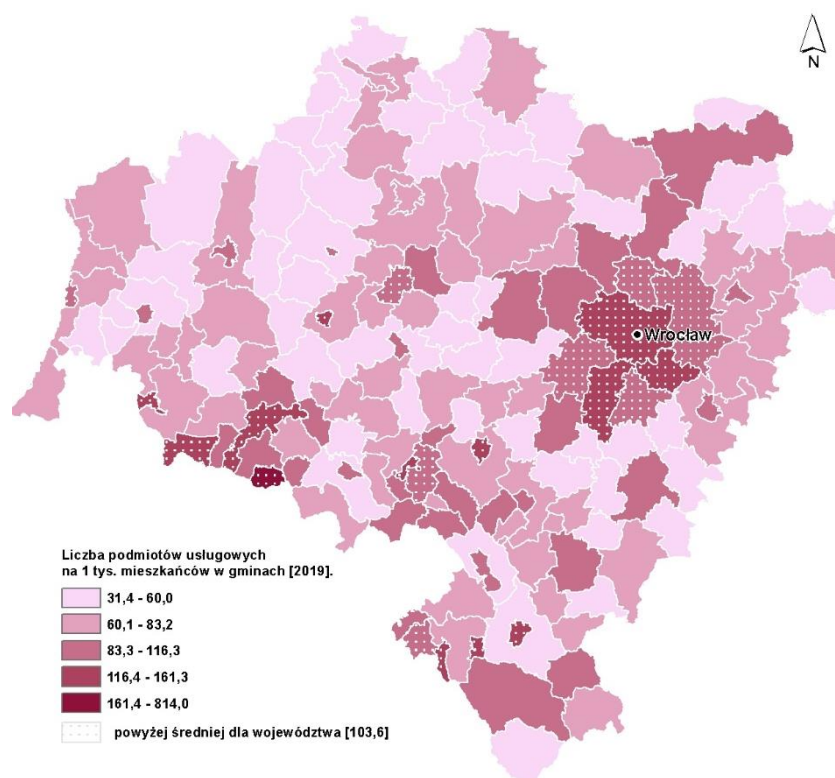
Znaczącą rolę w kształtowaniu potencjału gospodarczego Dolnego Śląska odgrywają usługi, obejmujące sekcje G-U PKD 2007¹⁴. W 2019 roku Dolny Śląsk plasował się na 2. pozycji w kraju ze 103,6 podmiotami prowadzącymi tego typu działalność w odniesieniu do 1 tys. mieszkańców, zaraz po województwie mazowieckim, a poziom ten był wyższy niż w 2015 roku (97,1).

Wykres 21. Liczba podmiotów usługowych w regionach Polski w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców [2015, 2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Mapa 13. Liczba podmiotów usługowych na 1 tys. mieszkańców w gminach Dolnego Śląska [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

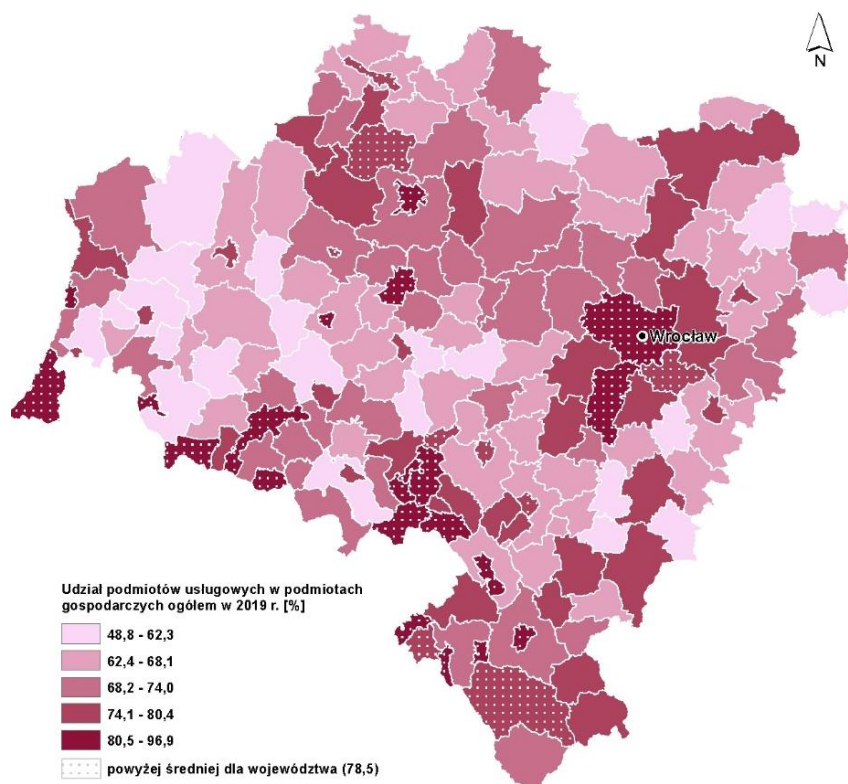
¹⁴ Analiza informacji zawartych w podrozdziale obejmuje 15 następujących sekcji PKD 2007: G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; H – transport i gospodarka magazynowa; I – usługi związane z zakwaterowaniem i usługi gastronomiczne; J – usługi w zakresie informacji i komunikacji; K – usługi finansowe i ubezpieczeniowe; L – usługi związane z obsługą rynku nieruchomości; M – usługi profesjonalne, naukowe i techniczne; N – usługi administrowania i usługi wspierające; O – usługi administracji publicznej i obrony narodowej; usługi w zakresie obowiązkowych zabezpieczeń społecznych; P – edukacja; Q – usługi w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej; R – usługi kulturalne, rozrywkowe, sportowe i rekreacyjne; S – pozostałe usługi; T – usługi gospodarstw domowych; U – usługi świadczone przez organizacje i zespoły eksterytorialne.

Poszczególne gminy w regionie charakteryzowały się zróżnicowanym poziomem tego wskaźnika. Największa liczba podmiotów tego typu działalności na 1 tys. mieszkańców zarejestrowana była w gminie Karpacz – 814,0 podmiotów. Poziom powyżej średniej dla województwa (103,6) zanotowano również w gminach: Szklarska Poręba (161,3), Szczawno-Zdrój (160,2), Wrocław (159,6), Polanica-Zdrój (146,7) i Kłodzko (143,3). Gminami o najniższych wartościach wskaźnika były gminy wiejskie: Sulików (31,4), Grębocice (32,0), Pęcław (36,7), Ruja (38,2).

W 2019 roku w województwie dolnośląskim w ramach usług zarejestrowanych było 298,9 tys. podmiotów, co stanowiło 8,5% wszystkich tego rodzaju podmiotów działających w Polsce. Dawało to regionowi 5. pozycję w kraju po takich województwach jak: mazowieckie (695,9 tys.), śląskie (371,8 tys.), wielkopolskie (328,1 tys.) oraz małopolskie (304,4 tys.). W stosunku do 2015 roku ich liczba zwiększyła się o 6,0 %, . Ich udział w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych na Dolnym Śląsku w 2019 roku wynosił 78,5% i był wyższy niż średnio w Polsce – 76,4%. Pod tym względem jedynie województwo mazowieckie wykazywało się wyższym udziałem na poziomie 81,4%. Największa liczba podmiotów działających w ramach usług zarejestrowana była w głównych dolnośląskich ośrodkach miejskich oraz w gminie Długołęka, które łącznie skupiały 54,8% podmiotów tego typu działalności w regionie.

W 9 powiatach udział podmiotów pozostałej działalności w liczbie podmiotów ogółem był wyższy od średniej wojewódzkiej: Wałbrzych (84,5%), Wrocław (83,6%), jeleniogórski (81,1%), Legnica (81,4%), Jelenia Góra (81,1%), wałbrzyski (80,8%), kłodzki (80,4%), zgorzelecki (79,9%) oraz lubiński (79,5%). W powiecie lwóweckim odnotowano natomiast najniższy ich udział (64,1%).

Mapa 14. Udział podmiotów usługowych w podmiotach gospodarczych ogółem (%) [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ujęciu gminnym dominującą pozycję zajął Karpacz, z udziałem podmiotów na poziomie 96,9%. Usługi przeważały również w takich gminach jak: Kłodzko (86,8%), Duszniki-Zdrój (86,7%), Bogatynia (85,6%), Polanica-Zdrój (85,4%), Szklarska Poręba (85,3%), Boguszków-Gorce (84,6%), Wałbrzych (84,5%), Kudowa-Zdrój (83,7%) i Nowa Ruda (83,0%). Najniższy udział podmiotów pozostałej działalności odnotowano w gminie Nowogrodziec (48,8%).

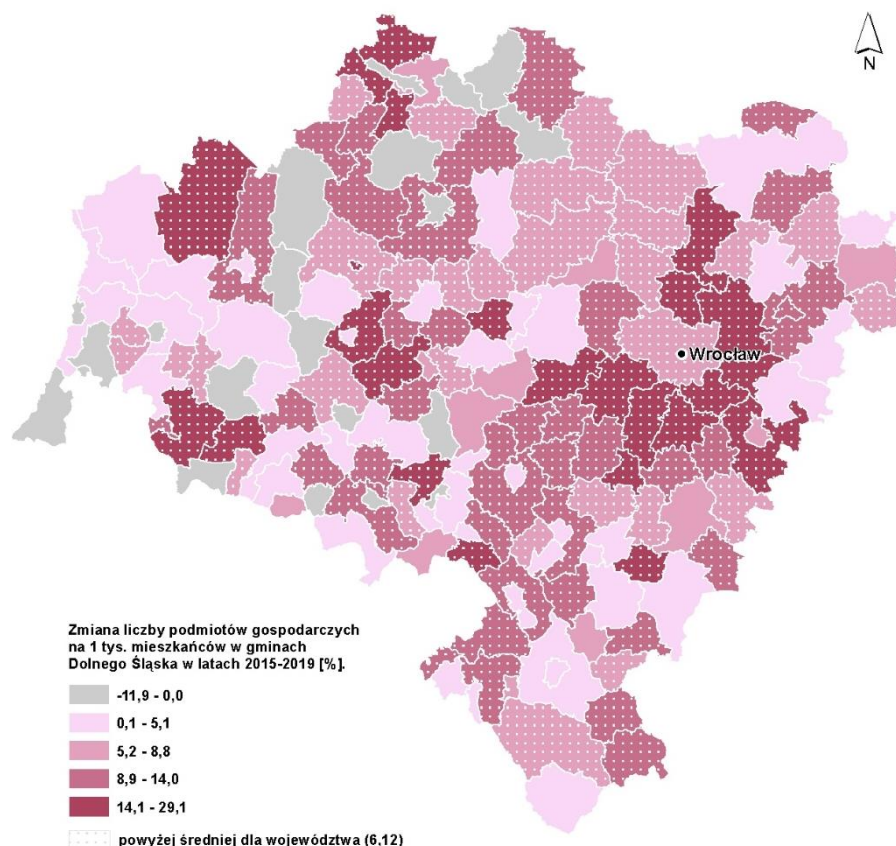
Tabela 14. Wykaz gmin z najwyższą liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w usługach na Dolnym Śląsku [2019].

Lp.	Nazwa	Liczba podmiotów	Udział w regionie w sekcjach G-U [%]	Lp.	Nazwa	Liczba podmiotów	Udział w regionie w sekcjach G-U [%]
1.	Wrocław	102 634	34,1	6.	Lubin	5 802	1,9
2.	Wałbrzych	11 626	3,9	7.	Głogów	5 115	1,7
3.	Legnica	11 262	3,7	8.	Długołęka	3 871	1,3
4.	Jelenia Góra	10 267	3,4	9.	Bolesławiec	3 849	1,3
5.	Świdnica	6 799	2,3	10.	Kłodzko	3 880	1,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2015-2019 liczba podmiotów związanych z usługami (sekcja G-U) zwiększyła się w województwie o 16,8 tys.(6,0% w stosunku do roku 2015). Największy udział we wzroście odnotowany został we Wrocławiu (wzrost o 7,8 tys. podmiotów, co stanowiło 46% całego wzrostu w województwie) oraz w gminach z nim sąsiadujących: Długołęka (1,1 tys.; 6,4%), Kobierzyce (0,8 tys.; 4,9%), Siechnice (0,8 tys.; 4,8%) i Kąty Wrocławskie (0,6 tys.; 3,9%).

Mapa 15. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych sekcji G-U na 1 tys. mieszkańców na Dolnym Śląsku (%) [2015-2019].

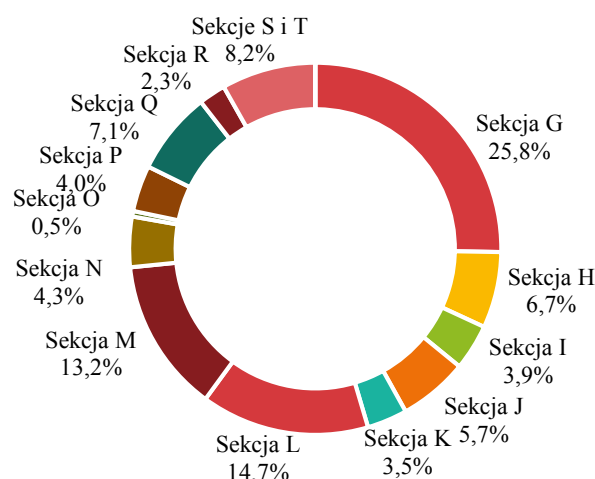

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Natomiast wśród gmin największy wzrost podmiotów w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców odnotowano w gminach wiejskich takich jak: Ruja (29,1%), Stara Kamienica (24,2%), Żurawina (19,4%), Jordanów Śląski (19,3%). Największy spadek odnotowano w mieście Lubomierz (-19,9%), gminie Pęcław (-11,9%), mieście Leśna (-9,1%) i Wleń (-7,4%).

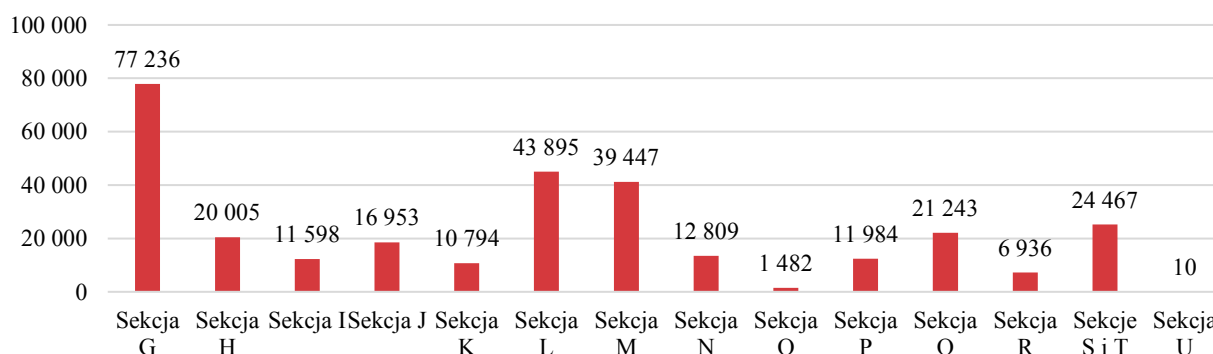
Struktura branżowa usług. Analiza struktury prowadzonej działalności według udziału liczby podmiotów w poszczególnych sekcjach PKD 2007, zarówno w skali województwa, jak i kraju jest porównywalna. Dominuje działalność związana z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G). Na tle kraju, region wyróżnia się natomiast zdecydowanie wyższym niż przeciętnie udziałem podmiotów prowadzących działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L). Stanowią one drugą najliczniejszą grupę podmiotów, podczas gdy w kraju jest to działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M), która w przypadku Dolnego Śląska znajduje się na trzecim miejscu.

Wykres 22. Struktura podmiotów usługowych wg sekcji PKD 2007 na Dolnym Śląsku [2019]¹⁵.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 23. Liczba podmiotów usługowych wg sekcji PKD 2007 na Dolnym Śląsku [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

¹⁵ G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; H – transport i gospodarka magazynowa; I – usługi związane z zakwaterowaniem i usługi gastronomiczne; J – usługi w zakresie informacji i komunikacji; K – usługi finansowe i ubezpieczeniowe; L – usługi związane z obsługą rynku nieruchomości; M – usługi profesjonalne, naukowe i techniczne; N – usługi administrowania i usługi wspierające; O – usługi administracji publicznej i obrony narodowej; usługi w zakresie obowiązkowych zabezpieczeń społecznych; P – edukacja; Q – usługi w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej; R – usługi kulturalne, rozrywkowe, sportowe i rekreacyjne; S – pozostałe usługi; T – usługi gospodarstw domowych; U – usługi świadczone przez organizacje i zespoły eksterytorialne.

Tabela 15. Udział podmiotów usługowych wg sekcji w Polsce i na Dolnym Śląsku (%) [2019].

Nazwa	Sekcja G	Sekcja H	Sekcja I	Sekcja J	Sekcja K	Sekcja L	Sekcja M	Sekcja N	Sekcja O	Sekcja P	Sekcja Q	Sekcja R	Sekcje S i T	Sekcja U
Udział w ogóle podmiotów gospodarczych [%]														
Polska	23,9	6,7	3,5	4,5	3,0	6,4	11,5	3,6	0,6	3,7	6,3	2,0	7,4	0,0
Dolnośląskie	20,2	5,2	3,0	4,4	2,8	11,5	10,3	3,3	0,4	3,1	5,5	1,8	6,4	0,0
Udział w ogóle podmiotów sekcji G-U [%]														
Polska	28,8	8,1	4,1	5,4	3,6	7,7	13,8	4,3	0,8	4,5	7,6	2,4	8,9	0,0
Dolnośląskie	25,8	6,7	3,9	5,7	3,6	14,7	13,2	4,3	0,5	4,0	7,1	2,3	8,2	0,0

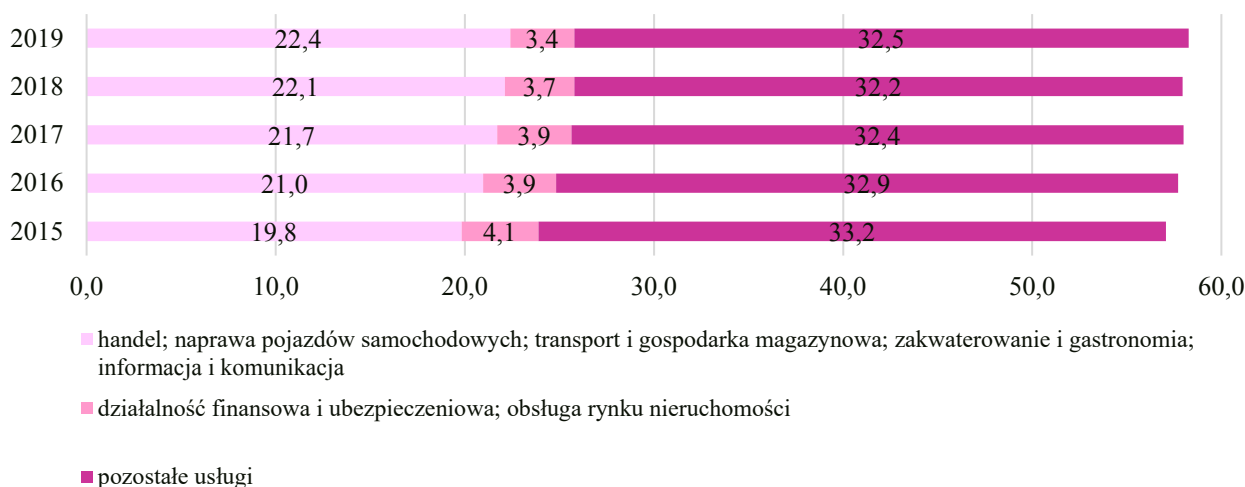
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Większość dolnośląskich powiatów charakteryzuje się wielospecjalizacją. W miastach na prawach powiatu przeważają po 3 branże Jelenie Góra (sekcje: I, Q, L), Legnica (sekcje: G, H, L), Wałbrzych (sekcje: H, L, O), za wyjątkiem Wrocławia, który skupia 6 sekcji: J, K, M, N, P, Q. Stolica województwa i powiat wrocławski wyróżniają się ponadto pod względem udziału usług w zakresie informacji i komunikacji (sekcja J) oraz usług profesjonalnych, naukowych i technicznych (sekcja M). Wśród poszczególnych sekcji w latach 2015-2019 największy wzrost liczby podmiotów gospodarczych na Dolnym Śląsku odnotowano w ramach: sekcji U – 66,7%, sekcji J – 52,2%, sekcji N – 25,4%, sekcji Q – 15,9%, sekcji M – 15,5%, sekcji I – 11,0% oraz sekcji L – 9,8%. Spadek liczby podmiotów gospodarczych odnotowano natomiast w ramach sekcji G – -9,3%. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na spadek udziału podmiotów z sekcji G w ogóle podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą w regionie – z poziomu 30,2% w 2015 roku do 25,8% w 2019 roku oraz wzrost udziału sekcji J – informacja i komunikacja z poziomu 3,9% do 5,7%.

Pracujący w usługach. W 2019 roku liczba pracujących na Dolnym Śląsku w usługach w przedsiębiorstwach powyżej 9 osób wynosiła ponad 725 tys. osób, co jednocześnie stanowiło 62% wszystkich pracujących w usługach. Plasowało to województwo dolnośląskie na 4. pozycji w kraju, zaraz za województwem mazowieckim (70%), zachodniopomorskim (64%) i pomorskim (63%). Usługi w strukturze pracujących w województwie dolnośląskim podzielone są na trzy grupy sekcji PKD 2007. Struktura pracujących w przedsiębiorstwach została zdominowana przez sektor pozostałe usługi (sekcje: M, N, O, P, Q, R, S, T, U) przy czym udział tej grupy zmniejszył się w okresie 2015-2019 o 0,6 p.p. do 32,5%. Udział pracujących w grupie pozostałe usługi, powyżej średniej dla województwa wynoszącej 32,5%, wystąpił w 7 powiatach: Wrocław (44,9%), Jelenia Góra (40,7%), kłodzkim (38,5%), wałbrzyskim (37,4%), Wałbrzych (35,7%), Legnica (34,8%) i lubińskim (32,8%). Najmniejszy udział pracujących w sektorze pozostałe usługi dotyczył powiatu polkowickiego (13,6%). Udział pracujących w sekcjach obejmujących działalność finansową i ubezpieczeniową oraz obsługę rynku nieruchomości (sekcje: K i L) zmniejszył się z 4,1% w 2015 roku do 3,4% w 2019 roku (o 0,7 p.p.). Wiodącymi powiatami powyżej średniej województwa (3,4%) w udziale sektora działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz obsługa rynku nieruchomości były miasta: Wrocław (6,4%) oraz Legnica (3,5%). Najniższą liczbę pracujących w ww. sekcjach odnotowano w powiecie średzkim (0,6%). Wzrost zatrudnienia wystąpił natomiast w grupie sekcji obejmującej handel i naprawę pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię oraz informację i komunikację (sekcje: G, H, I i J), z 19,8% 2015 roku do 22,4% (o 2,6 p.p.). Udział ww. sekcji w strukturze pracujących był najwyższy w 5 powiatach: wrocławskim (37%),

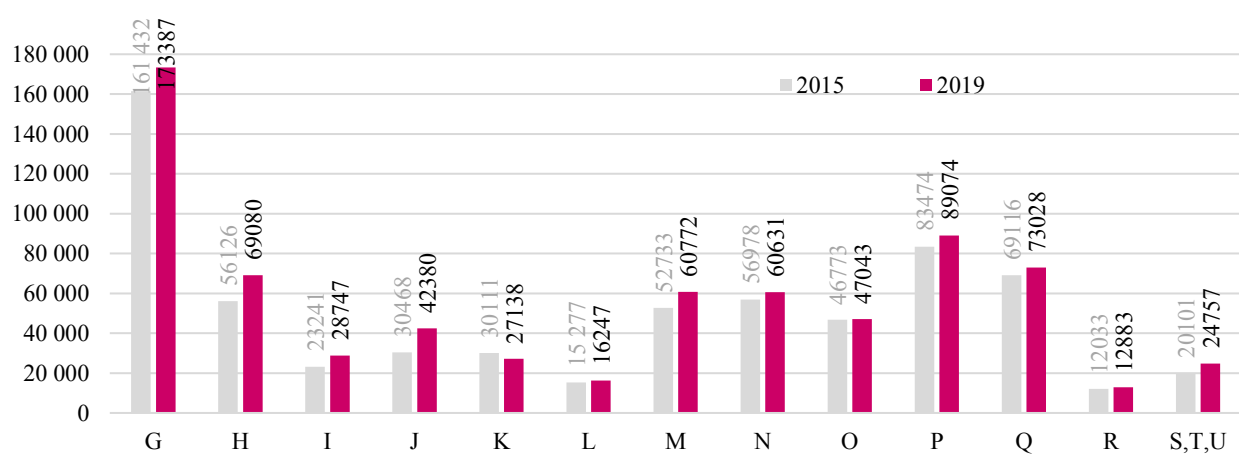
mieście Wrocław (30%), legnickim (24%), zgorzeleckim (23%), natomiast najniższy w powiatach: złotoryjskim i górowskim (po 9%).

Wykres 24. Struktura pracujących w usługach na Dolnym Śląsku wg trzech grup sekcji [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 25. Pracujący w usługach wg sekcji w województwie dolnośląskim [2015, 2019].

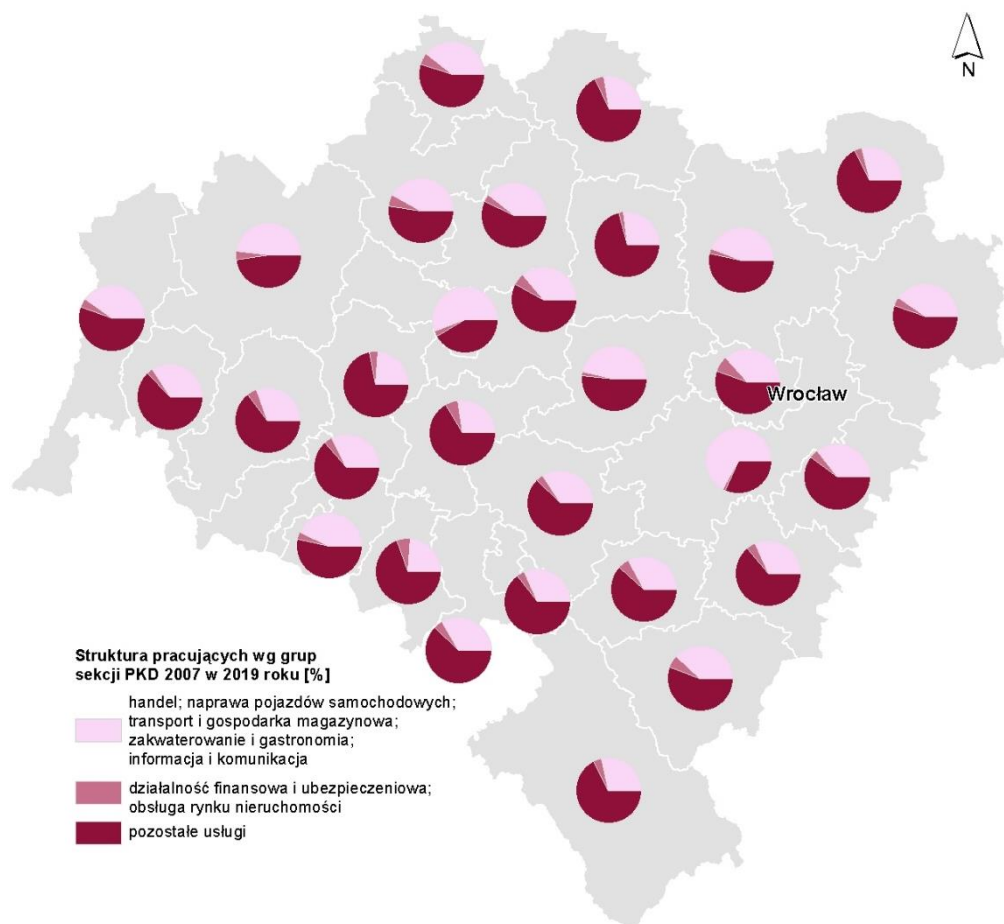

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

W latach 2015-2019 liczba pracujących zwiększyła się w większości analizowanych sekcji. Największy wzrost liczby pracujących odnotowano w sekcji J – informacja i komunikacja o 39,1%. Względem roku 2015 liczba pracujących zmniejszyła się natomiast w sekcji K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa – o 9,9%. Największą liczbę pracujących skupiała sekcja G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Pracujący w tej sekcji stanowili 14,9% (173,4 tys. osób) wszystkich pracujących w województwie – najwięcej spośród analizowanych sekcji PKD 2007. Na drugim miejscu uplasowała się sekcja P – edukacja z wynikiem 7,6% (89 tys. osób), na trzecim sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 6,3% (73 tys. osób). Województwo dolnośląskie odznacza się wyższym niż w kraju udziałem pracujących w sekcji J – informacja i komunikacja. W 2019 roku według faktycznego miejsca pracy w ww. sekcji na Dolnym Śląsku pracowało ponad 42 tys. osób, co stanowiło 3,6% pracujących ogółem w regionie,

a udział ten zwiększył się od 2015 roku z poziomu 2,8%, czyli w większym stopniu niż średnio w kraju, tj. z 2,2% w 2015 roku do 2,5% w 2019 roku.

Mapa 16. Struktura pracujących w usługach wg grup sekcji PKD 2007 (%) [2019].

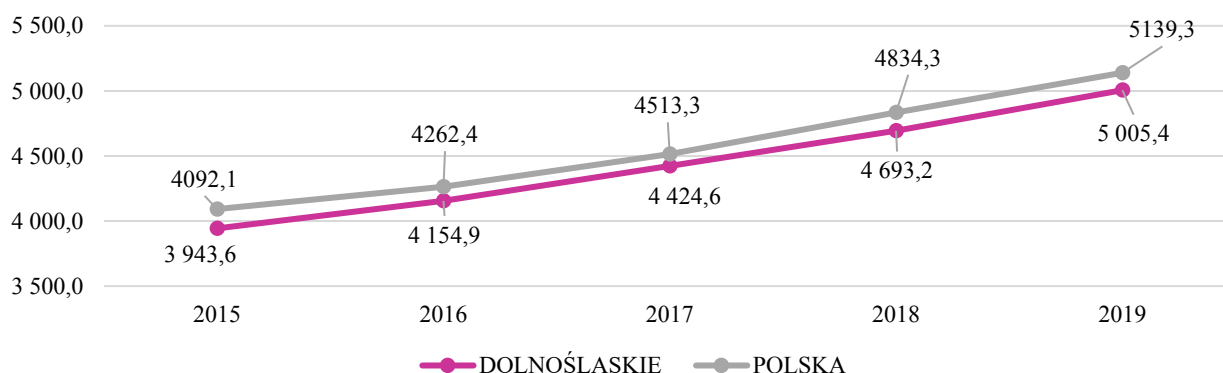
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Przeprowadzona analiza struktury pracujących w usługach wg klas wielkości w wybranych sekcjach PKD 2007 dla miast na prawach powiatu: Jelenia Góra, Legnica, Wrocław oraz Wałbrzych, wskazuje, że w 2019 roku skupiły one 35,5% podmiotów gospodarczych prowadzących pozostałą działalność w województwie dolnośląskim (135,8 tys.) oraz 33,1% pracującej ludności województwa (292,8 tys. osób). W mieście wojewódzkim Wrocław pozostałą działalność prowadziło 26,8% podmiotów zarejestrowanych w województwie, z liczbą pracujących stanowiącą 27,1% pracującej ludności województwa dolnośląskiego. W przypadku pozostałych miast na prawach powiatu statystyki przedstawiały się następująco: Jelenie Góra skupiła 2,7% podmiotów województwa i 1,7% pracujących, Legnica – 2,9% podmiotów i 2,3% pracujących, Wałbrzych – 3,0% podmiotów i 2,0% pracujących.

Zatrudnienie w usługach. W 2019 roku przeciętne zatrudnienie w usługach na Dolnym Śląsku wyniosło 810,8 tys. pracowników, co było poziomem wyższym o 0,2% w stosunku do 2015 roku. W analizowanym okresie najwyższy wzrost przeciętnego zatrudnienia miał miejsce w informacji i komunikacji (sekcja J) oraz w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (sekcja M) – odpowiednio o 34,2 % oraz 25,8%. W stosunku do 2015 roku przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się w trzech sekcjach, przy czym najwięcej w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K – -28,9%). Wśród pozostałych sekcji spadek nie przekraczał 4%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie. Według danych GUS przeciętne miesięczne wynagrodzenie w usługach na Dolnym Śląsku w 2019 roku wyniosło 5 005,4 zł brutto, przy średniej w kraju wynoszącej 5 139,3 zł brutto, a w porównaniu z 2015 roku wzrosło ono o 26,9%.

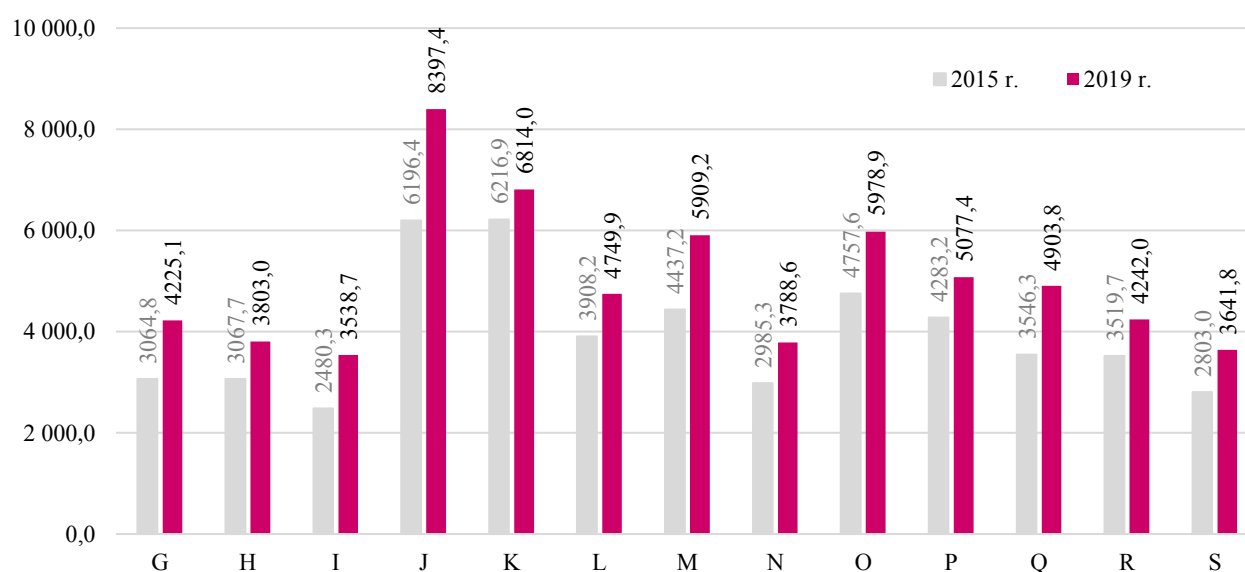
Wykres 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w usługach w Polsce i na Dolnym Śląsku [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

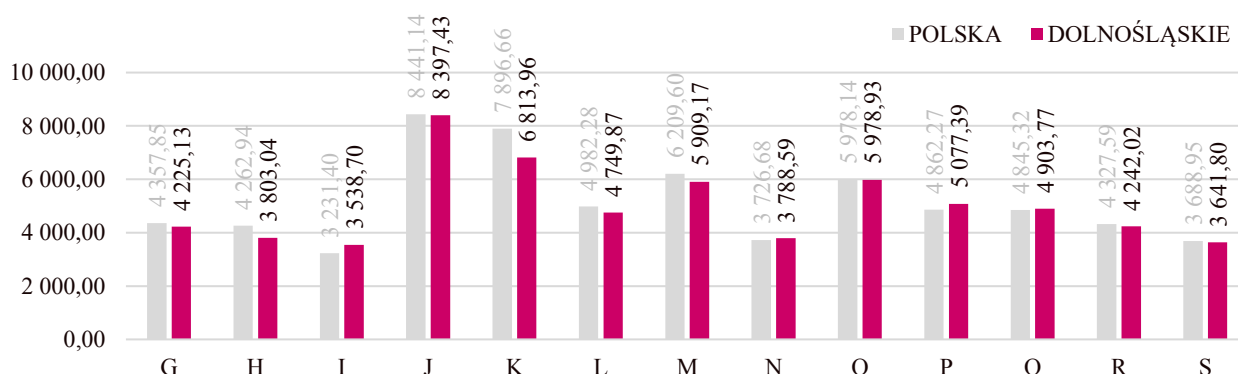
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w usługach jest zróżnicowane w zależności od sekcji i w 2019 roku wahało się od 3 538,70 zł w działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I) do 8 397,43 zł w informacji i komunikacji (sekcja J). Było to odpowiednio o 28,1% mniej i o 70,7% więcej od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. We wszystkich sekcjach pozostałej działalności usługowej w latach 2015–2019 zanotowano wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. W stosunku do 2015 roku wzrost ten wyniósł od 9,6% w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K) do 42,7% w działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I).

Wykres 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w usługach na Dolnym Śląsku [2015, 2019 roku].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

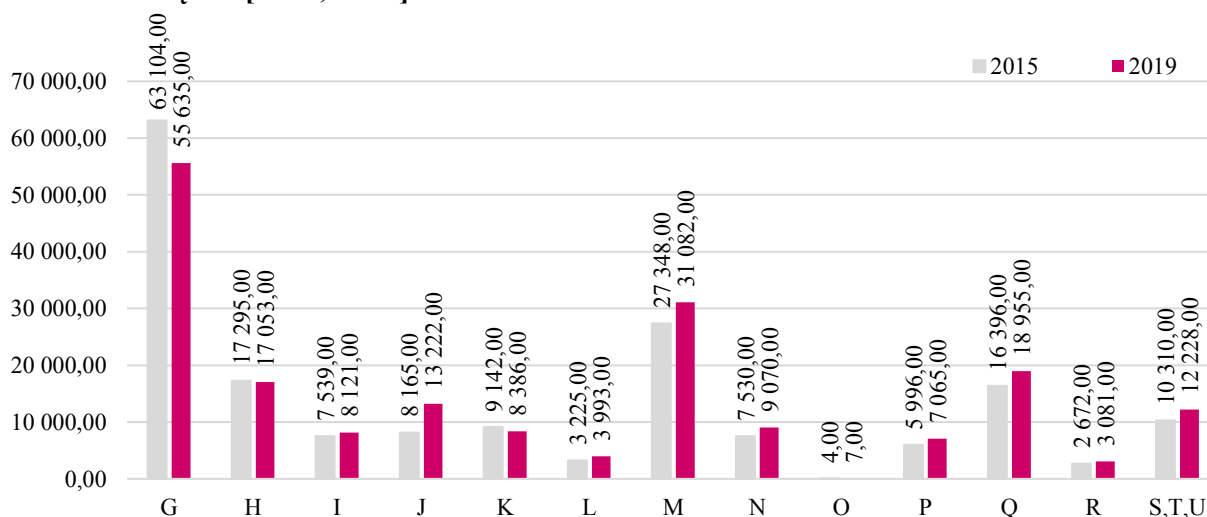
Wykres 28. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w usługach na Dolnym Śląsku i w Polsce (zł) [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Indywidualna działalność gospodarcza. W 2019 roku w województwie dolnośląskim ponad 187 tys. osób fizycznych prowadziło indywidualną działalność gospodarczą w sekcjach G-S PKD 2007. Stanowili oni 74,8% wszystkich osób fizycznych prowadzących działalność w regionie, a od 2015 roku ich liczba wzrosła o 5,1% (178,7 tys. osób). Pod względem liczby osób fizycznych w usługach zarówno w 2015, jak i 2019 roku, najliczniej prowadzona była działalność związana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G). W 2015 roku ich udział w ogóle osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w regionie wynosił 26,8% (63,1 tys. osób), a w 2019 roku zmniejszył się do 22,2% (55,6 tys. osób). Największy wzrost w analizowanym okresie odnotowano natomiast w usługach związanych z informacją i komunikacją (sekcja J), aż o 5 057 osób (z 8.1 tys. osób do 13.2 tys. osób).

Wykres 29. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w usługach na Dolnym Śląsku [2015, 2019].

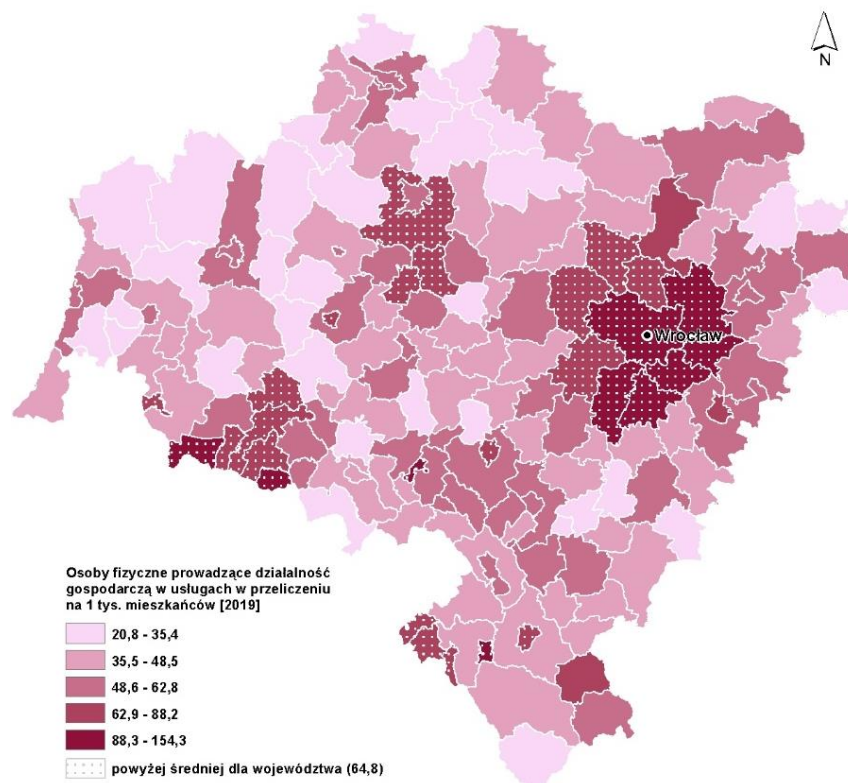

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w usługach w przeliczeniu na 1 tys. ludności zamieszkującej Dolny Śląsk w 2019 roku wynosiła 65 osób. Gminami znacząco przewyższającymi wartość przeciętną regionu były gminy z rozwiniętą funkcją turystyczną: Karpacz

(154 osoby), Szczawno-Zdrój (116 osoby) i Szklarska Poręba (135 osoby). Najniższe wartości zanotowano w gminach wiejskich Pęcław i Grębocice (po 21 osób).

Mapa 17. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w usługach w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców [2019]

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Podmioty pozostałej działalności Dolnego Śląska w bazie REGON. Zgodnie z wykazem danych z bazy REGON wg stanu na koniec grudnia 2020 roku na terenie Dolnego Śląska zarejestrowanych było ponad 297,9 tys. podmiotów usługowych. Około 66,5% z nich pozostawało aktywnych gospodarczo, 23,5% zadeklarowało zawieszenie działalności, 3,2% zakończyło działalność, 4,2% z nich było w stanie likwidacji, 1,5% jeszcze nie podjęło działalności, a 0,8% było w stanie upadłości.

Wielkość przedsiębiorstw wg zatrudnienia. W sektorze usług dominującą rolę odgrywają mikro przedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób, stanowiące 92,2% ogółu przedsiębiorstw. Dominowały one zarówno we własności krajowych osób fizycznych (95,5%), jak i wśród 5 204 podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego (73,7%).

Tabela 16. Forma własności w usługach w województwie dolnośląskim [2020].

forma własności podmiotu pozostałej działalności	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i >	brak informacji	Ogółem
krajowych osób fizycznych	220 996	3 423	254	33	8	6 667	231 381
prywatna krajowa pozostała	20 110	825	187	27	9	1 132	22 290
zagraniczna	3 835	234	64	13	3	1 055	5 204

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

Największy odsetek przedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób w 2020 roku w zakresie analizowanego sektora usług odnotowano w powiecie karkonoskim (97,1%), natomiast najniższy we Wrocławiu (87,5%). Udział małych podmiotów, zatrudniających od 10 do 49 osób, wyniósł 2,2%, a najwyższy ich udział wystąpił w powiecie głogowskim (3,1%), natomiast wśród jednostek średnich, zatrudniających od 50-249 osób, powiat oławski (0,6%). Najmniejszy udział w regionie stanowią przedsiębiorstwa duże (250-999 – 0,05%, powyżej 1000 – 0,01%). Do powiatów, w których nie prowadzą działalności duże przedsiębiorstwa usługowe należą powiaty: górowski, kamiennogórski, średzki, ząbkowicki i złotoryjski. Najwyższy udział podmiotów zatrudniających co najmniej 1000 osób występuje natomiast w Legnicy (0,04%).

Zgodnie z danymi zawartymi w bazie REGON, wśród podmiotów zatrudniających do 9 osób dominuje handel (sekcja G – około 25,7% podmiotów w tej grupie wielkości zatrudnienia) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L – około 15,7%). Podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób oraz od 50 do 249 osób przeważają w sekcji P – edukacja. W przedsiębiorstwach średnich (50-250 osób), przeważa sekcja P – edukacja (480 podmiotów; 35,6%). Natomiast przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 osób były najliczniej prowadzone w działalności związanej z opieką zdrowotną i pomocą społeczną (sekcja Q).

Tabela 17. Wielkość podmiotów usługowych wg sekcji PKD 2007 wg zatrudnienia na Dolnym Śląsku [2020].

wielkość zatrudnienia [os.] sekcja PKD	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i >	brak informacji	Ogółem
sekcja G	71 397	1 573	174	21	5	3 323	76 493
sekcja H	17 815	363	49	6	2	1 253	19 488
sekcja I	10 690	428	23	4	1	885	12 031
sekcja J	14 904	190	34	4	0	1 498	16 630
sekcja K	9 667	88	27	5	2	697	10 486
sekcja L	43 181	293	66	4	0	1 345	44 889
sekcja M	36 298	452	52	6	2	2 921	39 731
sekcja N	10 779	282	78	27	7	1 418	12 591
sekcja O	1 056	215	163	26	3	10	1 473
sekcja P	9 332	1 591	480	6	6	372	11 787
sekcja Q	19 511	520	127	39	10	500	20 707
sekcja R	6 395	243	44	4	0	242	6 928
sekcja S i T	23 745	205	33	6	0	674	24 663
sekcja U	11	1	0	0	0	0	12
Suma	274 781	6 444	1350	158	38	15 138	297 909

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

Na Dolnym Śląsku działalność prowadzi 38 podmiotów usługowych wykazujących 1000 i większą liczbę zatrudnionych. Najliczniej związane są one z sekcją Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna i zlokalizowane głównie w miastach na prawach powiatu oraz sekcją P – edukacja, skupioną w ośrodku wojewódzkim – mieście Wrocław.

Tabela 18. Wykaz przedsiębiorstw usługowych zatrudniających 1000 i więcej pracowników [2020].

Lp.	Nazwa podmiotu	Sekcja	Siedziba podmiotu (gmina)
1.	CCC S.A.	G	Polkowice
2.	Tarczyński S.A.	G	Trzebnica
3.	"Ordipol" Spółka Z Ograniczoną Odpowiedzialnością	G	Kobierzyce
4.	"Deichmann-Obuwie Spółka Z Ograniczoną Odpowiedzialnością"	G	Wrocław-Fabryczna
5.	Kaufland Polska Markety Spółka Z Ograniczoną Odpowiedzialnością Spółka Komandytowa	G	Wrocław-Krzyki
6.	Pol-Miedź Trans Spółka Z Ograniczoną Odpowiedzialnością	H	Lubin
7.	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Spółka Z Ograniczoną Odpowiedzialnością	H	Wrocław-Śródmieście
8.	"Amrest" Spółka Z Ograniczoną Odpowiedzialnością	I	Wrocław-Krzyki
9.	Credit Agricole Bank Polska Spółka Akcyjna	K	Wrocław-Fabryczna
10.	Santander Consumer Bank S.A.	K	Wrocław-Stare Miasto
11.	"Impel" S.A.	M	Wrocław-Krzyki
12.	Hewlett Packard Enterprise Global Business Center Sp. z o.o.	M	Wrocław-Stare Miasto
13.	Jarexs Plus Sp. z o.o.	N	m. Legnica
14.	Piast Group Sp. z o.o.	N	m. Legnica
15.	Piast Business Service Sp. z o.o.	N	m. Legnica
16.	DGP Dozorbud Grupa Polska Sp. z o.o.	N	m. Legnica
17.	"Industry Personnel Services" Sp. z o.o.	N	Wrocław-Krzyki
18.	"Work Service" S.A.	N	Wrocław-Krzyki
19.	Black Point Group Sp. z o.o.	N	Wrocław-Stare Miasto
20.	Jednostka Wojskowa 2399	O	Bolesławiec
21.	Urząd Miejski Wrocławia	O	Wrocław-Stare Miasto
22.	Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu	O	Wrocław-Stare Miasto
23.	4company Tomasz Delimata	P	Lubin
24.	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu	P	Wrocław-Krzyki
25.	Uniwersytet Wrocławski	P	Wrocław-Śródmieście
26.	Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu	P	Wrocław-Śródmieście
27.	Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich We Wrocławiu	P	Wrocław-Śródmieście
28.	Politechnika Wrocławska	P	Wrocław-Śródmieście
29.	Firma "Gwarant" - Tomczyk Sp. j.	Q	Głogów
30.	Wojewódzkie Centrum Szpitalne Kotliny Jeleniogórskiej	Q	Jelenia Góra
31.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy	Q	Legnica
32.	Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka - Centrum Medycyny Ratunkowej	Q	Wrocław-Fabryczna
33.	EMC Instytut Medyczny Spółka Akcyjna	Q	Wrocław-Fabryczna
34.	Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. Jana Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu	Q	Wrocław-Krzyki

Lp.	Nazwa podmiotu	Sekcja	Siedziba podmiotu (gmina)
35.	4 Wojskowy Szpital Kliniczny Z Polikliniką Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Wrocławiu	Q	Wrocław-Krzyki
36.	Hospital Service "Company" Sp. z o.o. Sp. k.	Q	Wrocław-Krzyki
37.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu	Q	Wrocław-Psie Pole
38.	Specjalistyczny Szpital im. Dra Alfreda Sokołowskiego	Q	Wałbrzych

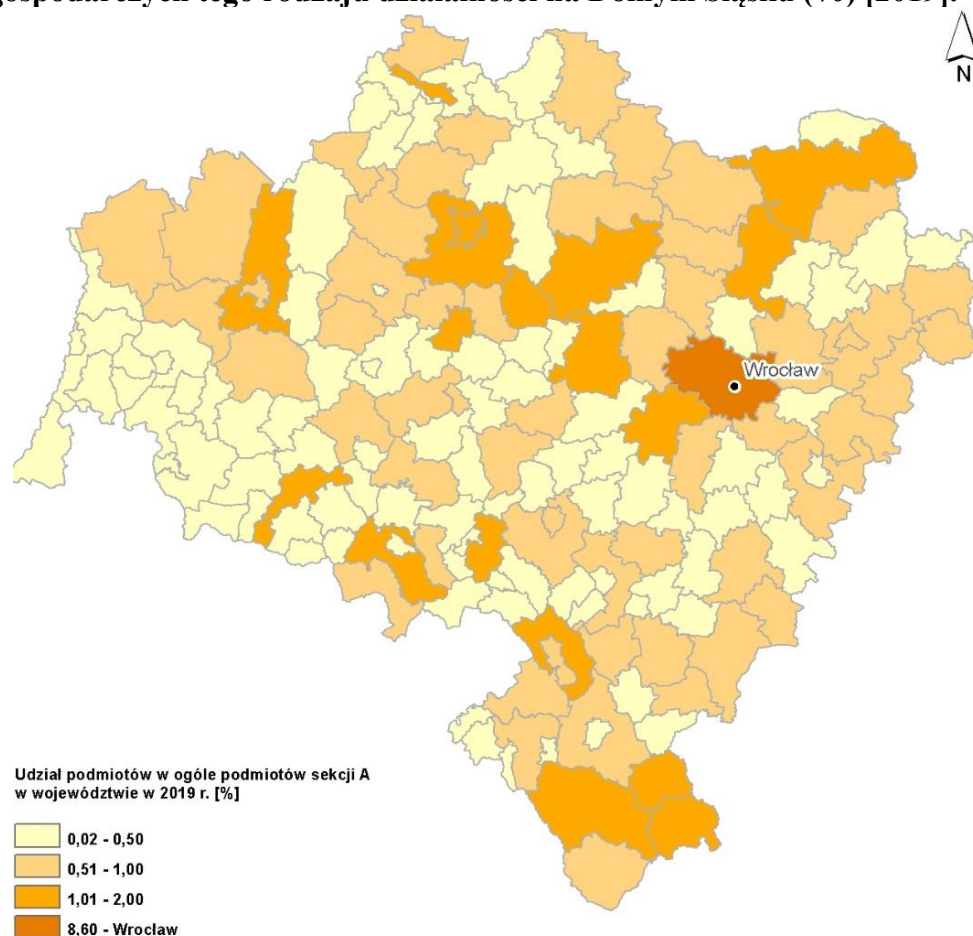
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

1.3. Sektor rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa na Dolnym Śląsku

Działalność gospodarczą związaną z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (sekcja A) w 2019 roku na Dolnym Śląsku prowadziło 4 451¹⁶ podmiotów gospodarczych, czyli 1,16% przedsiębiorstw zarejestrowanych w regionie. Stanowiły one 6,3% ogółu podmiotów działających w Polsce w tym sektorze, plasując region na 5. miejscu po takich województwach jak: wielkopolskie (10,6 tys.), mazowieckie (8,3 tys.) zachodniopomorskie (5,4 tys.) oraz śląskie (4,8 tys.).

Analiza lokalizacji podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w tym sektorze wskazuje stolicę województwa jako jedno z głównych miejsc ich siedzib. W obrębie miasta Wrocław w 2019 roku zarejestrowane były 383 tego typu podmioty gospodarcze, czyli 8,6% ogółu podmiotów prowadzących działalność na Dolnym Śląsku w sekcji A. Znaczącą koncentrację podmiotów gospodarczych tego typu działalności notuje się także w powiatach: kłodzkim (436), oleśnickim (226), wrocławskim (219) oraz świdnickim (203). W 2019 roku stosunkowo wysokim udziałem podmiotów sekcji A w liczbie podmiotów zarejestrowanych w powiecie charakteryzowały się powiaty: legnicki (3,4%), milicki (3,2%) oraz górowski (3,2%). Dla pozostałych powiatów wskaźnik ten wahał się od 0,3 do 2,9%.

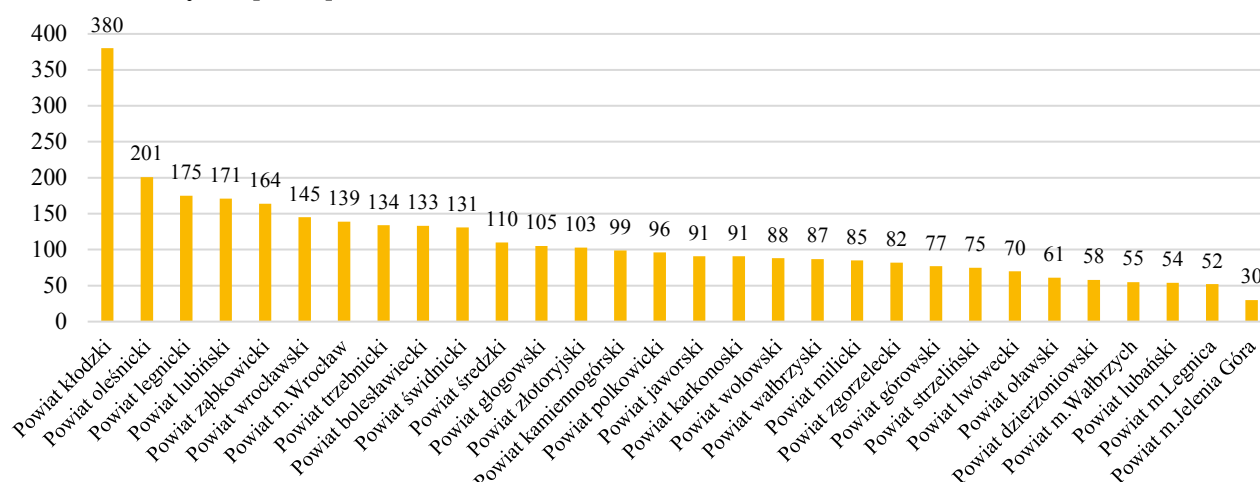
Mapa 18. Udział podmiotów gospodarczych prowadzących działalność związaną z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (sekcja A) w gminach w ogóle podmiotów gospodarczych tego rodzaju działalności na Dolnym Śląsku (%) [2019].

Źródło: opracowania własne na podstawie GUS.

¹⁶ Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Wykres 30. Liczba podmiotów gospodarczych sekcji A PKD 2007 w powiatach na Dolnym Śląsku [2019].

Źródło: opracowania własne na podstawie GUS.

Największą koncentrację podmiotów gospodarczych sekcji A notuje się w gminach: Milicz, Wałbrzych, miejskiej i wiejskiej Lubin, Legnica, Bystrzyca Kłodzka, Prochowice, Kamienna Góra i Stronie Śląskie. W klasie z relatywnie wysokim udziałem podmiotów w skali województwa dolnośląskiego (od 1% do 2%) znalazło się 11% gmin na Dolnym Śląsku¹⁷, udział na poziomie średnim (od 0,5% do 1%) odnotowano w 33% jednostek, natomiast pozostałe 56% gmin charakteryzowało się niskim (< 0,5%) udziałem tego typu podmiotów. Jak wskazują powyższe dane, oprócz wyróżniającego się na tle województwa Wrocławia, rozkład przestrzenny podmiotów gospodarczych związanych z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem nie wskazuje na jego silne zróżnicowanie.

Tabela 19. Ranking gmin według udziału podmiotów gospodarczych związanych z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem w liczbie podmiotów ogółem z tej działalności w województwie dolnośląskim [2019].

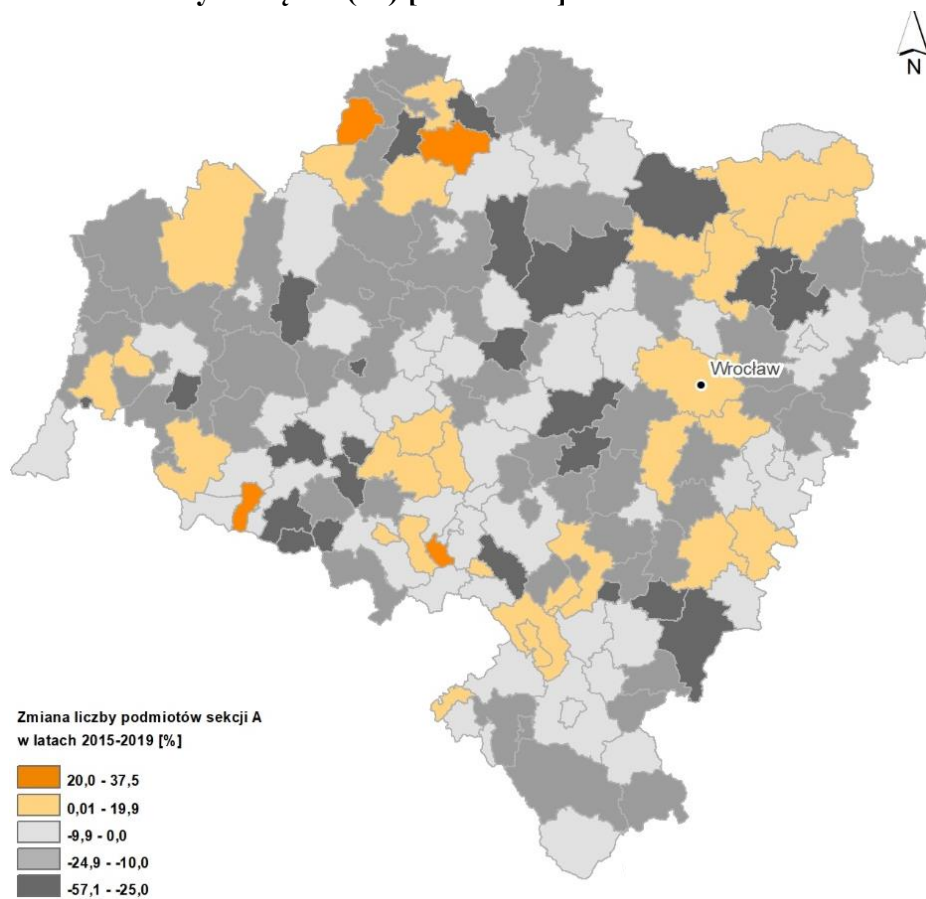
Lp.	Nazwa gminy	Liczba podmiotów 2015 [szt.]	Liczba podmiotów 2019 [szt.]	Udział podmiotów w ogóle w sekcji A 2019 [%]
1.	Wrocław (miasto)	354	383	8,60
2.	Milicz	78	82	1,84
3.	Wałbrzych (miasto)	77	76	1,71
4.	Lubin (miasto)	73	71	1,60
5.	Lubin	81	68	1,53
6.	Legnica (miasto)	66	66	1,48
7.	Bystrzyca Kłodzka	76	65	1,46
8.	Prochowice	67	62	1,39
9.	Kamienna Góra	64	59	1,33
10.	Stronie Śląskie	67	57	1,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

W latach 2015-2019 liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sekcji A zmniejszyła się o 7,7%, z poziomu 4,8 tys. podmiotów gospodarczych w 2015 roku. Największy spadek ich liczby odnotowano w gminach: Międzybórz (-23,8%), Świeradów Zdrój (-23,5%) oraz Oborniki Śląskie (-23,0%). Wzrost ich liczby nastąpił natomiast w gminach: Piechowice (+37,5%), Boguszów-Gorce (+28,5%) oraz Grębocice (+27,2%).

¹⁷ Analizy dokonano, rozróżniając gminy miejskie, wiejskie oraz miejsko-wiejskie, co w sumie dało 169 gmin.

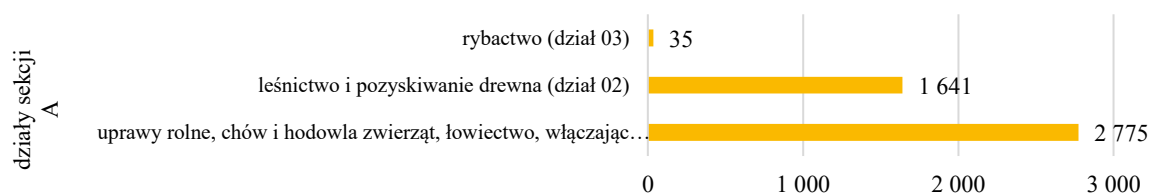
Mapa 19. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych sekcji A PKD 2007 wpisanych do rejestru REGON na Dolnym Śląsku (%) [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Struktura podmiotów sekcji A. Podmioty gospodarcze tworzące sekcję A na Dolnym Śląsku prowadzą głównie działalność związaną z uprawą rolną, chowem, hodowlą zwierząt, łowiectwem, włączając działalność usługową (dział 01 – 2 775 podmiotów) oraz leśnictwem i pozyskiwaniem drewna (dział 02 – 1 641 podmiotów). Najmniejsza liczba działalności w ramach tej sekcji związana jest z rybactwem (dział 03 – 35 podmiotów).

Wykres 31. Struktura podmiotów sekcji A PKD 2007 na Dolnym Śląsku wg działów [2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Największa liczba podmiotów związanych z uprawą rolną i hodowlą zwierząt, łowiectwem, włączając działalność usługową (dział 01) zarejestrowana jest w powiatach: Wrocław (332), wrocławskim (204), świdnickim (157) oraz legnickim (147). Wśród podmiotów związanych z działalnością w zakresie leśnictwa i pozyskiwania drewna (dział 02) dominuje powiat kłodzki, gdzie zarejestrowane były 333 podmioty tego typu, czyli 20,7% ogółu podmiotów w tym dziale

w regionie. Natomiast miasto Wrocław było główną siedzibą podmiotów związanych z rybactwem (11 podmiotów).

Analiza Bazy REGON umożliwia również identyfikację indywidualnych gospodarstw rolnych w regionie, czyli gospodarstw rolnych użytkowanych przez osobę fizyczną. Zgodnie z danymi na koniec grudnia 2020 roku na terenie Dolnego Śląska funkcjonowało ogółem 75 722 podmiotów zaliczanych do działalności rolniczej (sekcja A), z których 70 961 stanowiły indywidualne gospodarstwa rolne. 77 podmiotów, w tym tylko 2 gospodarstwa indywidualne prowadzone były z udziałem kapitału zagranicznego. Wśród analizowanej grupy podmiotów związanych z rolnictwem, leśnictwem i rybactwem 99% (75 005 podmiotów) pozostawało aktywne gospodarczo, natomiast około 0,8% (592 podmioty) dokonało zawieszenia działalności. W stanie upadłości bądź likwidacji znajdowały się odpowiednio 4 i 64 podmioty, co stanowiło zaledwie 0,1% ogółu podmiotów sekcji A.

Tabela 20. Stan aktywności prawnej i ekonomicznej podmiotów prowadzących działalność rolniczą na Dolnym Śląsku [2020].

Stan aktywności prawnej i ekonomicznej	ogółem w sekcji A				w tym gospodarstwa indywidualne		
	Ogółem	dział 01	dział 02	dział 03	dział 01	dział 02	dział 03
podmiot prowadzący działalność	75 005	73 565	1 366	74	70 664	3	17
podmiot jeszcze nie podjął działalności	1	1	0	0	0	0	0
podmiot w stanie likwidacji	64	57	5	2	4	0	0
podmiot z zakończoną datą likwidacji	2	1	0	1	0	0	0
podmiot w stanie upadłości	4	4	0	0	0	0	0
podmiot z zakończonym postępowaniem upadłościowym	0	0	0	0	0	0	0
podmiot z zawieszoną działalnością	592	408	182	2	266	0	1
podmiot z zakończoną działalnością	54	36	17	1	6	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

W ujęciu uwzględniającym indywidualne gospodarstwa rolne w sekcji A dominowała działalność związana z uprawami rolnymi, chowem i hodowlą zwierząt, łowiectwem, włączając działalność usługową (dział 01 – 74 072 podmioty), z których 95,8% to gospodarstwa indywidualne. Około 7,5% podmiotów zaliczanych do ww. działu zlokalizowanych było w powiecie wrocławskim, natomiast w dalszej kolejności wyróżniały się powiaty: kłodzki (6,7%), oleśnicki (6,2%) oraz trzebnicki (5,2%). We Wrocławiu siedzibę miało 3 812 z nich, co stanowiło 5,1% tego typu podmiotów w regionie. Liczba podmiotów prowadzących działalność związaną z leśnictwem i pozyskiwaniem drewna (dział 02) wynosiła 1 570 podmiotów, a wśród nich największy udział miały przedsiębiorstwa prowadzące działalność rolniczą (99,8%). Największą koncentrację podmiotów z tego działu odnotowano w powiecie kłodzkim – 323 podmioty, co stanowiło 20,9% podmiotów w tym dziale. Najmniejsza liczba działalności w ramach sekcji A związana była z rybactwem (dział 03 – 80 podmiotów). Główną siedzibą podmiotów związaną z rybactwem było miasto Wrocław (10 podmiotów), natomiast w dalszej kolejności wyróżniały się powiaty milicki (7 podmiotów) oraz oleśnicki (7 podmiotów).

Wielkość podmiotów wg zatrudnienia. Analiza wielkości podmiotów zaliczanych do działalności rolniczej wskazuje, że dominują podmioty najmniejsze, zatrudniające do 9 pracowników, tj. 99,4% (75 282). Znaczącą koncentrację tej wielkości podmiotów gospodarczych notuje się w powiatach: wrocławskim (7,4%), kłodzkim (7,0%) oraz oleśnickim (6,2%). Wśród podmiotów, zatrudniających

od 10 do 49 pracowników wyróżniały się powiaty: świdnicki (9,0%), oleśnicki (7,3%) i wrocławski (7,3%). Największą liczbę podmiotów zatrudniających od 50 do 249 pracowników zarejestrowano w powiecie kłodzkim – 5 podmiotów (ok. 10% podmiotów tej wielkości), natomiast w dalszej kolejności wyróżniały się powiaty trzebnicki i zgorzelecki, po 4 podmioty tej klasy wielkości. Na Dolnym Śląsku działalność prowadziło również jedno przedsiębiorstwo zatrudniające od 250 do 999 pracowników, zlokalizowane w powiecie wrocławskim oraz jedno deklarujące zatrudnienie powyżej 1000 osób w powiecie zgorzeleckim.

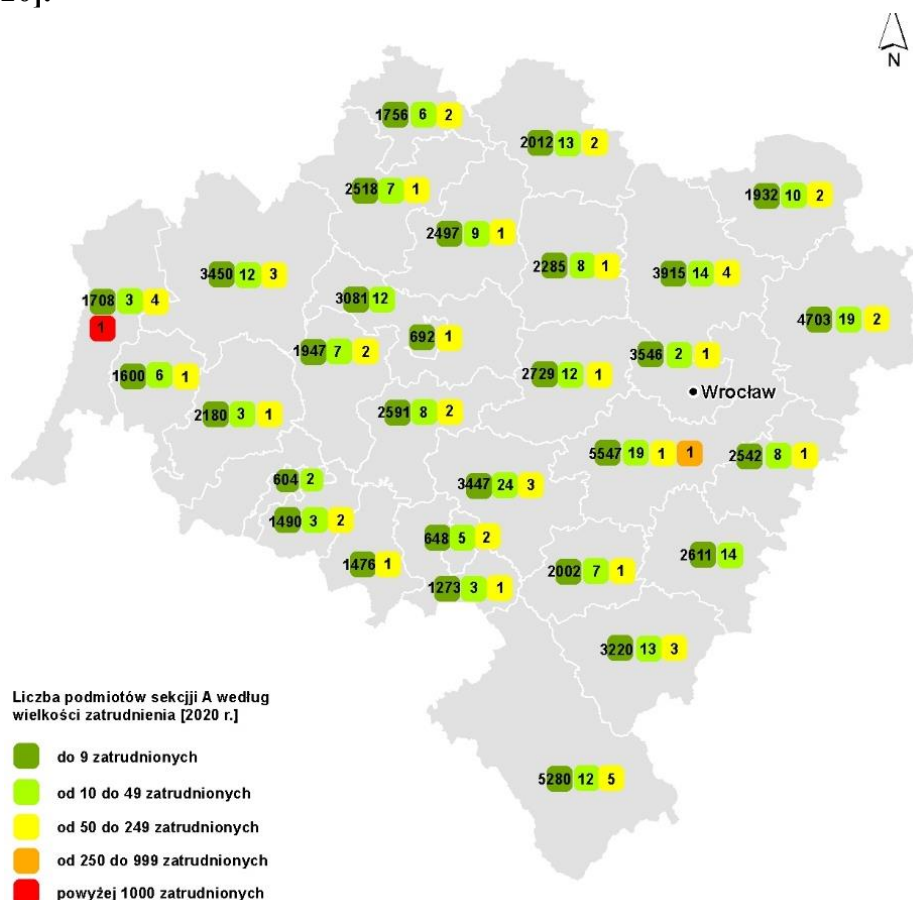
Tabela 21. Wielkość podmiotów gospodarczych sekcji A PKD 2007 wg zatrudnienia na Dolnym Śląsku [2019].

Wyszczególnienie	0-9	10-49	50-249	250-999	>1000	brak informacji	Ogółem
gospodarstwa indywidualne	70 882	73	2	0	0	4	70 961
podmioty gospodarcze	4 400	188	49	1	1	122	4 761

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

Przedsiębiorstwami zatrudniającymi najwięcej pracowników w sekcji A na Dolnym Śląsku są spółki należące do firmy Citronex: Polskie Pomidory S. A. (1000 i więcej pracowników) oraz PPO Siechnice Sp. z o. o., które od 2011 roku zajmują się produkcją oraz sprzedażą pomidorów. Szklarnie zlokalizowane są w Siechnicach oraz Bogatyni i łącznie obejmują około 60 ha plantacji¹⁸.

Mapa 20. Wielkość podmiotów gospodarczych sekcji A wg zatrudnienia na Dolnym Śląsku [2020].

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

¹⁸ Źródło: Strona internetowa <https://citronex.pl/pl/pomidory>

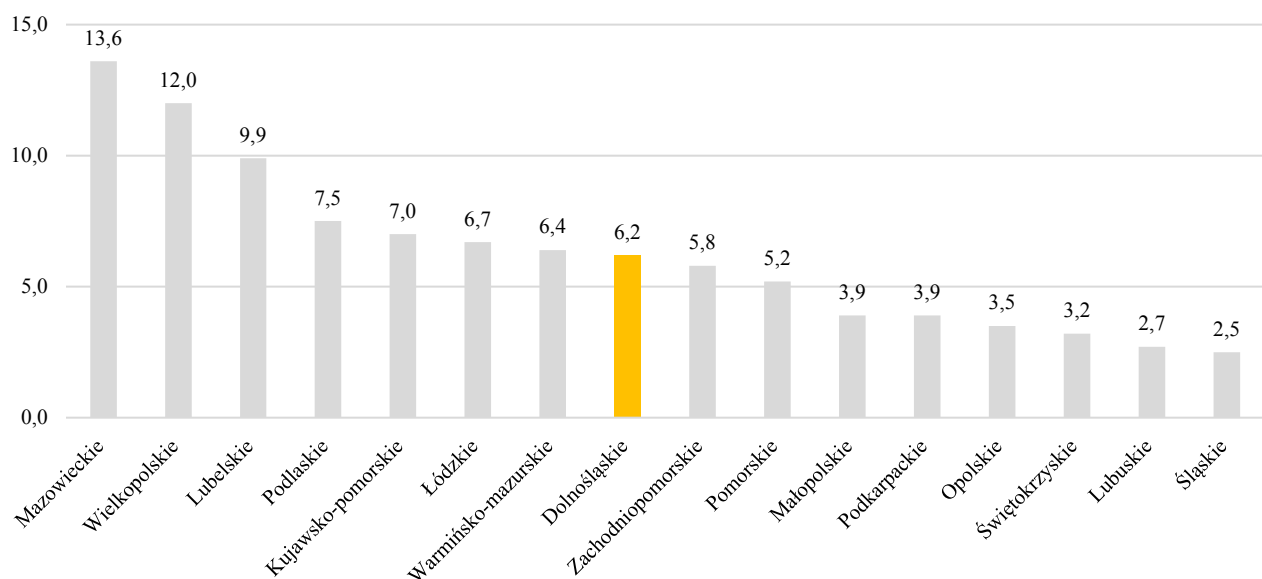
Tabela 22. Największe podmioty gospodarcze sekcji A PKD 2007 wg zatrudnienia na Dolnym Śląsku [2020].

Lp.	Nazwa	Specjalizacja	Wielkość zatrudnienia [os.]	Siedziba podmiotu (powiat)
1.	Polskie Pomidory S. A.	produkcja pomidorów szklarniowych	1000 i więcej	zgorzelecki
2.	Przedsiębiorstwo produkcji ogrodniczej Siechnice Sp. z o. o.	produkcja pomidorów szklarniowych	250 - 999	wrocławski
3.	Stawy milickie S. A.	hodowla i sprzedaż ryb słodkowodnych	50-249	milicki
4.	"HUBBARD POLSKA" Sp. z o. o.	rodzicielskich kur mięsnych	50-249	trzebnicki
5.	Sady-Trzebnica Sp. z o. o.	produkcja i eksport owoców, głównie jabłek, gruszek, wiśni, czereśni i śliwek	50-249	trzebnicki

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy REGON (stan na 31.12.2020).

Struktura użytkowania gruntów. Powierzchnia użytków rolnych w województwie dolnośląskim w 2019 roku wynosiła 912,0 tys. ha, co stanowiło 6,2% ogólnej powierzchni użytków rolnych w Polsce i dawało regionowi 8. pozycję w kraju po takich województwach jak: mazowieckie (13,6%), wielkopolskie (12,0%), lubelskie (9,9%), podlaskie (7,5%), kujawsko-pomorskie (7,0%), łódzkie (6,7%) i warmińsko-mazurskie (6,4%). Na Dolnym Śląsku użytki rolne stanowiły 95,2% ogólnej powierzchni gruntów w gospodarstwach rolnych i był to najwyższy wskaźnik w kraju. Grunty pod zasiewami zajmowały 78,6%, a łąki i pastwiska trwałe 14,6%. Zarówno grunty ugorowane, jak i uprawy trwałe oraz ogrody przydomowe stanowiły niewielki odsetek gruntów, tj. odpowiednio: 0,7%, 0,6% i 0,1%. Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej zajmowały powierzchnię 906,1 tys. ha i stanowiły aż 99,3% ogółu użytków rolnych. W porównaniu do stanu z 2015 roku powierzchnia ogólna użytków rolnych w województwie zwiększyła się o 2 499 ha, głównie w wyniku zwiększania obszaru łąk i pastwisk trwałych o 8,8 p.p..

Wykres 32. Udział powierzchni ogólnej użytków rolnych według województw (%) [2019].

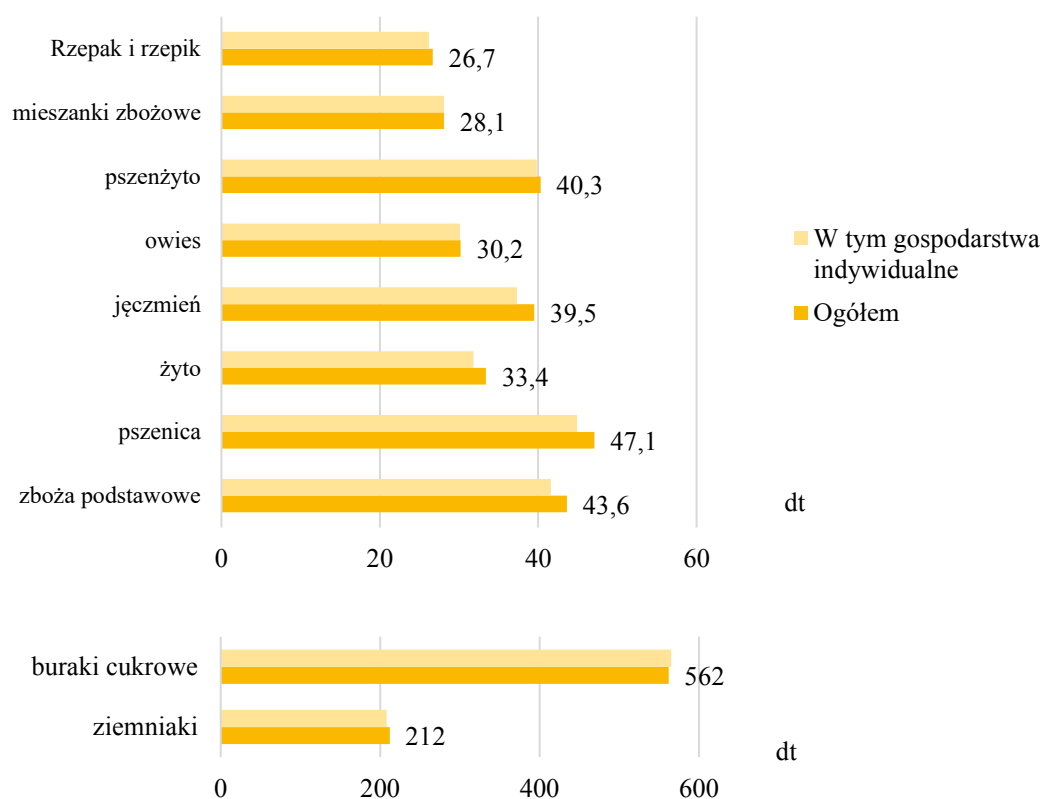

Źródło: opracowania własne na podstawie GUS.

Ekologiczne gospodarstwa rolne. Powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w 2019 roku w regionie wynosiła 28 898 ha, czyli o 8,18% (2 363 ha) mniej niż w 2015 roku, a ich udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych w województwie 2,47%, co klasyfikowało region na 5. miejscu w kraju (po województwach: lubuskim (7,17%), podlaskim (3,78%), warmińsko-mazurskim (8,63%) oraz zachodniopomorskim (8,54%)). W latach 2015-2019 nastąpił spadek zainteresowania prowadzeniem produkcji ekologicznej, co spowodowało zmniejszenie liczby gospodarstw ekologicznych ogółem o ok 19 p.p. (z 849 do 690) oraz liczby gospodarstw ekologicznych „z certyfikatem” o ok. 25 p. proc. (z 773 do 583), wzrosła natomiast w tym czasie liczba gospodarstw „w okresie przestawiania”¹⁹ o 40 p.p. (z 76 do 107). W 2019 roku liczba gospodarstw ekologicznych na Dolnym Śląsku klasyfikowała region na 10. miejscu w kraju. W porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego (1. miejsce w kraju) było to aż o 2 549 gospodarstw ekologicznych mniej.

Produkcja roślinna jest jedną z dominujących funkcji obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego. Ogólna **powierzchnia zasiewów** w 2019 roku wyniosła 753,0 tys. ha i przeważały zboża podstawowe, zajmujące około 60% (w tym największy udział pszenicy 61%) oraz rzepak i rzepik (16,0%). Znaczący udział powierzchni upraw miała również kukurydza na ziarno (8,2%). **Zbiory zbóż** w województwie dolnośląskim w 2019 roku stanowiły 8,3% zbiorów krajowych (5. miejsce wśród województw), w tym : rzepaku 13,6% (1. miejsce), buraków cukrowych 8,4% (4. miejsce) i ziemniaków 5,4% (8. miejsce).

Wykres 33. Plony wybranych ziemiopłodów z 1 ha użytków rolnych w województwie dolnośląskim [2019].

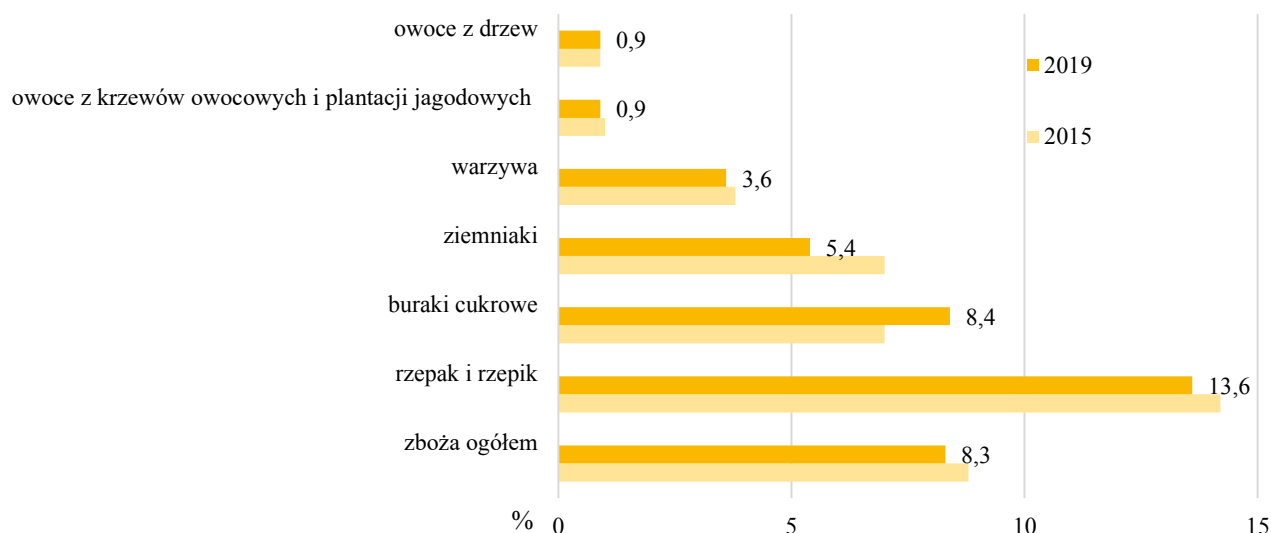

Źródło: opracowania własne na podstawie danych GUS.

¹⁹ Okres przestawiania gospodarstwa na produkcję prowadzoną metodami ekologicznymi trwa minimum 2 lata (w przypadku roślin wieloletnich – 3 lata) od momentu zgłoszenia do jednostki certyfikującej.

Pod względem wysokości uzyskiwanych **plonów zbóż** Dolny Śląsk niemal co roku znajduje się w krajowej czołówce. W 2019 roku uzyskane w województwie plony zboża z 1 ha wyniosły 44,6 dt z 1 ha powierzchni i dały regionowi 2. pozycję w kraju po województwie opolskim (51,7dt/ha).

Wykres 34. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich [2015, 2019].

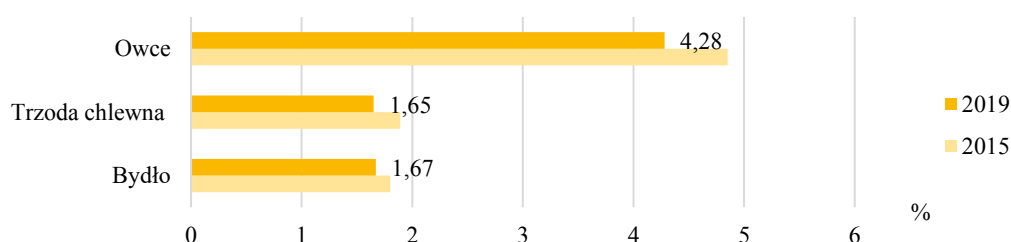

Źródło: opracowania własne na podstawie danych GUS.

Produkcja **warzyw gruntowych** w województwie dolnośląskim w 2019 roku wynosiła 139 663 t przy średniej krajowej 240 612,6 t, co plasowało województwo na 9. miejscu w kraju. **Zbiory owoców z drzew owocowych** w województwie wynoszące 300 341 dt, z których około 60% to jabłka, a około 12% wiśnie, dawały województwu 8. miejsce w kraju.

Produkcja zwierzęca na Dolnym Śląsku od lat jest zdecydowanie słabiej rozwinięta niż przeciętnie w kraju. W 2019 roku dolnośląskie było jednym z województw z najmniejszą liczbą pogłowia bydła – 107,1 tys. sztuk wraz z województwem lubuskim (82,8 tys. szt.) oraz podkarpackim (74,4 tys. szt.). Na 100 ha użytków rolnych przypada tu najniższa ilość zwierząt (bydła i trzody chlewnej) wśród regionów. Obsada bydła w przeliczeniu na 100 ha w roku 2019 w województwie dolnośląskim wynosiła 11,7 szt./100 ha użytków rolnych (przy średniej krajowej 43,3 szt./100 ha UR), a obsada trzody chlewnej – 20,4 szt./100 ha UR (przy średniej 76,4 szt./100 ha UR).

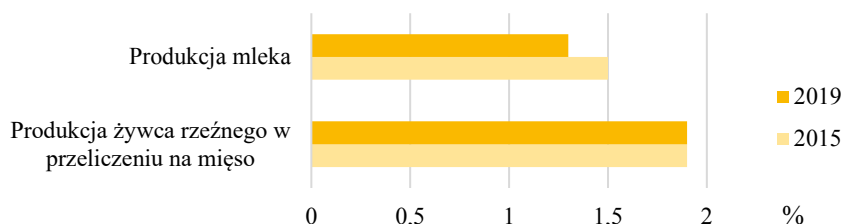
Wykres 35. Udział województwa dolnośląskiego w krajowym pogłowiu bydła, trzody chlewnej i owiec (%) [2015, 2019].

Źródło: opracowania własne na podstawie danych GUS.

Mięso i mleko. Niski poziom obsady inwentarza przekłada się na wysokość udziału w produkcji krajowej żywca rzeźnego (1,9% produkcji krajowej) oraz mleka (1,3% produkcji krajowej). Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso przypadająca na 1 ha użytków rolnych w 2019 roku wynosiła w województwie dolnośląskim 118,2 kg, co przy średniej krajowej na poziomie 373,1 kg dawało województwu ostatnią lokatę w kraju. Natomiast produkcja mleka w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w ilości 198 l, dawała, przy średniej krajowej wynoszącej 959 l, przedostatnie miejsce.

Wykres 36. Udział województwa dolnośląskiego w produkcji krajowej żywca rzeźnego oraz mleka [2015, 2019].

Źródło: opracowania własne na podstawie GUS

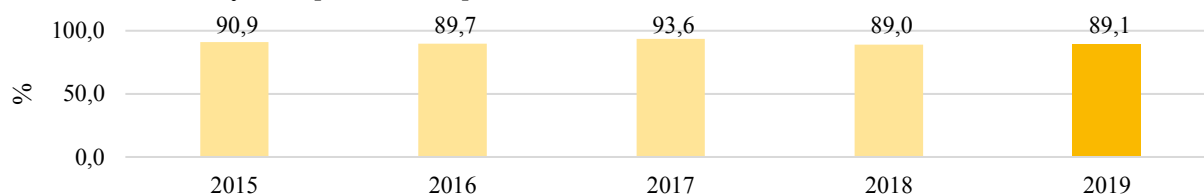
Produkcja globalna i towarowa. W 2019 roku udział województwa dolnośląskiego w globalnej produkcji rolniczej wynosił 4,1% (9. miejsce w kraju). Wartość produkcji globalnej sektora rolnego w cenach bieżących w 2019 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła o 1,7 %, w tym produkcji roślinnej o ok. 3%. Województwo dolnośląskie w 2019 roku wytworzyło 4,0% produkcji towarowej, co stawiało go na 9. pozycji w kraju. Udział towarowej produkcji rolniczej w produkcji końcowej wyniósł 89,1% przy średniej w kraju na poziomie 90,8%. W porównaniu do 2015 roku, w strukturze towarowej produkcji rolniczej nie odnotowano znaczących zmian. Nadal większy udział zajmuje produkcja roślinna – 69,6%, natomiast udział produkcji zwierzęcej w stosunku do 2015 roku zwiększył się o 0,8 pkt %.

Wykres 37. Struktura globalnej produkcji rolniczej w województwie dolnośląskim (%) [2018].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Wykres 38. Udział towarowej produkcji rolniczej w produkcji końcowej w województwie dolnośląskim [2015-2019].

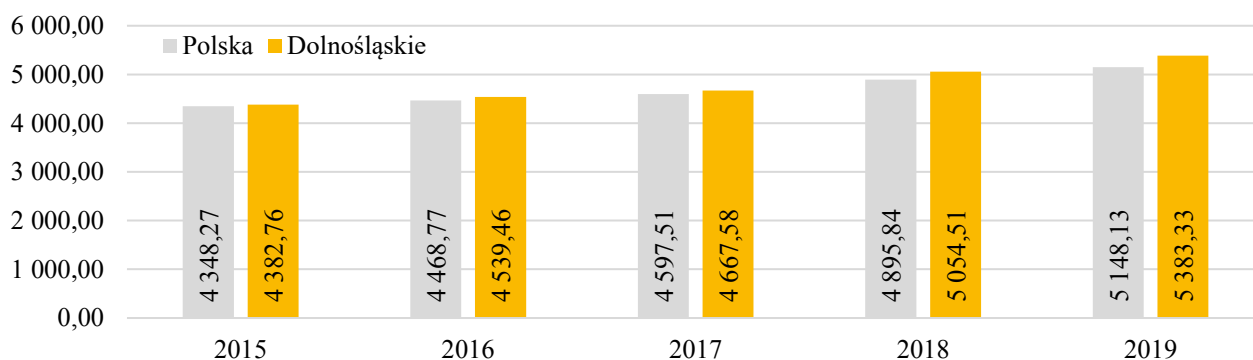

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Skup produktów rolnych jest zasadniczym elementem produkcji towarowej decydującym o jej wielkości i zachodzących zmianach. W 2019 roku skup ziarna zbóż podstawowych łącznie z mieszkankami zbożowymi w województwie dolnośląskim stanowił 12,8% skupu ogólnokrajowego (1. miejsce w kraju), a udział skupu ziemniaków jadalnych w krajowym skupie tego surowca 11,9% (4. miejsce w kraju).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sekcji A na Dolnym Śląsku w 2019 roku było o 4,5% wyższe niż przeciętnie w kraju i wynosiło 5 383,33 zł, co klasyfikowało województwo na 3. miejscu w kraju, po województwach podlaskim (5 851,58 zł) i świętokrzyskim (5 760,42 zł). Od 2015 roku zwiększyło się ono o 1 000,57 zł, czyli 22,8%.

Wykres 39. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sekcji A PKD 2007 na Dolnym Śląsku i w Polsce (zł) [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

1.4. Działalność badawcza i rozwojowa na Dolnym Śląsku

Instytucje otoczenia biznesu. Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie stanowi ważny czynnik jego atrakcyjności inwestycyjnej. Na Dolnym Śląsku działalność prowadzi kilkadziesiąt instytucji i firm otoczenia biznesu, które stanowią wsparcie dla przedsiębiorców m.in. w procesie tworzenia, prowadzenia i rozwoju firmy, w zakresie szkoleń, doradztwa, wdrażania projektów opartych na nowoczesnych technologiach, usług B+R itp. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw, do których zalicza się: parki technologiczne, naukowe i naukowo-technologiczne, centra transferu technologii, inkubatory technologiczne i inkubatory przedsiębiorczości. Oprócz instytucji proinwestycyjnych i proinnowacyjnych ważną rolę odgrywają również fundusze poręczeniowe i pożyczkowe, oferujące przedsiębiorcom usługi finansowe na korzystniejszych warunkach niż instytucje komercyjne. Wsparcie w postaci szkoleń, doradztwa i organizacji różnego typu przedsięwzięć, jak np.: prowadzenie wspólnych negocjacji i postępowań zakupowych, udział w targach branżowych, organizacja wspólnych działań promocyjnych, zapewniają przedsiębiorcom agencje rozwoju, izby gospodarcze, samorządy przedsiębiorców oraz ośrodki szkoleniowo-doradcze. Wśród instytucji okołobiznesowych na Dolnym Śląsku wymienić można m.in.:

Parki technologiczne, naukowo-badawcze, przemysłowe:

- Data Techno Park, Sp. z o.o. (www.dtpark.pl),
- Dolnośląski Park Innowacji i Nauki S.A. (www.dpin.pl),
- Dolnośląski Park Technologiczny „T-Park” (www.darr.pl/pl/park-technologiczny-t-park),
- Legnicki Park Technologiczny LETIA S.A. (www.letia.pl),
- ChemiPark Technologiczny Sp. z o.o. (www.chemipark.pl),
- Wrocławski Park Technologiczny (www.technologypark.pl),
- Wrocławski Park Przemysłowy (www.wpp.wroc.pl),
- Park Przemysłowy Bukowice (www.bukowiceip.com),
- Noworudzki Park Przemysłowo-Technologiczny (www.agroreg.com.pl),
- Głogowski Park Przemysłowy Sp. z o.o.;

Centra Transferu Technologii:

- Wrocławskie Centrum Transferu Technologii (WCTT) Politechnika Wrocławska (www.wctt.pwr.edu.pl),
- Centrum Innowacji i Transferu Wiedzy Uniwersytetu Wrocławskiego sp. z o.o. (www.uni.wroc.pl/transfer-innowacji/ciitw-uwr-sp-z-o-o/),
- Centrum Innowacji i Transferu Technologii Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu (www.citt.umed.wroc.pl),
- Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej Ośrodek Współpracy Nauki z Gospodarką Politechnika Wrocławska (www.biznes.pwr.edu.pl),
- Fundacja Badań Rozwoju i Innowacji (www.fbri.pl),
- Centrum Transferu Technologii Intech Sp. z o.o. (www.ctt-intech.pl),
- Wrocławska Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych we Wrocławiu, w Legnicy (www.not.pl),

- Wałbrzyska Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT (www.not.walbrzych.pl),
- Naczelna Organizacja Techniczna, Świdnicka Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych (www.not-swidnica.pl),
- Wrocławskie Centrum Badań EIT+Sp.z o.o. (www.nowa.eitplus.pl);

Izby gospodarcze:

- Dolnośląska Izba Gospodarcza (www.dig.wroc.pl),
- Dolnośląska Izba Rzemieśnicza (www.izba.wroc.pl/dir2019),
- Dolnośląska Izba Turystyki (www.dit.wroc.pl),
- Zachodnia Izba Gospodarcza - Pracodawcy i Przedsiębiorcy (www.zig.pl),
- Wrocławska Izba Gospodarcza (www.wig.wroc.pl),
- Polsko – Niemiecka Izba Przemysłowo – Handlowa AHK Polska (www.ahk.pl),
- Brytyjsko- Polska Izba Handlowa (www.bpcc.org.pl),
- Amerykańska Izba Handlowa w Polsce (www.amcham.pl),
- Polsko-Czeska Izba Gospodarcza (www.pcig.eu),
- Izba Gospodarcza Europy Środkowej (www.iges.pl),
- Izba Przemysłowo-Handlowa (www.bmb.pl/iphl),
- Sudecka Izba Przemysłowo - Handlowa w Świdnicy (www.siph.pl);

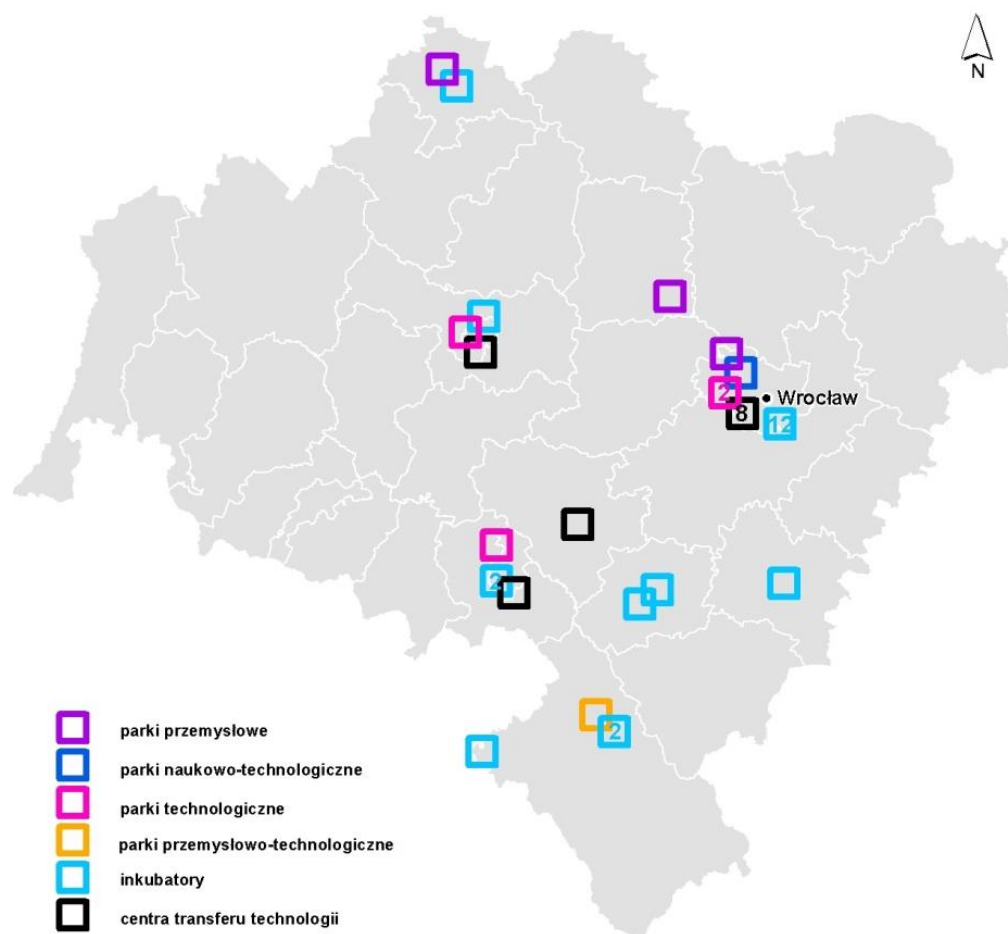
Agencje Rozwoju Regionalnego:

- Agencja Rozwoju Regionalnego "AGROREG" S.A. (www.agroreg.com.pl),
- ARR „ARLEG” S.A. Siedziba w Legnicy (www.arleg.eu),
- Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (www.darr.pl),
- Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej Sp. z o.o. (www.dawg.pl),
- Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (www.karr.pl),
- Agencja Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej S.A. (www.araw.pl),
- Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (www.warr.pl),
- Agencja Rozwoju Innowacji (www.aridotacje.pl);

Instytucje finansowe (fundusze poręczeniowe, gwarancyjne i pożyczkowe):

- Dolnośląski Fundusz Gospodarczy, Sp. z o.o. (www.dfg.pl),
- Agencja Rozwoju Regionalnego "AGROREG" S.A. (www.agroreg.com.pl),
- Dolnośląski Fundusz Rozwoju Sp. z o. o. (www.dfr.org.pl),
- Fundusz Regionu Wałbrzyskiego (www.frw.pl),
- Agencja Leasingu i Finansów S.A. (www.alif.pl),
- Sudeckie Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych (www.ssig.pl),
- Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (www.karr.pl),
- Dolnośląski Park Innowacji i Nauki S.A. (www.dpin.pl),
- Fundacja Wałbrzych 2000 (www.walbrzych2000.pl),
- Fundusz Poręczeń Kredytowych w Jeleniej Górze (www.fpkjg.pl).

Mapa 21. Instytucje otoczenia biznesu wspierające inwestorów i przedsiębiorców na Dolnym Śląsku [2020].

Źródło: opracowanie własne.

Inkubatory przedsiębiorczości są jednym z typów instytucji otoczenia biznesu. Mogą one funkcjonować samodzielnie lub w ramach struktury parku przemysłowego lub technologicznego. Wyróżnia się inkubatory przedsiębiorczości, technologiczne oraz akademickie inkubatory przedsiębiorczości:

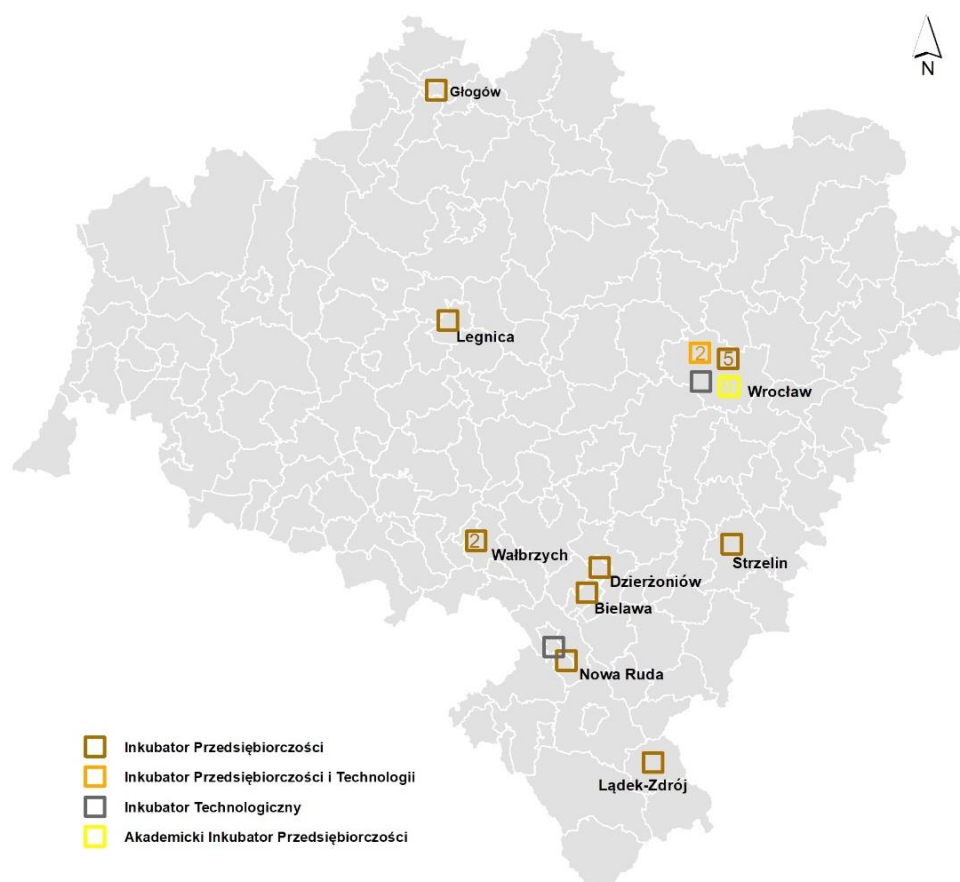
- inkubator przedsiębiorczości – wyodrębniona jednostka, dysponująca nieruchomością, prowadząca kompleksowy program wsparcia przedsiębiorcy,
- inkubator technologiczny – typ programu inkubacji przedsiębiorczości pomagający firmom opartym na technologii w rozpoczęciu działalności i w rozwoju,
- akademicki inkubator przedsiębiorczości – jednostka powoływana przez uczelnię w celu wspierania działalności gospodarczej środowiska akademickiego lub pracowników uczelni i studentów będących przedsiębiorcami.²⁰

Inkubatory na Dolnym Śląsku zlokalizowane w większości w mieście Wrocław, które skupia wszystkie wyróżnione typy inkubatorów, tym akademickie inkubatory przedsiębiorczości, co jest ściśle skorelowane z funkcjonowaniem największych uczelni wyższych. Pozostałe inkubatory zlokalizowane są głównie w większych ośrodkach osadniczych (tj. Głogów, Legnica, Wałbrzych) oraz mniejszych miejscowościach w południowej części regionu. Działalność tych instytucji obejmuje głównie wynajem przestrzeni biurowej, stref co-workingu, sal konferencyjnych

²⁰ Bąkowski A., Mażewska M. (red.), *Ośrodki innowacji w Polsce. Raport z badania 2014*, PARP 2014.

i szkoleniowych oraz usługi informacyjne, doradcze i szkoleniowe, po preferencyjnych cenach. Inkubatory mają szeroki zakres działalności często bez konkretnej specjalizacji. Ankieta²¹ przeprowadzona wśród ośrodków funkcjonujących we Wrocławiu wykazała dominację działalności biurowej o różnej specyfice, zidentyfikowano również branżę IT, technologiczną oraz Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych (ICT). Poza Dolnośląskim Inkubatorem Art.-Przedsiębiorczości działającym w branży kreatywnej, pozostałe inkubatory funkcjonujące w regionie nie wykazują konkretnej specjalizacji. Większość z nich oferuje swoje usługi w okresie 2-3 lat, nieliczne 5 lat, a tylko w kilku przypadkach czas oferowanych usług uzależniony jest od potrzeb zainteresowanych podmiotów, którymi są w większości mikroprzedsiębiorstwa.

Mapa 22. Inkubatory przedsiębiorczości, technologiczne i akademickie na Dolnym Śląsku [2020].

Źródło: opracowanie własne.

Inkubatory Przedsiębiorczości:

- Dolnośląski Inkubator Art.-Przedsiębiorczości (Bielawa) (www.artinkubator.bielawa.pl),
- Dzierżoniowskie Centrum Biznesu (Dzierżoniów) (www.dzierzoniow.pl/page/lokale-dla-przedsiębiorców),
- Biuro ARR „ARLEG” S.A. w Głogowie (Głogów) (www.arleg.eu),
- Inkubator przedsiębiorczości Łądek-Zdrój (Łądek-Zdrój) (www.inkubator-ladek.pl),
- ARLEG Inkubator Przedsiębiorczości (Legnica) (www.arleg.eu),

²¹ Ankieta przeprowadzona w 2020 roku przez Instytut Rozwoju Terytorialnego na potrzeby opracowania pn. „Analiza działalności inkubatorów przedsiębiorczości zlokalizowanych we Wrocławiu w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze ICT.”

- Noworudzki Inkubator Przedsiębiorczości (Nowa Ruda) (www.agroreg.com.pl),
- Strzeliński Gminny Inkubator Przedsiębiorczości (Strzelin) (www.strzelin.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=247&strona=1&sub=43),
- Sudecki Inkubator Przedsiębiorczości (Wałbrzych) (www.inkubatorsudecki.pl),
- Wałbrzyski Inkubator Przedsiębiorczości (Wałbrzych) (www.facebook.com/walbrzyskiinkubatorprzedsiębiorczosci),
- Inkubator Przedsiębiorczości DAWG (Wrocław) (www.dawg.pl/pl/page/232/INKUBATOR-PRZEDSIĘBIORCZOSCI-DAWG),
- Inkubator Centrum Wspierania Przedsiębiorczości (Wrocław) (www.cwp.wroclaw.pl),
- Centrum Przedsiębiorczości Wrocław (Wrocław) (www.twojstartup.pl/oddzialy/wroclaw/),
- Concordia Design HUB (Wrocław) (www.hub.concordiadesign.pl),
- Biuro Rachunkowe 24 (Wrocław) (www.cylex-polska.pl/reviews/viewcompanywebsite.aspx?firmaName=wirtualne+biuro+wroc%5%82aw&companyId=13427382);

Inkubatory Przedsiębiorczości i Technologiczne:

- Inkubator Przedsiębiorczości i Technologii Wrocławski Park Technologiczny (IPIT WPT) (Wrocław) (www.technologypark.pl/inkubatory-przedsiębiorczosci/ipit/),
- Dolnośląski Inkubator Technologiczny wraz z Centrum Innowacji (Wrocław) (www.dawg.pl/pl/page/52/INKUBATOR-TECHNOLOGICZNY-wraz-z-CENTRUM-INNOWACJI-DAWG);

Inkubatory Technologiczne:

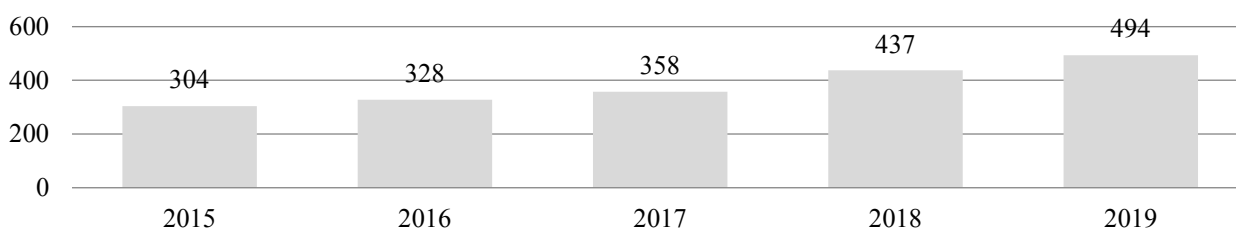
- Technoinkubator Nowa Ruda (Nowa Ruda) (www.nowaruda.agroreg.com.pl),
- Inkubator Technologiczny Dolnośląski Park Innowacji i Nauki (Wrocław) (www.dpin.pl);

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości:

- inQUBE Uniwersytecki Inkubator Przedsiębiorczości przy Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu (Wrocław) (www.incube.pl),
- Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Uniwersytecie Przyrodniczym we Wrocławiu (Wrocław) (www.upwr.edu.pl/wspolpraca/akademicki-inkubator-przedsiębiorczosci),
- Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Politechnice Wrocławskiej (Wrocław) (www.inkubator.pwr.wroc.pl),
- Dolnośląski Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Wrocławskim Parku Technologicznym (DAIP) (Wrocław) (www.technologypark.pl/daip/),
- Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Wyższej Szkole Bankowej (Wrocław) (aip.wsb.net.pl).

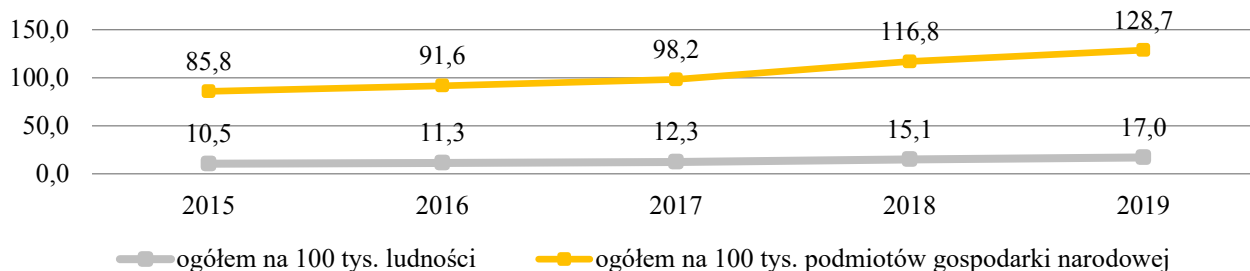
Działalność badawczo-rozwojowa. W 2019 roku w województwie dolnośląskim funkcjonowały 494 jednostki aktywne badawczo, czyli prowadzące działalność B+R lub zlecające innym podmiotom wykonywanie pracy związanej z tą działalnością. Należy podkreślić, iż 451 z nich działało w sektorze przedsiębiorstw. Od 2015 roku liczba jednostek B+R zwiększyła się o 63%, co plasowało Dolny Śląsk na 2. miejscu wśród województw w Polsce – za województwem podlaskim gdzie zanotowało wzrost o 74%. Mimo tak znaczącego wzrostu liczby jednostek na Dolnym Śląsku w 2019 roku, na 100 tys. ludności, przypadało 17,0 tego typu podmiotów (2. miejsce w kraju) oraz 128,7 na 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej (9. miejsce w kraju).

Wykres 40. Jednostki aktywne badawczo prowadzące działalność B+R na Dolnym Śląsku [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 41. Jednostki aktywne badawczo prowadzące działalność B+R w przeliczeniu na 100 tys. ludności oraz na 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej na Dolnym Śląsku [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

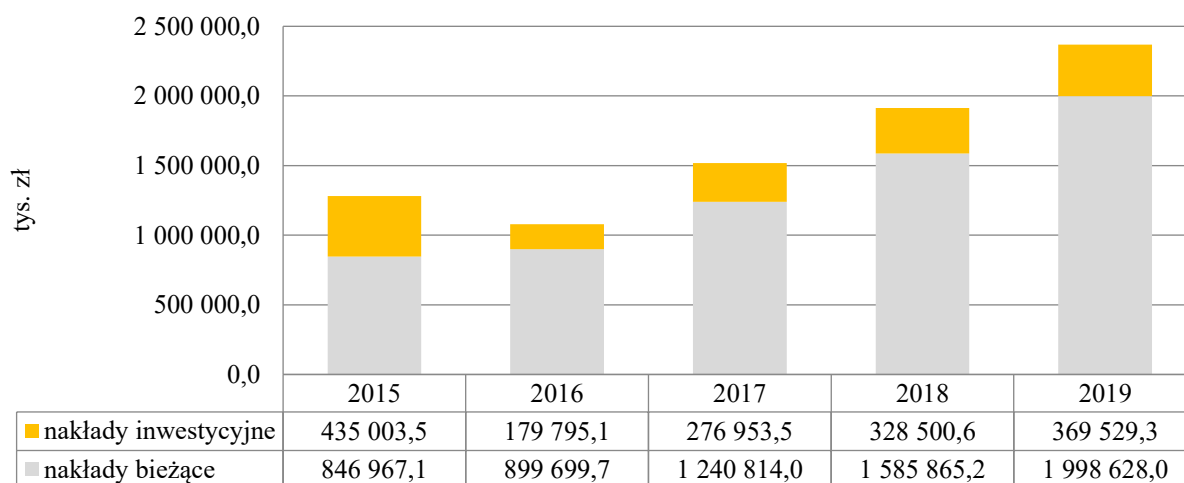
Pracujący w B+R²². Liczba pracujących w działalności badawczo-rozwojowej na Dolnym Śląsku stale wzrasta. W 2016 roku wynosiła ona 9 014,4 EPC²³, natomiast w 2019 roku była wyższa o 37,3%, i wynosiła 12 373,1 EPC, lokując województwo na 3. miejscu w kraju. W latach 2016-2019 liczba pracujących w sektorze przedsiębiorstw zwiększyła się o 69,6% – z 4 348,3 EPC w 2016 roku do 7 375,2 EPC w 2019 roku (udział w kraju 9,5%). Liczba pracujących w sektorze szkolnictwa wyższego, w badanym okresie, wzrosła o 2,0%, z 4 550 EPC w 2016 roku do 4 640,4 EPC w 2019 roku (udział w kraju 8,4%). W 2016 roku udział osób pracujących w B+R w liczbie osób pracujących ogółem wynosił 1,04% (przy wartości dla Polski 1,05%), natomiast w 2019 roku udział ten zwiększył się do 1,44% (przy wartości dla Polski 1,13%). Ulokowało to Dolny Śląsk w 2019 roku na 3. miejsce w kraju, za województwami: mazowieckim (2,54%) i małopolskim (1,93%). W latach 2016-2019 wskaźnik pracujących w B+R w przeliczeniu na 1000 osób aktywnych zawodowo w regionie wzrósł o 37,7% z 6,9 EPC w 2016 r. do 9,5 EPC w 2019 roku. W 2019 roku udział osób pracujących w B+R w ludności aktywnej zawodowo wynosił 1,39% (przy wartości dla Polski 1,26%), lokując region na 3. pozycji wśród województw w Polsce. W 2019 roku w liczbie tej: 73,8% (13 354 os.) stanowili pracownicy naukowobadawczy, 17,6% (3 187 os.) technicy i pracownicy równorzędni, a 8,6% (1 556 os.) pozostały personel. W porównaniu z 2016 rokiem liczba techników i pracowników równorzędnych w 2019 roku wzrosła o 122,6%, liczba pracowników naukowo-badawczych o 28,7%, a liczba pracowników pozostałego personelu o 27,0%. Ponadto liczba pracujących w sektorze szkolnictwa wyższego na Dolnym Śląsku w 2019 roku wyniosła 8 350 os. (8,3% pracujących w tym sektorze w kraju), a wartość ta w porównaniu z 2016 rokiem, zwiększyła się o 6,0%. W tym samym okresie liczba pracowników B+R w sektorze przedsiębiorstw wzrosła o 84,3% – z 4 980 osób w 2016 roku do 9 180 osób w 2019 roku.

²² Brak danych za 2015 rok.

²³ Ekwiwalent pełnego czasu pracy oznaczający jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność B+R.

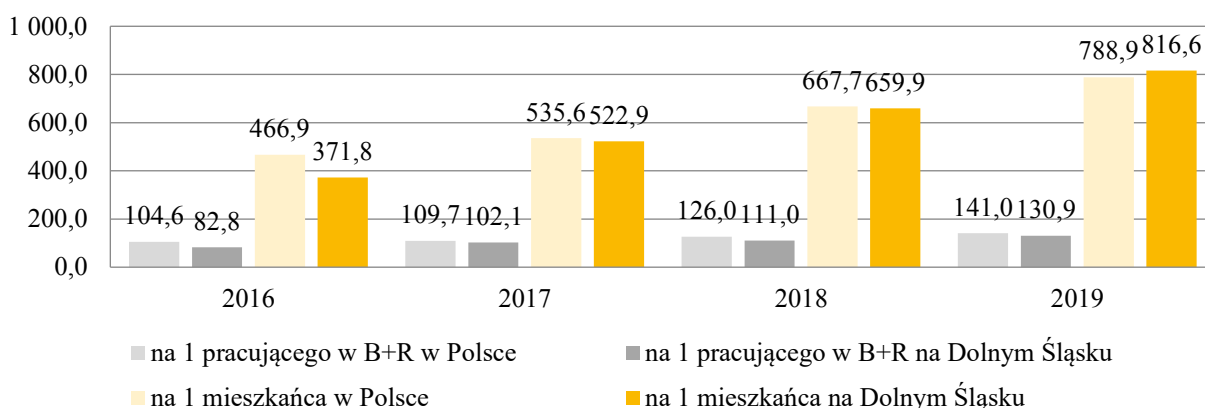
Nakłady na B+R. Od 2015 do 2019 roku nakłady wewnętrzne ogółem na badania i rozwój w regionie wzrosły o 85% – z 1 282,0 mln zł do 2 368,2 mln zł, co dało regionowi w 2019 roku 4. miejsce wśród województw, z udziałem w kraju w wysokości 7,8%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady te w 2019 roku wynosiły 816,6 zł, a region zajmował pod tym względem również 4. miejsce w Polsce, po województwach mazowieckim (2 012,3 zł), małopolskim (1 213,8 zł) i pomorskim (978,7 zł). Zdecydowaną większość nakładów wewnętrznych na działalność B+R stanowiły nakłady bieżące (84,4%), które od 2015 roku wzrosły o 136,0% – z 846 967,1 tys. zł do 1 998 628,0 tys. zł w 2019 roku. Natomiast nakłady na środki inwestycyjne, w tym samym okresie, zanotowały spadek o 15,1% – z 435 003,5 tys. zł w 2015 roku do 369 529,3 tys. zł w 2019 roku. Dolnośląski sektor przedsiębiorstw w 2019 roku, pod względem poniesionych nakładów na działalność B+R, ulokował się na 5. pozycji w kraju, po województwach: mazowieckim (7 578 930,2 mln zł), małopolskim (2 520 224,4 mln zł), śląskim (1 604 491,9 mln zł) i pomorskim (1 595 708,8 mln zł). Wartość wyżej wymienionych nakładów na Dolnym Śląsku w 2019 roku wyniosła 1 492 280,6 mln zł, co stanowiło 63,0% udziału w nakładach na B+R ogółem w województwie i było poziomem o 100,4% wyższym niż w 2015 roku. W 2019 roku na 1 pracującego w sektorze badawczo-rozwojowym na Dolnym Śląsku przypadało 130,9 tys. zł nakładów wewnętrznych na B+R, co uplasowało Dolny Śląsk na 6. miejscu w kraju po województwach: pomorskim (169,7 tys. zł), mazowieckim (169,1 tys. zł), małopolskim (147,8 tys. zł), podkarpackim (133,4 tys. zł) i śląskim (132,8 tys. zł). W tym samym roku nakłady wewnętrzne w sektorze badawczo-rozwojowym w przeliczeniu na 1 mieszkańca Dolnego Śląska wyniosły 816,6 zł, przy wartości krajowej na poziomie 788,9 zł. Kwota ta dała regionowi 4. pozycję w kraju, po województwach: mazowieckim (2 012,3 zł), małopolskim (1 213,8 zł) i pomorskim (978,7 zł). W 2019 roku najwyższe wartości nakładów wewnętrznych na B+R na Dolnym Śląsku poniesione zostały w następujących dziedzinach nauki: inżynieryjnych i technicznych – 1 447 599,3 tys. zł (61,1%), przyrodniczych – 405 759,0 tys. zł (17,1%), rolniczych i weterynaryjnych – 91 781,3 tys. zł (3,9%). Pod względem wysokości nakładów wewnętrznych na B+R w dziedzinie nauk inżynieryjnych i technicznych w 2019 roku Dolny Śląsk ulokował się na 4. miejscu w Polsce, osiągając wartość stanowiącą 9,5% nakładów krajowych w tym zakresie. Pierwsze trzy pozycje należały do województw: mazowieckiego (5 317 409,6 tys. zł – 34,7% nakładów krajowych), małopolskiego (2 182 485,0 tys. zł – 14,2% nakładów krajowych) i śląskiego (1 742 948,6 tys. zł – 11,4% nakładów krajowych).

Wykres 42. Nakłady wewnętrzne na B+R ogółem na Dolnym Śląsku [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

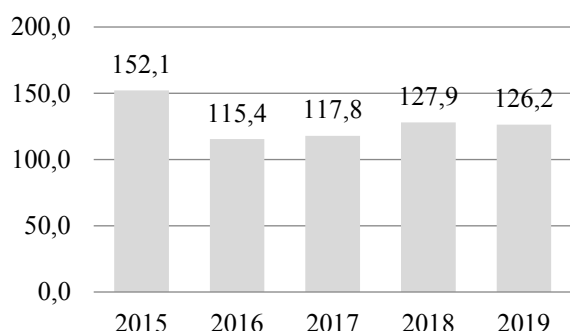
Wykres 43. Nakłady wewnętrzne ogółem na B+R na 1 mieszkańca i 1 pracującego w B+R na Dolnym Śląsku i w Polsce [2016-2019].

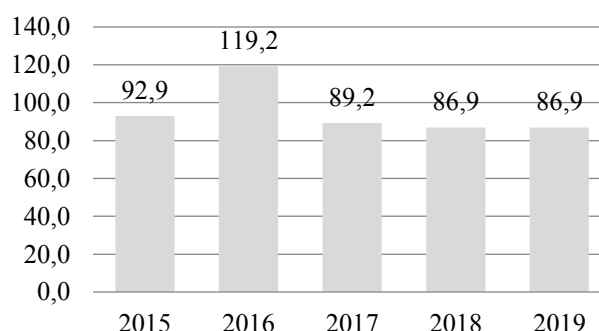
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wynalazki i patenty. W Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej (UPRP) w 2019 roku z województwa dolnośląskiego zgłoszonych zostało 366 wynalazków, co stanowiło 9,4% wynalazków zgłoszonych ogółem w kraju i uplasowało region na 3. miejscu wśród województw. Więcej wynalazków niż w naszym regionie zgłoszono w województwach: mazowieckim (722) i śląskim (495). Pod względem zgłoszeń wynalazków w UPRP na 1 mln mieszkańców, województwo dolnośląskie również ułożyło się na 3. miejscu w Polsce, z wynikiem 126,2, przekraczającym wartość krajową wynoszącą 101,3. W tym rankingu Dolny Śląsk wyprzedziły województwa: mazowieckie (133,4) i lubelskie (131,1). Nadmienić należy również, że liczba zgłoszonych wynalazków w regionie w 2019 r. zanotowała spadek w stosunku do 2015 roku o 17,2%.

Wykres 44. Wynalazki zgłoszone w UPRP z Dolnego Śląska w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców [2015-2019].

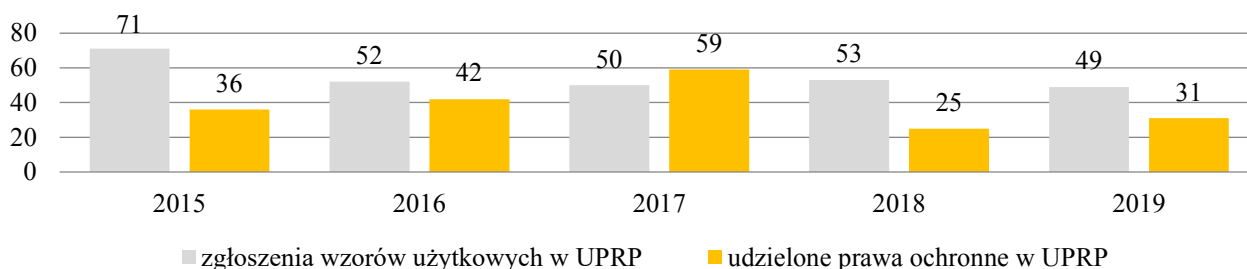
Wykres 45. Patenty udzielone przez UPRP na 1 mln mieszkańców na Dolnym Śląsku [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pod względem patentów udzielonych przez UPRP w 2019 roku region z liczbą 252 uplasował się na 4. miejscu w kraju, po województwach: mazowieckim (559), śląskim (342) i małopolskim (315). Patenty te stanowiły 8,6% ogółu patentów udzielonych w kraju. Wskaźnik udzielonych patentów na 1 mln mieszkańców w 2019 roku, wynoszący 86,9, ułożył region na 5. miejscu w Polsce. W latach 2015-2019 Dolny Śląsk zanotował spadek analizowanego wskaźnika o 6,5%, co pod tym względem, zapewniło mu ostatnie miejsce wśród województw. W 2019 roku w UPRP zgłoszono również 49 wzorów użytkowych z Dolnego Śląska, stanowiących 5,7% ogółu tego typu zgłoszeń w kraju oraz udzielono 31 praw ochronnych (5,1% udzielonych praw ochronnych w kraju).

Wykres 46. Zgłoszenia wzorów użytkowych oraz prawa ochronne udzielone przez UPRP na Dolnym Śląsku [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Szkolnictwo wyższe. Na Dolnym Śląsku działalność prowadzą 33 uczelnie wyższe oraz 12 oddziałów zamiejscowych uczelni wyższych, w tym: uniwersytet, uczelnia techniczna i 3 jednostki zamiejscowe uczelni technicznych, 3 uczelnie ekonomiczne i 4 jednostki zamiejscowe uczelni ekonomicznych, uczelnia rolnicza, uczelnia pedagogiczna i jednostka zamiejscowa uczelni pedagogicznej. Liczba uczelni wyższych plasuje region na 4. miejscu w kraju, po województwach: mazowieckim (97), wielkopolskim (35) oraz śląskim (34). W rankingu uczelni wyższych w 2020 roku²⁴ Politechnika Wrocławska zajęła 6. miejsce w Polsce, Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu 12. miejsce, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu 25. miejsce, a Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu 45. miejsce. Kadra akademicka w regionie obejmuje około 8,47 tys. osób (9,1% nauczycieli akademickich w kraju), w tym ponad 1,79 tys. profesorów (8,3%) oraz 3,7 tys. adiunktów (12,8%) oraz ponad 1 tys. asystentów (10,4%). Wybrane uczelnie wyższe i główne kierunki kształcenia:

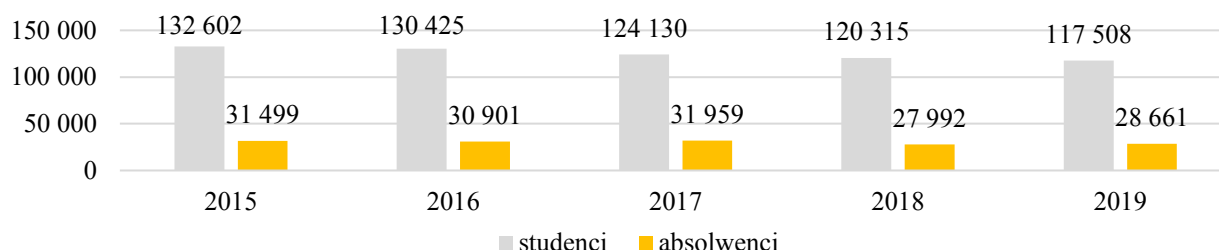
- **Uniwersytet Wrocławski** – biologia, biotechnologia, chemia, ekonomia, fizyka, geologia, IT, matematyka, ochrona środowiska, prawo, psychologia, socjologia, filologia (angielska, romańska, germańska),
- **Politechnika Wrocławska** – automatyka i robotyka, mechanika, biotechnologia, budownictwo, elektronika i telekomunikacja, elektronika, fizyka, górnictwo i geologia, IT, chemia, inżynieria materiałowa, mechanika i budowa maszyn, technologie chemiczne,
- **Uniwersytet Ekonomiczny** – ekonomia, ekonometria, finanse i bankowość, IT, marketing i zarządzanie, zarządzanie i inżynieria produkcji, zarządzanie przestrzenią,
- **Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu** – biologia, biotechnologia, geodezja i kartografia, hodowla zwierząt, inżynieria środowiska, rolnictwo, rybołówstwo, rolnictwo i leśnictwo, technologia żywienia, weterynaria,
- **Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu** – wychowanie fizyczne, fizjoterapia, sport, turystyka i rekreacja,
- **Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu** – lekarski, lekarsko-dentystyczny, farmaceutyczny, analityki medycznej, pielęgniarstwo, fizjoterapia, położnictwo, zdrowie publiczne,
- **Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Legnicy** – administracja, informatyka, zarządzanie i inżynieria produkcji, politologia, turystyka i rekreacja, zarządzanie i marketing
- **Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu** – architektura wnętrz, wzornictwo,
- **Wyższa Szkoła Handlowa** – zarządzanie i marketing, informatyka i ekonometria, europeistyka, turystyka i rekreacja,
- **Wyższa Szkoła Humanistyczna** – geodezja i kartografia, politologia, stosunki międzynarodowe, gospodarka przestrzenna, fizjoterapia, architektura wnętrz, budownictwo, filologia,

²⁴ ranking.perspektywy.pl/2020/ranking/ranking-uczelni-akademickich

- **Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu** – filologia angielska, finanse i rachunkowość, logistyka, politologia, prawo w biznesie, turystyka i rekreacja, zarządzanie,
- **Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu we Wrocławiu** – transport, logistyka, budownictwo, gospodarka przestrzenna.

Dolny Śląsk znajduje się w czołówce województw pod względem liczby studentów. W 2019 roku na dolnośląskich uczelniach kształciło się 117,5 tys. osób, czyli 9,8% ogółu studiujących w kraju. Większą liczbą studentów mogły pochwalić się jedynie województwa: mazowieckie (244,9 tys. osób) i małopolskie (145,2). Od 2015 roku do 2019 roku zmniejszyła się ona w regionie o 11,4%, czyli o 15,0 tys. osób. Był to jednak procentowo jeden z niższych spadków ogólnej liczby studentów wśród regionów w kraju.

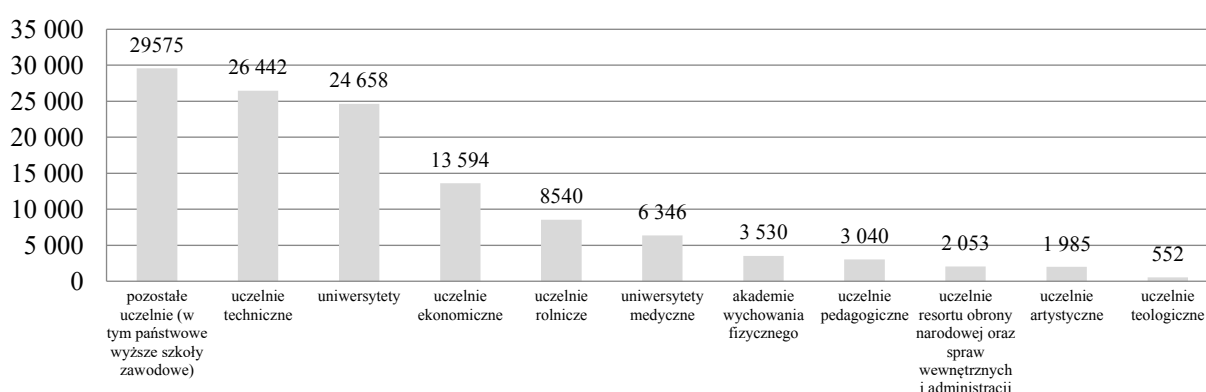
Wykres 47. Studenci i absolwenci dolnośląskich uczelni wyższych [2015-2019].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2018 roku na Dolnym Śląsku najliczniejszą grupę studentów stanowiły osoby uczące się na pozostałych uczelniach, w tym w państwowych wyższych szkołach zawodowych – 24,6% ogółu studiujących w regionie oraz osoby uczące się na uczelniach technicznych – 22,0%. Równie znaczący ich udział zanotowano na uniwersytetach (20,5%). 11,3% studentów studiowało na wyższych szkołach ekonomicznych, a 7,1% na wyższych szkołach rolniczych. Województwo dolnośląskie znajduje się w czołówce regionów kształcących największą liczbę studentów na akademiach wychowania fizycznego (około 3,5 tys. osób). Pod tym względem w 2018 roku Dolny Śląsk ułożył się na 1. miejscu w kraju. Województwo dolnośląskie należy również do grupy 5 województw, w których funkcjonują szkoły resortu obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji. W 2018 roku studiowało w nich 2,1 tys. osób, co stanowiło 9,2% osób studiujących w tego typu uczelniach w Polsce. Podobnie jak w całym kraju, liczba studentów na dolnośląskich uczelniach maleje z roku na rok.

Wykres 48. Studenci na Dolnym Śląsku wg typu uczelni wyższej [2018].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Spis tabel:

Tabela 1. Struktura wielkości przedsiębiorstw na Dolnym Śląsku [2019].	6
Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg grup rodzajów działalności PKD 2007 wg powiatów [2019].	8
Tabela 3. Struktura poszczególnych grup działalności PKD 2007 w powiatach na Dolnym Śląsku (powiat = 100%) [2019].	9
Tabela 4. Ranking sekcji pod względem liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na Dolnym Śląsku oraz sekcji PKD 2007 z największym udziałem w liczbie podmiotów danej sekcji w kraju [2019].	10
Tabela 5. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 [2019].	10
Tabela 6. Ranking rodzajów działalności wg działów sekcji PKD 2007 wg liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na Dolnym Śląsku [2019].	11
Tabela 7. Ranking rodzajów działalności wg działów sekcji PKD 2007 wg najwyższego udziału podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na Dolnym Śląsku w liczbie podmiotów danego działu w kraju [2020].	12
Tabela 8. Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w ogóle przedsiębiorstw w kraju i na Dolnym Śląsku [2019].	14
Tabela 9. Wykaz przedsiębiorstw przemysłowych zatrudniających 1000 i więcej pracowników [2020].	23
Tabela 10. Udział podmiotów wg przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w ogólnej liczbie podmiotów przemysłowych (powyżej 10 osób) w Polsce i na Dolnym Śląsku (zł) [2018].	26
Tabela 11. Wielkość podmiotów przemysłowych wg zatrudnienia i sekcji PKD 2007 w województwie dolnośląskim [2020].	33
Tabela 12. Wielkość podmiotów gospodarczych sekcji F PKD 2007 na Dolnym Śląsku [2019].	35
Tabela 13. Największe przedsiębiorstwa w sekcji F PKD 2007 wg zatrudnienia na Dolnym Śląsku [2020].	35
Tabela 14. Wykaz gmin z najwyższą liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w usługach na Dolnym Śląsku [2019].	38
Tabela 15. Udział podmiotów usługowych wg sekcji w Polsce i na Dolnym Śląsku (%) [2019].	40
Tabela 17. Wielkość podmiotów usługowych wg sekcji PKD 2007 wg zatrudnienia na Dolnym Śląsku [2020].	46
Tabela 19. Ranking gmin według udziału podmiotów gospodarczych związanych z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem w liczbie podmiotów ogółem z tej działalności w województwie dolnośląskim [2019].	50
Tabela 20. Stan aktywności prawnej i ekonomicznej podmiotów prowadzących działalność rolniczą na Dolnym Śląsku [2020].	52
Tabela 21. Wielkość podmiotów gospodarczych sekcji A PKD 2007 wg zatrudnienia na Dolnym Śląsku [2019].	53

Spis map:

Mapa 1. Poziom przedsiębiorczości wg województw w kraju i powiatów na Dolnym Śląsku [2019] i jego zmiana [2015-2019].	4
Mapa 2. Poziom przedsiębiorczości wg gmin na Dolnym Śląsku [2019].	5
Mapa 3. Podmioty przemysłowe na 1 tys. mieszkańców w regionach Polski [2019].	17
Mapa 4. Liczba podmiotów przemysłu i budownictwa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminach Dolnego Śląska [2019].	17
Mapa 5. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych sekcji B-E PKD 2007 na 1 tys. mieszkańców w gminach Dolnego Śląska (%) [2015-2019].	18
Mapa 6. Pracujący w przemyśle według województw [2019].	22
Mapa 7. Odsetek osób pracujących w przemyśle i budownictwie w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób [2019].	22
Mapa 8. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w ramach sekcji B,C,D i E PKD 2007 w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminach na Dolnym Śląsku [2019].	24
Mapa 9. Produkcja sprzedana przemysłu według województw (ceny bieżące) [2019].	27
Mapa 10. Produkcja sprzedana przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiatach Dolnego Śląska [2019].	28
Mapa 11. Udział sektora małych i średnich przedsiębiorstw w produkcji sprzedanej przemysłu w regionach Polski [2019].	29
Mapa 12. Nakłady inwestycyjne w przemyśle według lokalizacji inwestycji w województwach (ceny bieżące) [2019].	30
Mapa 13. Liczba podmiotów usługowych na 1 tys. mieszkańców w gminach Dolnego Śląska [2019].	36
Mapa 15. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych sekcji G-U na 1 tys. mieszkańców na Dolnym Śląsku (%) [2015-2019].	38
Mapa 16. Struktura pracujących w usługach wg grup sekcji PKD 2007 (%) [2019].	42
Mapa 17. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w usługach w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców [2019].	45
Mapa 18. Udział podmiotów gospodarczych prowadzących działalność związaną z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (sekcja A) w gminach w ogóle podmiotów gospodarczych tego rodzaju działalności na Dolnym Śląsku (%) [2019].	49
Mapa 19. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych sekcji A PKD 2007 wpisanych do rejestru REGON na Dolnym Śląsku (%) [2015-2019].	51
Mapa 20. Wielkość podmiotów gospodarczych sekcji A wg zatrudnienia na Dolnym Śląsku [2020].	53
Mapa 21. Instytucje otoczenia biznesu wspierające inwestorów i przedsiębiorców na Dolnym Śląsku [2020].	61
Mapa 22. Inkubatory przedsiębiorczości, technologiczne i akademickie na Dolnym Śląsku [2020].	62

Spis wykresów:

Wykres 1. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w województwach w kraju [2019].	3
Wykres 2. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON [2010-2019].	3

Wykres 3. Struktura wielkości przedsiębiorstw na Dolnym Śląsku [2019].	6
Wykres 4. Podmioty gospodarcze wg sektorów ekonomicznych i sekcji PKD 2007 [2019].	7
Wykres 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg sekcji PKD 2007 na Dolnym Śląsku i w Polsce (zł) [2019].	13
Wykres 6. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 na Dolnym Śląsku [2019].	14
Wykres 7. Liczba podmiotów przemysłu i budownictwa w regionach Polski ogółem i w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców [2019].	16
Wykres 8. Struktura działalności przemysłowej na Dolnym Śląsku [2019].	19
Wykres 9. Struktura podmiotów sekcji C na Dolnym Śląsku [2019].	20
Wykres 10. Struktura podmiotów sekcji E na Dolnym Śląsku [2019].	21
Wykres 11. Struktura podmiotów sekcji B na Dolnym Śląsku [2019].	21
Wykres 12. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w ramach sekcji B-E PKD 2007 w regionach Polski [2019].	24
Wykres 13. Wynagrodzenie brutto ogółem i w przemyśle w Polsce i na Dolnym Śląsku (zł) [2015-2019].	25
Wykres 14. Produkcja sprzedana przemysłu (przedsiębiorstwa powyżej 9 pracujących) ogółem [mln zł] i w przeliczeniu na mieszkańca [zł] w województwach Polski [2019].	26
Wykres 15. Produkcja sprzedana przemysłu w przedsiębiorstwach powyżej 9 pracowników w powiatach na Dolnym Śląsku (mln zł) [2019].	27
Wykres 16. Przedsiębiorstwa przemysłowe (10 i więcej pracowników) wg wielkości produkcji sprzedanej na Dolnym Śląsku [2018].	29
Wykres 17. Wysokość nakładów inwestycyjnych podmiotów przemysłowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwach Polski (tys. zł) [2015-2019].	31
Wykres 18. Wynik finansowy netto przedsiębiorstw przemysłowych w województwach Polski (mln zł) [2019].	32
Wykres 19. Liczba podmiotów działających na Dolnym Śląsku wg lat rozpoczęcia działalności gospodarczej [2020].	34
Wykres 20. Liczba podmiotów działów sekcji F PKD 2007 na Dolnym Śląsku [2019].	34
Wykres 21. Liczba podmiotów usługowych w regionach Polski w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców [2015, 2019].	36
Wykres 22. Struktura podmiotów usługowych wg sekcji PKD 2007 na Dolnym Śląsku [2019].	39
Wykres 23. Liczba podmiotów usługowych wg sekcji PKD 2007 na Dolnym Śląsku [2019].	39
Wykres 24. Struktura pracujących w usługach na Dolnym Śląsku wg trzech grup sekcji [2015-2019].	41
Wykres 25. Pracujący w usługach wg sekcji w województwie dolnośląskim [2015, 2019].	41
Wykres 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w usługach w Polsce i na Dolnym Śląsku [2015-2019].	43
Wykres 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w usługach na Dolnym Śląsku [2015, 2019 roku].	43
Wykres 28. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w usługach na Dolnym Śląsku i w Polsce (zł) [2019].	44
Wykres 29. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w usługach na Dolnym Śląsku [2015, 2019].	44
Tabela 16. Forma własności w usługach w województwie dolnośląskim [2020].	45
Tabela 18. Wykaz przedsiębiorstw usługowych zatrudniających 1000 i więcej pracowników [2020].	47
Wykres 30. Liczba podmiotów gospodarczych sekcji A PKD 2007 w powiatach na Dolnym Śląsku [2019].	50
Wykres 31. Struktura podmiotów sekcji A PKD 2007 na Dolnym Śląsku wg działów [2019].	51
Tabela 22. Największe podmioty gospodarcze sekcji A PKD 2007 wg zatrudnienia na Dolnym Śląsku [2020].	54
Wykres 32. Udział powierzchni ogólnej użytków rolnych według województw (%) [2019].	54
Wykres 33. Plony wybranych ziemiopłodów z 1 ha użytków rolnych w województwie dolnośląskim [2019].	55
Wykres 34. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnictwa [2015, 2019].	56
Wykres 35. Udział województwa dolnośląskiego w krajowym pogłowie bydła, trzody chlewnej i owiec (%) [2015, 2019].	56
Wykres 36. Udział województwa dolnośląskiego w produkcji krajowej żywca rzeźnego oraz mleka [2015, 2019].	57
Wykres 37. Struktura globalnej produkcji rolniczej w województwie dolnośląskim (%) [2018].	57
Wykres 38. Udział towarowej produkcji rolniczej w produkcji końcowej w województwie dolnośląskim [2015-2019].	58
Wykres 39. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sekcji A PKD 2007 na Dolnym Śląsku i w Polsce (zł) [2015-2019].	58
Wykres 40. Jednostki aktywne badawczo prowadzące działalność B+R na Dolnym Śląsku [2015-2019].	64
Wykres 41. Jednostki aktywne badawczo prowadzące działalność B+R w przeliczeniu na 100 tys. ludności oraz na 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej na Dolnym Śląsku [2015-2019].	64
Wykres 42. Nakłady wewnętrzne na B+R ogółem na Dolnym Śląsku [2015-2019].	65
Wykres 43. Nakłady wewnętrzne ogółem na B+R na 1 mieszkańca i 1 pracującego w B+R na Dolnym Śląsku i w Polsce [2016-2019].	66
Wykres 44. Wynalazki zgłoszone w UPRP z Dolnego Śląska w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców [2015-2019].	66
Wykres 45. Patenty udzielone przez UPRP na 1 mln mieszkańców na Dolnym Śląsku [2015-2019].	66
Wykres 46. Zgłoszenia wzorów użytkowych oraz prawa ochronne udzielone przez UPRP na Dolnym Śląsku [2015-2019].	67
Wykres 47. Studenci i absolwenci dolnośląskich uczelni wyższych [2015-2019].	68
Wykres 48. Studenci na Dolnym Śląsku wg typu uczelni wyższej [2018].	68